

Vasárnapi szám 20 fill.

DEBRECZEN

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓHIVATAL ÉS NYOMDA
DEBRECEN, JOZSEF KIRÁLYI HERCEG U. 1. SZ.
TELEFON: 27-89. (HÁROM MELLÉR-ÁTLÓMÁS)

KELETMAGYARORSZÁGI
NAPLÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: HAVONTA 2.40 P. NEGYED-
ÉVRE 7 P, FÉLÉVRE 14 P, ÉVENTE 28 PENGŐ
EGYES SZÁM 10 FILLÉR, VASÁRNAP 20 FILLÉR

Debrecen, 1937 június 6 vasárnap

ÁRA: 20 FILLÉR.

Az Alföld kérdése

Késégkérül legnagyobb kérdése a magyar életnek az Alföld kérdése. Eppen ezért üdvözöljük örömmel azt a megmozdulást, mely az Alföldet akarja ismét központjává tenni a magyar alkotó munkának.

Valamikor régesrégén virágos kertje volt az Alföld ennek az országnak. Ami szép, jó és gazdag élet volt, az mind itt volt. De jött a tatár, jött a török és a virágos kertből pusztulás lett, a termő földből kietlen pusztaság és a dús mezők helyén virított a szik és a kavargó szelek hordták a sívó, lúthomokot akadály nélkül. Minlig árva volt ez a terület, mióta a pusztulás vert tanyát itt, de legnyább, legelhagyottabb volt a lészántul...

Evszázadok kedvezőtlen körülményei, harcái, megpróbáltatásai elsősorban ezt a területet sújtották.

Migam jött egy nagy férfi, néhai jóemlékű gróf Klebelsberg Kunó, a volt Bethlen-kormány kultuszminisztere, aki a bajok okát és a segítség lehetőségét az Alföld kutatás közből találta meg.

Sajnos, korai halála megakadályozta abban, hogy a megkezdett munkát be is fejezhesse, vagy hogy ennek a munkának eredményesebb tempót adhasson.

Az utóbbi esztendőkből pedig a kedvezőbb sorsú Dunántúllal szemben mind kevesebb és kevesebb kedvezményben részesült az Alföld és a Tiszántúl népe még megpróbáltatott körülmények között perogódt.

Eppen ezért, a fenti okok miatt, üdvözöljük örömmel és boldog reménykedéssel azt a megmozdulást, mely az Alföld kérdését ismét központtá teszi.

mely munkában vezet Darányi Kálmán miniszterelnök, akinek történelmi neve is kötelez erre a sok értéket rejtő munkásságra, aki mint a mai földművelésügyi kormány vezetője is jól tudja, hogy a magyarság sorsa az Alfölddel áll vagy bukik.

Ennek a munkának első reménytelítő tényei a most tárgyalásra kerülő javaslatok, melyek az Alföld öntözésének és fellendülésének új korszakát jelentik. Hetven millió pengővel indulnak meg ezek a munkálatok, melyek közelesem — hisszük — szerencsésen átalakítják az Alföld termelési rendszerét és nem teszi ki az ország leg-

Kállay Miklós: Trianon a bajok súlypontját az Alföldre helyezte...

Az Országos Alföldi Bizottság elnökválasztó közgyűlése Szotnokon — Kállay Miklós az új elnök — A bizottság újra megkezdte működését

A gróf Klebelsberg Kunó által az Alföld gazdasági és szociális megsegítésére alakított Országos Alföldi Bizottság a nagy államférfi halála óta szünetelt. Most a kormány támogatásával és hozzájárulásával Kállay Miklós nyug. földművelésügyi miniszter vette kezébe gróf Klebelsberg elarvult örökségét. Néhány héttel ezelőtt nagy fennfelyességgel iktatták be Kállay Miklóst a Kulturális Egyesültek Szövetsége elnöki székébe.

most pedig Klebelsberg másik alapítása, az Alföldi Bizottság választotta meg egyhangú lelkesedéssel elnökévé.

Mint öt évvel ezelőtt, most is dr. Borbély György szotnoki főispán szervezte meg az összejövetelt és hívta meg arra a városok, vármegyék, mezőgazdasági és iparközségek, az országos gazdasági kulturális egyesületek, az egyetemek vezetőit, a szomszédos vármegyék felsőházi és országgyűlési képviselőit, de meghívta Klebelsberg Kunó azon régi munkatársait is, akik annakidején vele e két testvérszövetség kiépítésén együtt fáradoztak.

Dr. Borbély György főispán mindenekelőtt üdvözölte a kormány képviselőjét, Lázár Andor minisztert és a vendégeket, akik sorában a földművelésügyi miniszterium képviselője, Debrecenből pedig Páry István főispán, Kölcsey Sándor polgármester, Ráso-

kiváló szakembereknek a tethelyre, a helyszínre, hogy látván lassan szemmel, hallják az ott élők szájából a panaszt és a tennivalók ott mutatják meg önmagukat. Ott mindjárt készítsenek javaslatot az egyes községek, járások, vármegyék speciális bajairól, mert csak ilyen alapos konzilium után lehet remélni azt, hogy a helyes diagnózis után jön a helyes orvoslás. Az albizottságoknak a teendője lesz az is, hogy

értékesebb területét az időjárás szeszélyének.

Gróf Klebelsberg Kunó nagy szeretetét és lelkesedését nem temette el halálával az idő az Alfölddel szemben, mert ime, tegnap alakult újjá az az Alföldi Bizottság, melyet annakidején ő teremtett, melynek egyetlen szent és nagy célja van: boldoggá tenni a Magyar Alföldet. Ennek az újjalakult egyesületnek elnökévé választották

a Tiszántúli egyik legjelentősebb, legértékesebb fiát, Kállay Miklóst, aki mint egykori földművelésügyi miniszter már akkor megmutatta, hogy nemcsak ismeri az Alföld bajait, nemcsak tudja, mi fája a Tiszántúlnak, de akar segíteni is a bajokon, akarja gyógyítani a sebeket.

Örömmel üdvözöljük ennek a bizottságnak feltámasztását, mert amit a Bethlen-kormány kultuszminisztere kezdett, az égető szükségére történt kezdeményezés volt s, amit most Kállay Miklós visz tovább, talán még égetőbb gondot jelent nemzeti szempontból.

Ez a megalakult bizottság nagy munkát vállal és nagy elkötelezettséget vesz a vállaira. Van itt tennivaló bőségesen, mert akárhova nézünk, mindenütt sikolt és kiált a megoldásra váró kérdés. Öntözés, fásítás, népegészségügy, iskoláztatás, termelésfokozás, talajjavítás és

még ki tudna mind-mind felsorolni egyetlen cikk keretében, hogy mi mindent várunk, remélünk, akarunk...

Ennek a bizottságnak első teendője lesz bizonyára az, hogy albizottságokat szervez és küld ki a bajok tanulmányozására. A megállapított bajokra mindjárt ott a helyszínen orvosságot is keresnek, javaslattal jönnék, hogy mit, miért és hogyan kell csinálni, hogy haszna legyen belőle a magyar egyetemességnek.

Mi jól tudjuk, hogy baj van elég mindenütt az Alföldön, hogy csalásos helyzetben él az Alföld népe, de annyira beteg területe aligha van az országban, mint a Tiszántúl. Csak úgy példának egy-két kérdést, mely megoldásra vár: nincs egységes irányítása gazdasági életünknek, főleg a gyümölcs-termelés terén vannak sürgősen pótolandó hiányok. Nagy kérdés a magyar alföldi esemegeszülő termelése, mely máris elkeslett ügyünk, hiszen a bolgár szőlő-export képessége máris elhagyott bennünket. Az áldottan jó homoktalaj is csak akkor lesz áldott és jó, ha szakszerű megmunkálással szolgálhatja az egyetemes magyar gazdasági élet érdekeit.

Ezeknek az alakítandó albizottságoknak a dolga lesz a jó orvos, sőt orvosok mintájára az egyes vidékek, vármegyék, járások és falvak különleges bajainak felkutatása. El kell menniük ezeknek a

megállapítják azt, hogy mit kell tennie az államhatáronak, de azt is, hogy mit kell tenniük az egyes községeknek, ahol a megállapított bajok orvoslásra várnak.

Tehát mit kell tennie a községnek, a járásnak, a vármegyének. A feltárt bajoknak itt a Tiszántúlon most orvosa lesz.

ha minden illetékes tényleg megéri Darányi Kálmán miniszterelnöknek az intencióját, akinek történelmi szerepe az, hogy ezt a munkát elindítsa és sikerre vigye. És ha az ő kezdeményezését megértik, mindazok, akiknek meg kell érteniük, ha ebben a gondolatban egygyé forr a nemzét,

ha mindenki segít ebben a munkában, kinek lehet és kell is segítenie, akkor a boldogabb magyar jövődő az Alföld felvirágoztatásán keresztül valóban eljön erre az országra.

15 festőművész csoportos

KÉPKIÁLLITÁSA

a Gambrinus átjáróban
nyitva egész nap
Belépődij nincs.

István alispán, dr. Vásáry István nyug. polgármester, Nagybakay Sesztina Jenő kamarai elnök, Meggy Meissner képviselő és Ruffly Varga Kálmán is megjelentek. Klebelsberg régi munkatársai közül dr. Neuber Ede betegsége miatt nem tudott megjelenni. A Kulturális Szövetséget gróf Széchenyi Károly, dr. Kuthi Sándor és dr. Juhász Géza képviselték.

Borbély György ismertette az Alföldi Bizottság által eddig elért konkrét eredményeket, melyek mind gróf Klebelsberg és az azóta szintén meghalt hűséges munkatársa, Sajó Elemér miniszteri tanácsos érdeme, a Tisza felső szakaszának szabályozása, a Tiszából vezetett utak, hajóállomások, hajójáratok, a fásítás, továbbá az Alföld öntözési problémája, amely most megoldás előtt áll. Őt évvel ezelőtt az alakuló értekezleten ő ajánlotta gróf Klebelsberg, most új elnökül Kállay Miklóst ajánlja. Egyhangú helyesléssel fogadták az indítványt.

Kállay Miklós az elnöki székét elfoglalván, mely meghatottsággal emlékezett meg gróf Klebelsberg Kunóról, a halhatatlan emlékü államférfiről. A sors véletlene, vagy akarat, hogy immár második országos szervezetnél foglalja el nagy előde székét. Tudatában van a nagy feladatnak, mely reá vár, amely nehéz, de erőt ad neki az a tudat, hogy alföldi vérei között van, akikkel egynek érzi magát. Kifejtette földrajzilag, politikailag az Alföld fogalmát és rámutatott arra, hogy Magyarországának miért ez a része gazdaságilag a legelhanyagottabb, a legszegényebb és a legelmaradottabb. Mégis az Alföld az, melyen a magyar sors döntő problémái elindultak. A kuruc, Boeckai vallásszabadság- és Kossuth szabadságharc, Bessenyei mozgalma a szellemi felszabadulás iránt, mind az Alföldről indult el. *Ez a törzsközségi szabadság földje.* Mi alföldiek egyformán gondolkozunk, egyformán türünk és kitartunk. Sorstestvérek vagyunk. *Trianon a bajok súlypontját erre az országrészre helyezte és mégis az Alföld kérdése nem regionális, hanem egyetemes, országos probléma.* Tragikusán itt ismétlődnek meg a burgonya, a paprika, a bor tragédiái, az Alföld van büntetéstől elzárva a piacoktól és amit legelőször kellett volna említenem, itt van az Alföld szociális és kulturális felszabadításának kérdése, mert mindaz, amit elmondtam, csak ezt a célt kell hogy szolgálja. (Taps.)

— Ennek a büszke és önértékes népnek, melyhez hasonlót még sehol nem láttam, ma nem tudunk más munkát adni mint kubikos munkát adni, mely a legnehezebb. Azt akarjuk, hogy ezt a nagyszerű emberanyagot emberi célokra tudjuk felhasználni, hogy megtudjuk őrizni a magyar faj és a jövő számára. Aki beleng az alföldi magyar paraszt szemébe és látja azt a tiszta fejet, szemet és értelmet, amely mégsem tud boldogulni, mert évszázadokra kiesett a fejlődés vonalából, akkor érzem a felelősséget, de a hivatást is, hogy világség és haladás legyen ezen a földön. Klebelsberg Kunó nem arról a tájról való volt, de mégis megértette az Alföld bajait, hogy ne érezzem meg én, akinek elődei ezer év óta laknak ezen a földön. A mi munkánk most a szervezés, az összefogás, a begyűjtés, az erők koncentrációja egy irányban, hogy minél több magyar embernek adjunk az Alföldön megélhetést. A kormány és földművelésügyi minisztérium jelenléte bizonyítja annak, hogy egyetemes nemzeti érdeket szolgálunk. Amikor az elnöki székét elfogadom és a választást megköszönöm, igyekeztem, akaratom és munkát ígérve, első javaslatom az, hogy üdvözljük Magyarországot kormányzóit és **Darányi Kálmán miniszterelnököt.**

Nagy tans és eljénzés kísérette Kállay Miklós beszédét, amely után **Lázár Andor** a kormány nevében üdvözölte Kállay Miklóst elnökké való választása alkalmából. A kormány különös örömmel azért látja a Klebelsberg-féle szervezetek újjáéledését, mert a *társadalom öntevékenysége feltámadását látja benne.* Emlékezett arra, hogy Széchenyi is tiszántúli ember volt és Debrecenben tanulta megismerni a magyar nép jeles tulajdonságait. Szeretné, ha egy kis töredékét valthatná be Széchenyi terveinek.

Báró Vay László a földművelésügyi minisztérium, **Shvoy Kálmán** képviselő Szeged város, **Gesztyey Nagy László** a kecskeméti, **Losonczy István** a Tiszántúli Mezőgazdasági Kamara nevében üdvözölte az Alföldi Bizottságot, majd **Kogotovits Károly** javaslatára Kállay Miklósról bizták az *adminisztráció előkészítését, az egyes helyi szervek megalakítását és a program összedolgozását.* **Ruffly Varga Kálmán** a Tisza elektrifikálására hívta fel a figyelmet.

Délben 200 terítékes bankett volt a Tisza-szállóban az új elnök tiszteletére. Mint értesülünk, az *Alföldi Bizottság legközelebbi ülését Debrecenben tervezi, mert annak idején ide volt kitérve a bizottság gyűlése, amelyen az Alföld népének egészségügyi és kulturális problémáit tárgyalták volna meg, de tragikus véletlen folytán éppen a kitűzött közgyűlés napján halt meg gróf Klebelsberg Kunó.*

TENNISZBEMUTATÓ

A városi újpályák (volt régi katonai lőtér helyén) felavatása alkalmával a Pénzügyügyi Tisztviselők Sport Egyesülete tenniszbemutató mérkőzéseket rendez f. hó 12. és 13-án délután egyenleg 5 órakor. Résztvesznek a bemutatón Dallos György, a legutóbbi Davis Cup mérkőzésen legjobban szerepelt magyar játékos, azonkívül Pető Béla, Romhányi Béla, Straub János és a helybeli pénzügyügyi tenniszesezők. (o)

STYRIA kerékpárok
kizárólagos képviselője, beszerezhető részleire is.
Horváth Sándor műszerész, Hunyadi u. 22.
Telefon 17-57.

Fabinyi pénzügyminiszter a tőkéről és a szociális kérdésekről

A képviselőház elfogadta a megajánlási javaslatot.

A képviselőház szombaton folytatta a megajánlási javaslat vitáját. Dinnyés Lajos a politikai helyzettel foglalkozott. A viharokból — ugymond — ma már kripiasarak lett. A mindennapi kenyér kérdése nincs rendezve, 40 ezer holdas grófok lehetnek emiatt népevezérek. Pálffy Daun gróf a kartelek ellen beszélt, Kuu Béla a tüzfamonopólium visszásságait s a tőke kapzsiságát tette szóvá. — Kéthly Anna az alacsony munkabékekről beszélt, Mojzes János az agrár-kérdést fejtegette. Ruppert Rezső eltörölné a fogyasztási kereseti adót, ehelyett a nagyvállalatokra vetné ki.

Fabinyi pénzügyminiszter mondot azután beszédet és válaszolt a felszólalásokra. Örömet fejezte ki, hogy megalakult az alföldi bizott-

ság és így központi társadalmi szerve van ennek a fontos kérdésnek. Az ifjuság ügyében a kormány megkezdte terveinek megvalósítását. A családi pótlék emeléséről szóló javaslat rövidesen tárgyalás alá kerül. Ősszel betervezi a többgyermekes családok adókedvezményéről szóló javaslatot. Még más szociális terveket is kíván megvalósítani. Nem a tőke ellen kell harcolni, hanem a tőkéért, de emlékeztetni kell arra a tőkét, hogy szociális kötelezettségei is vannak. A józanságot és szociális megértést az egész vonalon meg kell őrizni. A Ház támogatását kérte a pénzügyi reformok keresztülvitelére. A miniszter beszédét nagy tapsal fogadták, majd elfogadták a megajánlási javaslatot.

A mesteruccai templom

Mint a jó meleg idő a vetést, úgy megérlette a hívek forró óhajta az új templom építésének gondolatát. Ma már olyan előrehaladt állapotban van az ügy, hogy a presbiterium teljes jogkörrel felruházta az építési bizottságot a szükséges intézkedések megtételére. Az építési bizottság megbízást adott tervek készítésére. A napokban a bizottság felkérésére a polgármesterrel élén a műszaki tanácsos és néhány városi főtisztviselő is kiszálltak a helyszínre szemlélet tartani a bizottsággal a telek felhasználásáról. A múlt években felajánlott telek ugyan ma már nem áll egész terjedelmében akadálytalanul rendelkezésre, de másrészt a szemle megállapította, hogy a templomnak a szegletre való tovább kihozásával teret lehet nyerni. Ha a Honvédtető utcára néző felét most nem adhatná is át a város, az nem akadály az építkezésnél. Majd átadhatja később bármikor vagy építhet rá egy szép emeletes központi iskolát az egész környék számára tanítói lakásokkal.

Még el sem osztott a hely színéről a szemlélő bizottság, elhaladt mellettük egy kapás ember és hangosan mondta magában: Ezt várjuk már mi régén. Az egyházzsér elhatározta a gyűjtést a templom berendezésére és a gyülekezeti teremre. Még el sem indultak a gyűjtők, már megkezdődtek az ajánlatok harangra, egyébre. Senki sem akarna kimaradni belőle.

Érdekes eszmecsere indult meg a gyülekezeti terem elhelyezése körül. Tudvalevőleg ma, mikor a belmisszió kívánalmait szerint a hívek lelki gondozása nem merülhet ki a szószéki igehirdetésben, hanem hozzá tartozik a vallásos önszejövevények tartása, a közös összetartozás érzésének ápolása, az ifjúság vallásos szellemben való nevelése: a város egyik legnagyobb egyházzsere nem lehet el gyülekezeti terem és egy kisebb munkaterem nélkül. Az nem megoldás, hogy egy elemi iskolai tanterem picit padjaiban szoronganak nagy leányok és bibliakörbe járó felnőttek; ha pedig egy kis ünnepélyt próbálnának rendezni, járják sorba a többi egyházzsért, a Kollégiumot, vitézi székhatat stb., míg kapnak, ha kapnak nagynehezen helyet a város tülös felében, ahova a hívek nem szívesen jönnek utánuk, vagy az is megeshetik ismét velük, hogy a jó előre le-

foglalt teremből az utolsó héten kizavarják. A gyülekezeti terem takarékos építésére két gondolat merült fel: helyezzék el a fűtéshez szükséges kazánházzal együtt a templom alá vagy rekesszék el a karzattól üveg fallal, amely nagy ünnepek szétnyitható. Tóth Lajos, az adományozó mindkét megoldástól idegenkedik, inkább az eddigiek felül még téglát is ad, csak ne építsék egybe a templommal, hogy a zajosabb püör ne zavarja a templom csendjét! A kisebb munkateremmel szemben ez az aggodalom is felesleges: az ott tartandó biblia-, ének-, ismeretterjesztő- vagy kézimunkadrák sem karzaton, sem alagsorban nem zajosak. Tegyük bárhová, csak ne halasz tódják, mert nélkülözhetetlenek! Ott nevelik a templombajró jövő nemzedéket, sürgösebbek, mint a sok harang.

Megtakarítás lehet a jövőre, ha az alagsorban a fűtőkazánon kívül házfelügyelő, diakonus vagy diakonissza, vagy segédlelkész részére is helyezzük el a szobát, irodát. A tér kihasználása is a takarékoság érdekében kívánatos, tekintetve venni a legújabb, sima építési stílust. Ha a mult századok görögös vagy gót modorban építkeztek, századunk is mutassa meg, mi okosat tud alkotni! Apáink hagyományaihoz hithűségben, tiszta családi életben, áldozatkészségben, igénytelen egyszerűségben ragaszkodjunk, ne minden áron a templom külalakjában, amely épüget változhat a divattal, mint az emberi élet külsőségei, pl. a krinolin, meg a golyakemence! Külföldön a jó akusztika elérésére építenek háromszögű, csillag- vagy legyező-alaprajzos protestáns templomokat különösen sarktelekre.

Ne megrögzött szokások, előítéletek vezessenek bennünket maradandó alkotásnál, hanem a nemes cél minél tökéletesebb megközelítése!

Szeremley Béla.

VIGSZINHÁZ

Egy törvénytelen szerelem izgalmas, megható és lélekbemarkoló drámája

A bűnös

Főszereplő:
PIERRE BLANCHARD
Csak 16 éven felülieknek!

Előadások:
ma 3-5-7-9 órakor,
hétfőn utoljára 5-7-9 órakor.

A debreceni honvéd hiroadó-osztály hiroadó- napot rendez

A modern hadászatban igen fontos szerep jut a hiroadó-osztályoknak. A magyar honvédség is nagy súlyt helyez ezen ágazat fejlesztésére. Nagy érdeklődésre tarthat számot Debrecenben, hogy az itteni hiroadó-osztály parancsnoksága június hó 12. napján, szombaton a DTE pályán hiroadó- napot rendez.

Az ünnepségek délelőtt 9 órakor kezdődnek. Eberswaldi Siegler Géza altábornagy fogadása után tabori mise lesz. A magyar Hízekegyet eloadja a legénységi dalárda. Ünnepi beszédet mond Csanády Sándor százados. — A legénységi dalárda szavalókorust ad elő. Majd Himnusz után díszmenet következik. Rövid szünet után trétás sportszámok lesznek; majd korszerű harcéri riadó eszközöket mutatnak be. Bizonyos, hogy élményszerű lesz a hiroadó-napon való részvétel.

Mi van az új tűzharcos javaslatban

A hadviselt közalkalmazottak fron-tszolgálatának beszámítása, tandíjkezdvezmény a frontharcosok gyermekeinek és a frontharcosok alkalmazási arányszámára

A minisztertanács tárgyalta a tűzharcos törvényjavaslatot is. A régi frontharcos javaslatot nevezték el így, mert a kormány *magyarosabbnak tartja ezt az elnevezést és ezzel is kifejezésre akarja juttatni a javaslatnak azt az elgondolását, hogy azoknak megsegítésére és kedvezőbb helyzetbe való juttatására gondolt itt elsősorban a kormány, akik a tűzvonalakat megjárták.*

A Frontharcos Szövetség elnöke, gróf Takách Tolvay József Darányi Kálmán miniszterelnök és Róder Vilmos honvédelmi miniszter előtt ismételt kifejezésre juttatta kívánásait a készülő javaslatl kapcsolatlban.

Fabinyi Tihomér pénzügyminiszter úgy az előléptetés, mint a nyugdíjazás kérdésében bizonyos engedményeket tett az éjszaka folyamán tartott minisztertanácson. Nem járult hozzá azonban a kormány ahhoz, hogy azoknál a hadviselt közalkalmazottaknál, akik hadbavonulásuk alkalmával még nem voltak közalkalmazottak, a háborús éveket szolgálati idejükbe beszámítsák.

Ez vonatkozik elsősorban azokra a fiatalokra, akik hadi érettségivel az iskola padjaiból mentek a háborúba és csak a forradalmak után, vagy még később kerültek állami szolgálatba.

A korhatár beszámításáról a tűzharcos törvényjavaslat úgy intézkedik, hogy a közalkalmazásba lépésnél az engedélyezett korhatárhoz hozzáadják a háborús szolgálat éveit.

A háborús katonai szolgálati időt csak akkor számítják be a közszolgálati évekre, ha nem telt el egy évnél több idő a katonai szolgálat befejezése és a közszolgálatbalépés között.

Intézkedik a törvényjavaslat a frontharcot gyermekeinek tandíj-

kedvezményéről. Az állami, községi és felekezeti iskolákban, vala-

A világmindenség több mint 40 országában ismerik és dicsérik a háziasszonyok a Persil-t!

mint a főiskolákban és egyetemen *elsőbbbségben részesülnek a tandíjkezdvezményül a frontharcosok jó előmenetelű gyermekei, a kontingens keretében.*

A halotti anyakönyvbe feljegyezhető, hogy az elhunyt frontharcos volt.

A törvényjavaslat a magántisztviselő frontharcosok alkalmazását igyekszik előmozdítani azzal, hogy kimondja: azok a magánvállalatok, amelyek hűsznál több alkalmazottal dolgoznak, kötelezettek arra, hogy *alkalmazottaik 10 százaléka frontharcos legyen.*

Az ezer holdon felüli földbirtokok kötelesek, ha újonnan vesznek fel alkalmazottakat, *azoknak tíz százalékát a frontharcosok sorából venni.*

A közszállításonál *elsőbbbség illeti meg a frontharcosokat.*

Végül a törvényjavaslat kimondja, hogy a *virilisták névjegyzékének összehállításánál a frontharcosok adóját kétszeresen kell számítani.*

x Megnyílt a nagyerdei strandon a fotóműterem. Friss fotócékek, gyors, szép kidolgozás.

Silk hernyóselyem harisnya „Holiday” a piac szeszadója
Kapható: Klein Miksa cégnél.

50,000 ember a Baross Szövetség országos gyűlésén

Sürgették a közalkalmazottak illetményeinek fokozatos visszaállítását, a vidéki kisgyárak és középipari vállalkozások szaporítását. — Glattfelder püspök a keresztény harmoniaról, József Ferenc főherceg a tőke szerepéről.

Budapest, jun. 5. Mintegy 50 ezer ember gyűlt össze az Iparcsarnokban, hogy meghallgassa a Baross Szövetség nagygyűlésének szónokait, akik mindannyian a keresztény kereskedelem és ipar érdekében szólaltak fel. A disztribútt zászlóerdő borította. Középen a Baross Szövetség jelvényével ellátott kék-fehér színű hatalmas Baross-zászló, a tribün két oldalán mintegy 500 zászlót helyeztek el. A tribün előtt a Turul szövetség egyenruhás leányesapata s a vidéki küldöttségek népviseletbe öltözött tagjai foglaltak helyet.

amely szerinte csak akkor áll hivatalosa magaslattan, ha megfelelő aktivitással rendelkezik. Nem elvenni akarjuk a tőkét, hanem nemzetépítő irányba akarjuk vezetni. Foglalkozott az ijuság problémájával s a kormány intézkedéseit kérte érdekükben.

Majd Glattfelder Gyula esanádi püspök tartotta meg előadását a keresztény szolidaritásról. Szükség van a tömörülésre — mondotta. — mert különben a bomlasztó erők urrá lesznek a polgári szabadság felett. A munka és tőke viszonyában egészséges egyensúlyt kell létrehozni. Minden baj az igazság-

A Hízekegy elneklése után

Hlovszky János mondott elnöki megnyitót:

— Mai megmozdulásunkban együtt van a falu, város, egyház, törvényhozás, iparos és kereskedő, földműves és szellemi munkás és a magyar ifjuság. Hasonló ez a hely ma a templomhoz, amely hitre és komolyságra kötelez. A magyar nép érzi, a felelős tényezők vallják, hogy a világnézeti harc ebben az országban végleg eldőlt: csak a keresztény és nemzeti gondolat irányíthatja a politikai, társadalmi, gazdasági és szociális élet útjait. A Baross Szövetség szívvel-lélekkel követi e gondolatot s mi az egész magyar nép érdekében az összes tényezőktől ebben a szeltemben kérünk intézkedéseket. A Baross Szövetség a legkomolyabban felemeli szavát a jószándéku pénzügyminiszter urhoz, hogy a közszolgálati alkalmazottak illetményét a jövő költségvetéstől kezdve fokozatosan állítsa vissza. Nemzetvédelmi szempontból is égetően szükséges a vidéki kisgyárakat, középipari vállalkozásokat szaporítani, tőkéletesíteni.

Vitéz József Ferenc dr királyi herceg lépett ezután a szónoki emelvénnyre s a nemzeti társadalom feladatairól tartott előadást. Ezután a tőke szerepéről beszélt.

és szeretetlen társadalmi és gazdasági viszonyokból következnek, ebredjenek tudatára a keresztény munkások, hogy egymás mellett s nem egymással szemben van a helyük. Igazi nemzeti és gazdasági fölényt csak a keresztény erők tömörítéséből remélhetünk. Nagy évforduló küszöbén állunk, Szent István 900 éves jubileumára készülünk. Ragadjuk meg az alkalmat egy nagy keresztény harmonia kifejlesztésére és diadalra juttatására. A Szent István jubileumot ne csak fényes ünnepségekkel, hanem a lelki újjászületéssel ünnepeljük meg.

Utána Csilléry András, Marton Béla, Szigethy Endre, Krudy Ferenc és Ring Gyula beszéltek. A zárzó után, amelyet Szendy Károly polgármester mondott, Hlovszky János megköszönte az óriási érdeklődést.

Az impozáns nagygyűlés este tíz órakor a Himnusz hangjaival ért véget, amelyet a budapesti Egyesített Dalos Kör adott elő.

x Deutsch üzletekben hegyalján málnaszörp, hus- és gyümölcskonzervek, sardiniák, szalámi legjobb minőségben kaphatók.

Szines és fekete vászoncipők
érzékeny lábakra való szandálok, szandalettek, fehér, barna és fekete vizsgacipők, tornacipők dus választékban meglepő olcsó árak mellett kaphatók
Neumann cipő
Svetits palota Takarékosági tag.

Hajduszoboszlói Gyógyfürdő
ma már európai hírű.
Fedett gyógymedencék, ivócsarnok, inhalatorium, strandfürdő. Páratlanul eredményes fürdő-ívó- és belélegzőkúrák.
A fürdő Hajduszoboszló 73 és 78 fokos sós, jódos, brómos, hidrocarbonatos hévvizei táplálják. 3.000 liter forróvíz percenként.
Magyar- és németnyelvű ismertetővel készséggel szolgál a fürdő IGAZGATÓSÁGA

„SIDAC“ befőzőhártya kék tasakban kipróbált jó és olcsó!

A városi közgyűlés kiadta a hűtőház munkálatait

Nagy vita volt a hűszigetelési munkák kiadása körül. — Végeredményben a kisgyűlés által javasolt legolcsóbb ajánlatokat fogadták el minden munkanemnél.

Debrecen város törvényhatósági bizottsága Fáy István főispán elnöklésével rendkívüli közgyűlést tartott, melynek egyetlen tárgya a hűtőház építési munkáinak vállalata adása volt. Dr. Vida Szűcs Imre műszaki tanácsos terjesztette elő az ajánlatokat, melyeket munkanemenként tárgyaltak meg.

Des Combes Henrik tb. városi tanácsos szakszerűen szölte a hűszigetelési kérdéshez. Hangsúlyozta, hogy a hűtőház gazdaságossága és jósága a szigetelés minőségén múlik. Részben kisebb céget akarnak megbízni ezzel a műszaki munkával, amelyik még ilyen nagy munkát nem végzett, részben pedig olyat, aki más természetű munkával foglalkozott eddig. Itt nagyon fontos a nagy, több évtizedes gyártási és szigetelési tapasztalat. A kérdést nem szabad csak a pillanatnyi olcsóság szempontjából bíráltni. Csaknem lehetetlen ellenőrizni a hűtőház szerkezetét, hogy jó-e. Legalább három-négy nappal tolják ki a határozatot, ezalatt az ügyet újabb ajánlatok alapján eldönthetik. A Parafakőgyár 103.000 pengős, a Hervey-cég 105.000, vagy az Unió-cég 108.000 pengős ajánlatát fogadná el.

Vitéz Erdey János gazdasági akadémiai tanár: A cégek megfelelő szaktudása szükséges a megbízható és időálló szigetelés elkészítéséhez. Csatlakozik Des Combes ajánlatához és a Parafakőgyárnak kéri a munka kiadását.

Dr. Szabó Gyula aljegyző szólalt fel. A Parafakőgyár ajánlatából a tárgyalás során nyomban 10.000 pengőt leengedett. Ez kedvezőtlen fényt vet az ajánlatra. Alkudozni nem lehet, ha pedig új ajánlatot kérnek, akkor még drágább lesz a munka.

Mester Lajos: Kis embert is kell pártolni. Ha van garancia, akkor a legolcsóbb ajánlatot kell elfogadni.

Des Combes Henrik: Nem a cég ponttársa a legfontosabb, hanem a sokévi gyártási gyakorlat ad csak garanciát. Mit ér, ha majd évek múlva hosszú pereskedést folytatnak. A legolcsóbb cég eddig nem csinált ilyen munkát. A nagy cég presztizséből engedett. Ezért kérem, adjunk módot az alkudozásra.

Dr. Szabó Sándor orvos: A város érdeke, hogy a magasabb ajánlatot fogadják el.

Des Combes Henrik az egyszerűsítés kedvéért csatlakozott vitéz dr. Erdey János javaslatához.

Névszerinti szavazással döntöttek és 48 szavazattal 22 ellenében a legolcsóbb ajánlatot fogadták el, vagyis a Welvart és Kutasi, valamint a Bien János cégek kombinált cégek ajánlatát, melynek végösszege 81.000 pengő.

Ugyancsak névszerinti szavazással fogadták el a többi munkákra is a legolcsóbb ajánlatokat, ahogy a közgyűlés is javasolta.

Az építkezést a legrövidebb időn belül megkezdik.

Fáy István főispán őszinte örömeinek adott kifejezést, hogy az első nagyobb kommunális vállalkozás megindul Debrecenben.

PATAKY

KÉT INTERPELLÁCIÓJA

Két interpellációt jegyzett be Patáky József. Poroszlay István olvasta fel a zsidóvásár burkolási ügyére vonatkozó kérdéseket.

Kölcsey polgármester visszautasította azt az általánosító hangot, hogy a zsidógón basáskodnak a helypénzszedők. Konkrét adatokat kér. A zsidógót azért nem burkolják, mert nem tudják, ott marad-e végleg. A planirozást megcsinálják és a vízvezetést is megpróbálják. Az illemhelyet nem lehet ingyenessé tenni.

Patáky válaszában kijelenti,

hogy azért nem hoz nevetet, mert nem akarja, hogy azokat a szegény embereket kidobják az állásukból. Így is reméli, hogy többé nem tesznek ilyeneket. Majd a polgármesternek megmondja, kikről van szó.

Fáy István főispán: Én is kérem, hogy tessék a nevetet a polgármester úr tudomására hozni.

A választ tudomásul vették. Patáky második interpellációja a kontárok üldözéséről szólt.

Kölcsey polgármester válaszában kijelenti, hogy ez nagy jelentőségű kérdés, de a hatáskörökét kétféle választani. A városnak csak a bírálathoz van joga, az ellenőrzést az érdekképviseletnek kell, hogy gyakorolja. A feljelentéseket a leggyorsabban tárgyalják és a legerélyesebben járnak el.

A közgyűlés ezt a választ is tudomásul vette és az ülés este nyolc óra előtt véget ért.

Megkezdődtek a tifusz elleni tömeges védőoltások

Debrecen egészségügyi viszonyai

Debrecen város közigazgatási bizottsága Fáy István főispán elnöklésével szombaton délután ülést tartott.

A szakjelentések közt dr. Gärtner István tiszti főorvos a város múlt havi közegészségügyi állapotáról számolt be. Májusban 115 házasságkötés, 157 születés, 129 halálozás történt. Egyéves koron átúl meghalt 10 gyermek, az éves születettek 6,4 százaléka. Gümőkórban 31, rák miatt 12 egyén halt meg.

A tiszti főorvosi hivatal végleges elhelyezést nyert, mert két új

helyiséget kapott. A tömeges tifusz elleni védőoltások megkezdődtek. Elsősorban a külsőségi fertőzött területek lakosait oltják be, akik közt a múlt években nagyobb mérvű tifusz megbetegedés volt. Ezenkívül azokat a családtagokat oltják, ahol tifusz előfordult.

Jelentette a főorvos, hogy a Degenfeld téri központi szegénybetegrendelő ebben a hónapban megkezdte működését. Itt látják el a belsőségi szegény betegeket. A jelentést tudomásul vették.

Siker és biztató jövő a Gyakorló Gimnázium első évi mérlege

Annak idején megemlékeztünk a debreceni állami gyakorló gimnáziumról, melyet az illetékes minisztérium és a debreceni Tisza István Tudomány Egyetem Tanárképző Intézete a városal karöltve olyan nagy szeretettel alapított és dédelgetett. Az első esztendőjét élte most az új intézménye az iskolák városának, éppen ezért méltán kérdeztük meg az intézet igazgatóját, hogy mi lesz a jövő évi program és milyen eredménnyel végződött az elmúlt tanév.

— A legjobbat mondhatjuk az intézetről, — informálnak illetékes helyen bennünket, — hiszen ez az iskolája valóban nagy hivatást tölt be az egyetemi városban. El se lehetne ma már képzelni gyakorló gimnázium nélkül az egyetemi oktatásnak tanárképzői részét.

Illetékesek is beláttak, éppen ezért az eddigi sikerek és a jövő érdeke azt követelik, hogy a megkezdett úton tovább menjünk. A következő tanévben minden körülmények között megnyitjuk az

új első osztályt, tehát lesz első, második, hatodik osztály.

sőt, ha megfelelő jelentkezés történik, akkor új ötödik osztályt is nyitunk, vagyis az elkövetkező tanévben már négy osztályunk lesz.

Mindenesetre ezután is azt üzenhetem az érdekeltek szülőinek, hogy június 16-ig igyekezzenek tájékoztatni minket is arról a szándékukról, hogy hozzanak akaratot iratni gyermekeiket.

Célszerű ez a gondoskodás, mert csak megfelelő jelentkezés mellett tudjuk biztosítani az új ötödik osztály felállítását is,

— fejezi be nyilatkozatát illetékes informátorunk.

A jelek szerint tehát minden bizonyítást nyújt, hogy a Debrecen új iskolája, ez a nagyon szép eredményű s fontos hivatást betöltő gyakorló gimnázium, melynek alapítása nagy nyeresége ennek az ősi városnak.

Hotel August Abbázia

Elsőrangú magyar szálloda éskonyha Központi fekvés. Minden komfort. Hideg, meleg folyóvíz aszobákban. Fevilágosítást nyújt. Feltj szálloda Pensio összege befizethető Budapesten August cukrászdában I. Krisztina tér 3.

A közigazgatási bizottság bucsuja dr Horváth Bertalantól

A városi közigazgatási bizottság ülésén dr. Nagy István javasolta, hogy a közszertotben álló dr. Horváth Bertalan pénzügyigazgatótól, akivel évek óta itt együtt dolgoztak, — érdemeinek jegyzőkönyvbe foglalása mellett méltóképpen bucsúzzanak el.

Fáy István főispán erre megjegyezte, hogy Horváth levelet intézett a bizottsághoz és ezzel kapcsolatban akarták őt bucsúztatni.

Dr. Csóka László főjegyző ismertette Horváth Bertalan bucsúlevelét és javasolta, hogy érdemeit jegyzőkönyvben örökítsék meg és levélben bucsúzzon a bizottság a pénzügyigazgatótól. A javaslatot egyhangulag elfogadták.

Fáy István főispán hozzáfűzte, hogy Horváth Bertalan értékes működését már Kecskemétről és Makórol jól ismerte, ott is a közönséggel szembeni előzékeny magatartásával a közönség rokonszenvét érdemelte ki.

Vig este a Rózsabokorban

Ma este szép és változatos műsor keretében tartják meg a Csokonai színház művészei azt a nagyszerű viget, melyet Sugár Misi, a színház kiváló művészeivel együtt állított össze. Sugár Misi neve már magában véve garancia arra, hogy hangos jókedv tölti meg a Rózsabokor minden zegét, zúgát és egészen bizonyos, hogy olyan érdeklődés kíséri ezt a kezdeményezést, amit méltán meg is érdemel.

Sugár Misi mellett Somlai Julia, és Nagy Erzsébet, Szabó Imre, Balázs János, Laskay Karola szerepelnek még, míg a zongoránál Kardos István karnagy ül. Fülléres áruk mellett pompás szórakozás, nagyszerű estben lesz része a közönségnek. Husz fillértől egy pengőig szabták meg a beléptdíjat, ami már magában véve kecsegtető és biztató siker.

SZERETETVEN DÉGSÉG A CSAPÓ UCCAI EGYHÁZ- RÉSZBEN

A Csapó uccai református egyházzrésztől a közönség részéről társasvacsorát rendeztek az egyházzrészt saját otthonában, melynek nagyterme színlüktig megtelt a meghívott kedves társaság tagjaival, akik között ott voltak dr. Révész Imre egyetemi professzor, dr. Soós Béla lelkész, egyetemi magántanár, dr. Balogh Béla törvényszéki tanácselnök, dr. Budaházy-Bruckner Ernő kir. egészségügyi főtanácsos, dr. Balla Bertalan városi tanácsnok, Des Combes Henrik műszaki tanácsos, Messner István és Nagy József MÁV felügyelők és mások.

Ez a szépsikerű összejövetel bizonyosságot tett az egyházzrésztől és barátjaiktól összefűző szeretetről és barátságáról, amit az egyházzrészt vezető lelképásztora, dr. Soós Béla bevezető szöveg beszédében lélekkel, elhangzása után kezdetét vette a fiatalok által szeretetreméltó kedvességgel felszolgált izletes vacsora.

A nyár színpompás, illatos virágaival díszített fehér asztalok mellett az első pohárköszöntőt dr. Balla Bertalan mondotta, a jelenlévők általános, nagy érdeklődéssel követték, amelyet dr. Révész Imre mély gondolatokkal átszőtt, nagyszabású felszólalása követett.

A hitélet kimélyítésére irányuló szeretetvendégségen kellemes hangulatban sokáig maradt együtt a résztvevő szép társaság.

Steyr-Waffenrad

Csepel Csoda stb.

kerékpárokban és alkatrészekben

Keszler mindenkinél olcsóbb

Széchenyi utca 1. sz. alacsony részlet,

H á b o r u

Az Ady-társaság jubileumi kiadványsorozatában Gulyás Pál alapvető jelentőségű Kalevala-tanulmánya után most jelent meg Juhász Géza Háború című költeménye is G. Szabó Kálmán remek fámetszeteivel. Ez a férfiasan tömör, érett verseklus az olasz harctér őszinte képét örökíti meg, s megrázóan sötét jeleneteiben is a magyar katonai hősi életigenlésének eposza. Ára 1.50; kapható a szerzőknél és az összes debreceni könyvesboltokban.

Négymillió békebeli korona volt a kollégiumi alapítványok értéke

Fejedelmek, püspökök az adakozók között. Fizessék vissza a Kollégium egykori, most jómódú növendékei a kapott ösztöndíjakat

Erdekes könyv hagyta el a sajtót. — Jakucs István kollégiumi igazgató a szerzője, címe: »A debreceni református Kollégium alapítványai.«

A kis füzet igen jó áttekintő képet nyújt az alapítványról, melyek a Kollégiumot négy évszázadon át a hívek adakozásából fenntartották.

A kollégiumi alapítványok értéke négymillió jó korona volt, évi jövedelme kb. 200.000 korona, az 1918-i kimutatás szerint.

Erdekes kimutatást közöl Jakucs igazgató az adakozókról.

Van köztük hat fejedelem, 5 püspök, 48 református lelkész, 34 debreceni polgár, gazdálkodó, 57 özvegy és önálló nő.

Minden társadalmi osztály adakozott. Nagyobb külföldi alapítványok vannak és más hűfelekezeti is.

Ismerteti ezután a könyv az alapítványok célját igen érdekes ad-

talmaz a Kollégium volt ösztöndíjasaihoz:

Gondoljuk meg! Minden évben

Nyaráljunk a BALATONLELLEI

Magyar tenger pensioban vagy

BALATON-SZÁNTÓDON

a gyönyörű Mavosz üdülőben

mindenütt teljes komfort

Teljes Pensio júniusban P. 5.— től
földényben P. 6.50

Felvilágosítással szívesen szolgálunk és prospektusokat díjtalanul küldünk.

A debreceni egyetem ünnepélyes évvárása

Tankó Béla rektor a trianoni gyásról és a magyarság reményeiről.

A debreceni tudományegyetem szombaton tartotta tanévzáró közgyűlést, melyet a tanév bezárásával kapcsolatos ismertetés előzött meg a ref. Nagytemplomban. Itt dr. Csikszék Sándor hittudományi professzor hirdette az Igét és imádkozott. Közreműködött a kollégiumi Kántus, Szigethy Gyula zenetanár zsolttárával.

Az egyetemi közgyűlés az aulában volt, melyen megjelentek többek között eberswaldi Siegler Géza altábornagy, vegyesdandárpa-

nonban reánk tört. Hinni akarjuk, hogy végül is a határokat ezeknél erősebb fogja megvonni és Európa újból tanúja lesz annak, hogy az örökkévalóság számára épített kártyavárak hogyan omolnak össze. Abban a reményben, hogy a következő esztendő már talán a felszabadultság győzelmével köszönt ránk, tanévzáró közgyűléstünköt megnyitom. (Zajos taps.)

Ezután dr. Berei Soó Rezső bölcsészettudományi dékán tartott tudományos értekezést: »A botanika

A debreceni egyetem évváró ünnepélyéről. Az egyetemitanács teljes diszben.

ranesnok, vitéz Berényi István ny. tábornok, Jeney Sándor törvényszéki elnök, Balogh Sándor kultúratanácsnok, tisztiküldöttség, az egyetemi tanárok, egyetemi ifjúság és az érdeklődő közönség.

Dr. Tankó Béla rektor nagyhatású megnyitó beszédében Trianonról emlékezett meg. Megemlékezni arról — mondotta többek között — azért, hogy még jobban érezzük a gyalázat fölvisszúrását. Tizenhét éve annak, hogy a gonoszság oda mer állani a történelem ítélszékeibe és el tudta hitetni, hogy ő akkor istenítéletet hajtott végre. Gróf Apponyit és társait prédaul adta oda a csöcselékek és tapsolt sajátmagának, amikor kezükbe erőltetett tollal aláírták velük a »békeszerződést«, mintha elismerte volna a magyarság Trianon csúfságát.

— Ennek a megszállottságnak ma is vannak áldozatai, akik a határok szentségét hirdetik. Ezért kell évről-évre visszagondolni Trianonra. Európa lelkiismerete hála Istennek már ebredez, de nekünk meg kell mutatni, hogy a magyar faj kegyelméből élt és nőhetett fel az a néhány fajocská, mely Tria-

négyszáz éve Tiszántulon» címmel Összefoglalva adta a Tiszántul növény kutatásának irodalomtörténetét a legújabb korig.

Ezután az egyes kari dékánok méltatták a beérkezett pályamunkákat, a nyerteseknek a rektor adta át buzdító beszéd kíséretében az emléklapokat.

Jutalmazottak névsora:

Pályamunka jutalmául emléklapokat kapta: Medgyessy István, Sulyok Sándor, Halász Andor, Mónus Ferenc, hittanhallgatók, Maday Pál, Tar József joghallgatók, Martin János, Végh Lajos, Hetey Engelbert, Tóth István, Végh Gyula, Bende István, Juhász Pál, Seri István orvostanhallgatók, Bede Lajos, Szabó István, Bakó Elenér, Soós Márton, Sehág-Dániel, Tatár Miklós, Ördög László, Török Tibor, Votisky Zoltán, Zalányi Julia, Farkas István bölcsészettanhallgatók.

Pályamunka után díszes nyertek: Nyársápathy Károly joghallgató, Puskás Zoltán hittanhallgató, Balázs Ferenc bölcsészettanhallgató.

Dr. Borsos-Nachtnébel Ödön egyetemi ny. rk. tanár adományából versenyzésért ösztöndíjat nyerte: Benedek Sándor orvostanhallgató 20 P-t, Forgács József orvostanhallgató 15 P-t.

Thaly Kálmán városi ösztöndíjat nyertek: a) 87 pengőt: Kósa Ferenc hittanhallgató, Katona Andor joghallgató, Stóger Ferenc orvostanhallgató és Asztalos Dezső bölcsészettanhallgató, b) 58 pengőt: Veres József hittanhallgató, Csáthy Ferenc jogszigorló, Sarkadi Kesztyűs Lóránd orvostanhallgató és Nagymajtényi Jenő bölcsészettanhallgató.

Az ünnepély a Szózat elneklésével ért véget.

tokkal. Ismerteti, hogy az alapítványok által hogy fejlődött a Kollégium és intézményei. Egyes alapítványok érdekesebb rendelkezéseit közli a könyv. Feljegyzésre méltó, hogy az

első alapítványt 1576-ban tette egy debreceni polgár 25 frt. értékben.

Egy másik fejezetben esakorba köti a könyv szerzője az alapítók hálás nyilatkozatait a Kollégium iránt.

Ismerteti ezután az alapítványok nagyságát, melyek milliós összegeket képviseltek és mindezek pénzünk elértékelenedése és a kollégiumi pénzének hadikölcsönbe fektetése miatt tönkrementek.

Csak azok az alapítványok maradtak meg érintetlenül, melyeket ingallanba fektettek. Felsorol a könyv néhány új alapítványt is.

Külön fejezet számol be dr. Balczár Dezső szerepéről a Kollégium megmentésében, aki amerikai útjaival hatalmas összegeket gyűjtött a Kollégium számára.

Az utolsó fejezet kérelmet tar-

35 ezer K-t adott a Kollégium ösztöndíjának, ez a tíz év alatt 350 ezer, harminc év alatt több mint egy millió korona. Mit lehetne ma egy millió koronával tenni, ha mindazok visszafizetnék a Kollégiumba az ösztöndíjakat, akik harminc év előtt kapták. Közönbön áll a Kollégium főiskolai jellegének 350 éves, s az egész Kollégium 400 éves jubileuma. Ez alkalommal azok részéről, akik jöteményét élvezték, legszebb hála lenne az elvesztett alapítványok felélesztésével vagy új alapítványok létesítésével előmozdítani, hogy a Kollégium megerősödjön sokszáz évig teljesíthesse még némes hivatását.

Az értékes könyveket a függelékben az alapítványok felsorolása egészíti ki és dr. Nagy Sándor tanár rajza a Kollégium alapítványainak 25 évenkénti növekedéséről.

— Az Országgyűlés Bizottság az újabbban érkezett következő adományokat köszönettel nyugtázza: Grással Herbert 2 P, Benyhe Imre 3.45, Állatkert és Mezőgazd. rt. 10, MÁV fűtőházfőnökség 10, Első Magyar Államias Bizt. 50, Keller György 2, dr. Leveles Imre 5, Ackermann Pál 2, Jogkari dékánus 10, Debreceni Első Takarékpénztár 200, dr. Schmedt Lajos egy. tan. 2, dr. Preininger Tamás 5, Debreceni Csizmadia Árucarnok 5, Maesi uradalom 5, 6. sz. vitézi törzsszék 15, dr. Kertész Endre ügyvéd 3, Kovács Margit tanárnő 2, vt. Vida Gyula ezredes 1, Kemény Simon és társai 1, Fiu Felső Kereskedelmi Iskola tanárikara 5, Magi Imre ny. kúriai bíró 3, Hodászy Dénes 2, dr. Kondor István 1 P.

Műszatalosnái elsőrendű kaukázus: **dióhálók** a cső árban kaphatók, asztalos munkák olcsón, izlésesen készülnék **Kiss Testvérek** műszatalos műhelyben A-AFFY UCCA 131. SZAM.

Bóhm István könyv- és papirkereskedése **m e g n y i l t** Kossuth u. 2. (Városháza épület)

Blomberg német hadügyminiszter tárgyalásai Mussolinivel

A magyar katonai egyenjogúságot Németország és Olaszország egyaránt helyesli

Róma, június 5. Blomberg vezérőrnagy, német hadügyminisztert Nápolyban ünnepélyesen fogadták. A miniszter délután végig nézte a nápolyi herceg keresztelője alkalmából rendezett lovasünnepségeket.

Blombergnek alkalma volt római tartózkodása során megbeszéléseket folytatni az olasz hadsereg vezetőivel, elsősorban magával Mussolinival. Ezekről a megbeszélésekről előreláthatólag a geatai flottaszemle után hivatalos közle-

ményt is adnak ki.

Jól értesült olasz körökben kijelentik, hogy Blomberg római megbeszélése a következő két tárgykört ölelte fel: Blomberg londoni tárgyalásainak eredményei; a spanyol kérdés fejleményei.

Biztosra veszik azt is, hogy Mussolini és Blomberg megbeszéléseik során érintették a magyar katonai egyenjogúság kérdését is, amelyet — mint ismeretes — Németország és Olaszország is egyaránt helyes-

Elkészült a kormányzói-jogkör kiterjesztéséről szóló javaslat

A kormányzói méltóság eselleges megüresedésére is intézkedik a javaslat

A képviselőházban legközelebb benyújtásra kerül a kormányzói jogkör kiterjesztéséről szóló javaslat. A javaslat első szakasza eltorli a kormányzó felelősségvételének lehetőségét, intézkedik a kormányzó nagyobb befolyásáról a törvényalkotásra. A kormányzó kétszer visszaküldhet minden törvényjavaslatot a képviselőházba és ha a kétszeri visszaküldés után sem óhajtja jóváhagyni a törvényt a kormányzó, akkor feloszlathatja a képviselőházat, mely esetben új választást látnak ki.

Az utódlás kérdésében azok az intézkedések szólnak, melyekről már szó volt. A kormányzó a maga utódjánál egy-három személyt jelölhet. Ugyanakkor jelölési joga

van az országgyűlési két háznak is.

Intézkedik a javaslat a kormányzói méltóság megüresedése esetére is. Ha a képviselőház nincs együtt a megüresedés idején, ideiglenesen kormányzótanács gyakorolja az államfői jogot és a parlament elnökeivel együtt intézkedik a kormányzóválasztó országgyűlés összehívására. Az országgyűlés két háza együttes ülésben titkos szavazással választja meg a jelöltek közül a kormányzót. Az ideiglenes kormányzótanács hat tagból áll: a hercegprímás, a Kúria, a felsőház, a képviselőház elnöke és a két koronaőr.

A javaslatot még ebben az ülés-szakban tárgyalja a képviselőház.

Ottó királyfi San Sebastianban

A spanyol trónra jelöli egy angol lap

London, június 5. Az angol sajtó egy része különösebb jelentőséget tulajdonít annak az utazásnak, amelyet Ottó királyfi a napokban Spanyolországban tett. Így például a Daily Herald szombaton vezércikkét is ennek az utazásnak szenteli. A lap ezzel kapcsolatban felveti a kérdést, hogy Ottó királyfi nem akarja-e Spanyolország trónját elfoglalni? A cikkíró rámutat arra, hogy a Habsburg-restauráció kilátásai Mussolini ismeretes legutóbbi magatartása óta Ausztriában esőkentek s ezért lehetséges, hogy a spanyol trón betöltésével akar a Habsburg-család egyelőre uralomra jutni. A lap végül hivatkozik arra, hogy Ottó királyfi atyai részről Habsburg-családból, anyai részről pedig a Bourbon-családból származik.

Páris, június 5. Az Echo de Paris közelebbi részleteket jelent Ottó királyfi spanyolországi utazásáról. A lap vittoriai tudósítója közli, hogy a királyfi San Sebastianban meglátogatta nagybátyját, Gajetan bourbon-pármái herceget, aki a nemzeti csapatok sorában harcolva, néhány héttel ezelőtt megsebesült. A királyfi több órán át volt Lequeitoban, ahol gyermekéveit töltötte, édesapja, IV. Károly tragikus körülmények között bekövetkezett halála után. A királyfi szomorúan látta, hogy a baszk milícia visszavonulás közben csaknem teljesen elpusztította azt a villát is, amelyben a királyi család annakidején éveken át lakott.

BECSBEN CÍFOLJAK OTTÓ KIRÁLYFI JELÖLTSEGET A SPANYOL TRÓNRA

Bécs, június 5. A külföldi sajtó nyomán a bécsi lapok is bőven foglalkoznak azzal a külföldi jelentéssel, hogy Ottó királyfi, aki ezidőszakra San Sebastianban tartózkodik, komoly jelölt a spanyol trónra. Osztórák legitímista helyről arról értesül, hogy ez a hír valótlan. Ottó királyfi csak azért ment Spanyolországba, hogy ott a polgárháborúban súlyosan megsebesült nagybátyját, Gajetan bourbon-pármái herceget meglátogassa. A királyfi rövid látogatást tett a San Sebastian közelében lévő Lequeitoban is, ahol tudvalevőleg belgiumi tartózkodása előtt, gyermekkorában hosszú időt töltött.

BÉRBEADÁSI HIRDETÉNY. Debrecen sz. kir. város tulajdonát képező s a Gulyosi csárda földjéből kiszakított 7 hold 1486 []-öl területű, a Kis hegyesi út 34/b. sz. 567.8 []-öl területű, a Hadházi úti 1 khold 1491 []-öl területű ingatlanok 1937 október hó 1-től kezdődő 3 évre bérbeadásra kerülnek. Az árverés a városháza tanácstermében 1937 június 9. napján d. e. 9 órakor lesz megtartva. Árverési szándékozók a kikáltási ár 10 százalékát az árverés megkezdése előtt a városi házipénztárnál letétbe tartoznak helyezni s az erről szóló letéti jegyet az árverelő bizottságnál bemutatni. Árverési feltételek a városi gazdasági ügyosztálynál (városháza főemelet 16. sz.) megtekinthetők. Polgármester.

Az óriási siker miatt vasárnap

Menaka

megismétli szenzációs előadását

remek hindu balletjével a Csokonai Színházban.

Kezdele este fél 9-kor!

Rendes helyárak!

Fegyelmet rendelt el a belügyminiszter Pécs helyettes polgármestere ellen

Pécs, jun. 5. A belügyminiszter fegyelmi vizsgálatot rendelt el Esztergár Lajos helyettes polgármester és két másik tisztviselő ellen.

Pécs város népjóléti ügyosztályának működésével áll kapcsolatban a fegyelmi vizsgálat. Pécs város bizottsági tagjai már régebben kifogásolták az ügyosztály intézkedéseit, kifogásolták azt, hogy a város koldusainak elhelyezésére épült ház 20.000 pengő költséglőiránnyal szemben 77.000 pengő

költséget eredményezett, ugyanakkor a tullelés mutatkozott a pécsi sertéshizlalda építésénél.

Ilyen és ehhez hasonló szabálytalanságok miatt indult meg a vizsgálat, amelyet Suppán Géza belügyminiszteri számvevőségi főtanácsos és két miniszteri tisztviselő folytatott le, a vizsgálat eredménye alapján rendelte el Széll belügyminiszter a fegyelmet Esztergár helyettes polgármester, Riha József városi főszámvevő és még egy városi tisztviselő ellen.

A debreceni bombamerénylet elfelejtett áldozatáról

A „Debrecen” május 23-iki számában Dávid (Miklós) Józsefről a görög katolikus püspökség ellen 1914 február 23-án elkövetett merénylettel kapcsolatban írt cikkem alapján sokan fordultak hozzám azzal a kéréssel, hogy mondanám meg nekik, hogy a Kossuth utcai temetőnek melyik részében van az az elhagyott sír, amelyben a magyarság egyik mártírja örök álmát olusza, mert kegyeletüket akarják leróni.

Sajnos nincs módomban minden levélre külön válaszolni, azonban a „Debrecen” útján szíves kétszeggel állók az érdeklődők rendelkezésére, annál is inkább, mert magam tapasztaltam, hogy milyen nagy feladat a régi számozatlan sorok tömegében megtalálni egy 21 éves sírt. A temető jelenlegi csőze Dede József mindössze 7 éve örökdió a csendes emberek, a nemes város valamikor dárídós, valamint egyéb tekintélyes urasági nyugalma felett. Így aztán beletelt néhány nap, amíg ráakadtunk a Dávid-család vasrácsos sírkertjére.

A sírhoz azon a főútvonalon jutunk el, amelyen a csőzház megbúvik. Ennek a vége fele, jobb oldalon, ott kell bemenni, ahol a Liphay Eszter neve olvasható egy hatalmas sírkövön. E sírral csaknem egyvonalban 8—10 méternyire van a Dávid-család sírkertje. Ennek a jobb sarkában van a vértanu hugának Dávid Erzsikének fejfával jelzett sírja. Közvetlen mellette balra lévő jeltelen sírban nyugszik Dávid József. Értesülésem szerint a következő sorrendben nyugszanak hozzátartozói: édesapja (jeltelen, édesanyja, Sándor bátyja, Endre öccse (jeltelen).

Bizonyára másokat is érdekelt az a gyászjelentés, amelyet hozzátartozói annak idején kiadtak s amely engem az események távlatából oly nagy szomorúsággal tölt el.

Ime: „Fájdalommal megtört szívvel tudatjuk, hogy felejthetetlen jó fiunk, testvérünk, unokaöccsünk, sógorunk: Dávid Miklós József, végzett joghallgató, ki az első útközében, a magyar görög katolikus püspökségen 1914 február 23-án történt robbantás alkalmával fájdalommal égési sebeket és belső zúdításokat szenvedett, két évi hervadás és szenvedés után, február 29-én a budapesti belgyógyászati klinikán 26 éves korában meghalt. Kedves halottunk

földi részeit, f. évi március hó 4-én szombaton d. u. 3 órakor Eötvös ucc. 11. sz. házunktól, a Nagytemplomban tartandó gyászima után a Kossuth uccai temetőben helyezzzük örök nyugalomra. A végítzességtételre rokonainkat, ismerőseinket, a megboldogult jó barátait bánaost szívvel meghívjuk. Amit e földi élet megtagadott a soka szenvedett ifjútól, az örömet, találj meg lelke a Kegyelmes Istennél: mennyben, a csendes nyugalmat a sír ölében. Bánatos szülei: idős Dávid Sándor és neje Csomay Ágnes. Testvérei: Zoltán fejével és gyermekeivel Sándor nejjével és gyermekeivel, Endre, Kálmán. Nagybátyja: Dávid Mihály. A koszorú mellőzést kéri a család. A temetést a Dankó temetkezési intéze rendezzi.”

Azóta a Dávid család tagjai — Zoltán bátyja kivételével — mind elmentek. 21 év. Nem is nagyidő.

Dávid József pedig a „csendes nyugalmat” a sírban valóban megtalálta. Hortobágyi Zoltán.

JUNIUS 29-ÉN LESZ A HORTOBÁGYI HIDI VÁSÁR
A nyári hortobágyi hidi vásárt június 29-én lesz megtartva. — Ugyanezen a napon a debreceni állatvásár elmarad.

HOLDPÉNZ-ELŐLEG A DOHÁNYTERMELŐKNEK

A m. kir. pénzügyminiszter úr megengedte, hogy a dohányjövődék az 1937. évre a dohánytermeléssel kapcsolatos munkálatok költségeire kat. holdanként 60.— P rendkívüli holdpénz-előleget folyósítson azoknak a 4 kat. holdon és ennél nagyobb területen dohányt termelő gazdáknak, akik ezt írásban kérik és az előleg visszafizetésére teljes biztosítékot nyújtanak. Teljes biztosítékul a felajánlott és a termelők birtokában álló mezőgazdasági ingatlan is elfogadható, ha annak tiszta értéke az 1937. évi dohánytermelést terhelő összes kinestári tartozások összegére legalább nyolcszoros fedezetet nyújt. Elfogadható biztosíték két jöhitelű készfizető kezés is, vagy valamely pénzügyintézet garancia levele.

Bérmálkozásra jelentkezett a debreceni fogház 12 lakója, köztük Karaszek István és Fodor Cine János, a Geréby telepi gyilkosság vádlottjai is

A debreceni fogház lakóinak lelki gondozása terén az utóbbi időben nagyarányú és üdvös újítások történtek. Ezek a reformok páratlanul nagy jelentőségűek, mert gondoskodnak arról, hogy az elítéltek megtalálják lelki békéjüket a kiegyensúlyozott lélekkel szabadulásuk után könnyebben visszataláljanak a rendes társadalmi életbe.

A múlt hónapban, áldozóesztendő ünnepén a református elítéltek közül konfirmáltak többen. — Most pedig ma, vasárnap délután 3 és négy óra között bérmálás lesz a fogház kápolnájában a katolikus elítéltek számára. A Szociális Missziótársulat kezdeményezésére

a fűbök közül 12-en jelentkeztek, ami meglepően nagy szám. Külön érdekesség, hogy a jelentkezettek sorában van Karaszek István és Fodor Cine János, a múlt héten lezajlott Geréby-telepi gyilkossági pör elítélte. Mindkét vádlott az első jelentkezők között volt. Mindketten bérmakeresztapítást a debreceni fogház kiváló igazgatóját, Sterbinszky Károlyt kérték fel, aki elfogadta a felkérést.

A bérmálást P. Zadravecz István ny. tábori püspök, felszentelt püspök végzi, aki most a bérmálások alkalmával Debrecenben tartózkodik.

Szentannapusztai teavaj, sajtok, felvidéki juhturó, rochfort vajjal, gomolya, jégbehűtött tej és aludtej Sajt-Vajházban, Ferenc József ut 17. Telefon 10-65

Nem találják az országuton meggyilkolt kereskedő gyilkosait

Az eddigi gyanúsítottak alibit igazoltak. A gyilkos valószínűleg átszökött a határon

Hirt adtnak arról a borzalmas kegyetlenséggel elkövetett gyilkosságról, melyet a múlt héten a penészeleki országúton követtek el ismeretlen tettesek és amelynek áldozata Weisz Mór nyírbohóti állatkereskedő.

A kocsiján hazafelé tartó 26 éves öleterős embert orvul megtámadták, kocsijáról lerántották és a nadrágszíját a nyaka köré hurokolták. Amikor a gyilkosok végeztek a munkájukkal, tiz kézzürrást ejtettek a testén és kirabolták. — A gyilkosság felfedezése óta szakadatlanul folyik a nyomozás, de a jelek szerint a nyomozás holtpontra jutott.

A csendőrség azonban még mindig folytatja a hajszát a gyilkos, vagy a feltevések szerint a gyilkosok kézrekerítésére és ha a tettesnek nem sikerült a gyilkosság éjszakáján átjutni a határon, akkor minden valószínűség szerint rövid idő kérdése, hogy a vakmerő gyilkosok kézrekerüljenek.

A gyilkosságot követő 24 óra után 3 gyanúsított állott a csendőrség őrizetében. A nyomozás első szálai egy országúti esavargóhoz vezettek, míg egy másik feltevés szerint Weisz egyik haragosát vették gyanuba, de sikerült nekik hamarosan tisztázni magukat.

Kedden már-már úgy látszott, hogy a gyilkost csakugyan sikerül kézrekeríteni. Weisz Mór édesapja a gyilkosság után való napon megjelent a csendőrségen és átadott egy csomag pipadohányt, amit annak a kocsinak az aljában talált, amelyen fia utolsó útját tette meg. Miután Weisz Mór nem volt dohányos, alapos volt a feltevés, hogy a dohány gazdája a gyilkos.

Ezen az alapon indult meg a nyomozás. Hamarosan megállapították a csendőrök, hogy a szomszédos tanyákat egy koldus házalta végig, akinek az egyik helyen alamizsna helyett hasonló esomáglósú pipadohányt adtak. A személyleírás alapján újabb hajszát

indult. A személyleírás alapján 24 órával később a gyanúsított koldus már a csendőrök foglya volt. Órákon át tartott a kihallgatása és miután vallomásában sok zavaros ellentmondás volt, úgy látszott, hogy a gyilkos tényleg horogra került, de a tanyák toprongyos vándorának sikerült alibit igazolni.

A csendőrség éjt napallá téve keresi, kutatja a gyilkost.

x A debreceni országzászló mindenkié, adakozzék rá minden debreceni!

BÁRMILYEN GÉPIRÁSI MUNKÁT kérvény, levelezés, szakértő vélemény, költségvetés, disszertáció, színdarab, regény stb. stb. másolását vállalja. „GÉPIRÓTAXI” Gambrius átjáró. Telefon: 34-56. sz.

SUDAN
tropical öltöny a nyár szenzációja
kényelmes elegáns és olcsó remek kidolgozás

Magyar Ruháipar
BIKASZÁLLÓ ÉPÜLETÉBEN

Az idén a debreceni Máv. üzletvezetőség kapja a trianoni serleget

Egerből jelentik: A Miskolci Vasút-sok Enek és Zenetársasága vasárnap nagyszabású hangversenyt rendez Egerben, melyet a debreceniek is érdeklő ünnepi aktus tesz emlékeztetéssé. Ekor adja át a miskolci üzletvezetőség a MÁV elnöksége által alapított trianoni serleget a debreceni üzletvezetőségnek. A serleget egy évvel ezelőtt alapította az államvasutak elnökgazgatója, hogy a magyar bánat bujdosó polharaként évről-évre más üzletvezetőség örizze, míg a trianoni rabság esztendői elfognak.

A serleget először a miskolci üzletvezetőség kapta meg s Eger választotta ki, hogy átadja azt a debreceni vasútsoknak. A serleg átadása a vasárnapi hangversenyen történik meg, a műsor közepén. Az átadó Pataky Sándor főtanácsos, Miskolc, az átvéző dr Major Sándor ny. főtanácsos.

x Megnyílt a nagyerdei strandon a fotoműterem. Friss fotócsikok, gyors, szép kidolgozás.

Olcsó nyári ujdonságok szebbnél, szebb mintákban óriási választékban Klein divatházban!!!

NEHÁNY TÁJÉKOZTATÓ ÁR!

Faháncs crepe de chine	1.85	Burett, garantált színtartó	0.98
Mintás crepe de chine	1.78	Műselyem imprimée	0.58
Pongyola satin, gyönyörű mintákban	2.68	Complé burette, színekben	1.28
Kockás taffet	1.25	Díradli, garantált színtartó	0.98
Cloqué, divatszűnekben	2.55	Csikos vászon, ruhára	1.10
Csikos vászon, compléra	1.68	Mintás ruhavásznak divatos mintákban	1.15

DIVATKÜLÖNLEGESSÉGEK
valódi hernyóselyem impriméek gyönyörű mintákban nagy választékban olcsó árak mellett.

Mola tábornok repülőgépében pokolgép volt elhelyezve

Páris, június 5. Bilbaoban, a francia-spanyol határról érkező jelentések szerint, olyan hírek keringenek, hogy Mola tábornok repülőgépét nem véletlenül szerencsétlenség érte, hanem alaposan előkészített merénylet volt az oka a halálos kimenetelű katasztrófának.

Azon a vidéken, ahol a szerencsétlenség történt — Breviesca környékén —, nincsenek hegyek, aligha felelhet meg tehát a valószínűségnek az a beállítás, hogy Mola tábornok repülőgépe a ködben nekiment egy hegyoldalnak s ez

idézte volna elő a katasztrófát. Breviesca körül esupán alacsony dombok fekszenek, amelyekbe semmiféle repülőgép nem ütközhet bele. Azt hiszik, hogy a repülőgépben pokolgép volt elhelyezve, amely adott pillanatban felrobbant.

Hasonló körülmények között vesztette életét néhány hónappal ezelőtt Sanjorio tábornok is, aki Lisszabonból jött repülőgépén, hogy rendelkezésére boesassa személyét a nemzeti hadsereg főparancsnokságának.

Az adóreformról

Írta: Dr. Diczig Alajos kamarai titkár.

Az adóreform kérdése már évek óta közérdeklődés homlokterében áll. Az állami és egyéb közszükségletek nagymérvű és folytonos fokozódása együtt járt a közterhek állandó emelkedésével, amelynek súlyát a közgazdasági élet különösen a gazdasági válság kiéleződése óta, 1930 óta olykor elviselhetetlenül érezte és érzi. A világháború után az elmúlt másfél évtized alatt a közgazdasági élet szervezetében is nagy változások következtek be. Az adóterhek terén új minőségi, mint mennyiségi tekintetben nagyok a változások, aminek következtében minduntalan felhangzik az a kívánság, hogy részben az adóterhek csökkentése, továbbá az adóterhek arányosabb és igazságosabb elosztása érdekében valósítsák meg mielőbb az adóreformot.

Lényegében a pénzügyi jogalkotás állandó és folytonos adóreformot jelent. Ezen a téren megállás nincsen és nem is lehet. A pénzügyi jogszabályok változtatása folytonos, ami annyit jelent, hogy az adók épülete állandó javítás alatt áll, hol lassúbb, hol gyorsabb mértékben követi a reform a gazdasági élet változásait. Az adóreform tehát állandóan folyamatban van. Mégis, amikor ezt a kívánságot halljuk, hogy meg kell csinálni az adóreformot, ez alatt azt értjük, hogy főleg az egyenesadózás egész tömkelégét meg kell vizsgálni abból a szempontból, hogy az érvényben lévő pénzügyi jogszabályok eljárási és anyagi szempontból megfelelő-e, összhangban állnak-e a gazdasági életben bekövetkezett változásokkal, számolnak-e a gazdasági élet teherviselő képességével stb.?

A legutolsó egyenesadóreform Magyarországon 1922-ben volt. Kállay Tibor volt pénzügyminiszter nevéhez fűződik az új egyenesadótörvények megalkotása. Ennek az adóreformnak legfőbb célja az volt, hogy

1. az adórendszer világos és áttekinthető legyen, ennek érdekében számos egyenesadót megszüntettek, egy adóba összevontak;

2. az adómorált emeljék, ezért az adókülcsokat általában leszállították;

3. Végül az elavult egyenesadórendszer modern elvek alapján megalkotott egyenesadó törvényekkel javították meg.

Az új törvények 1924-ben léptek életbe, tehát 13-ik esztendeje, hogy ezek a törvények életben vannak és ez a 13 esztendő elég volt ahhoz, hogy az egész vonalon felmerüljön a kívánság a reform iránt. Kérdéshatárunk miért van ez így? Azért, mert a Kállay-féle adóreform célkitűzései ma már meghaladtaknak tekinthetők, helyesebben olyan célokként lebegnek előttünk, amelynek elérése érdekében újabb küzdelmet kell folytatnunk.

Igy van pl. az adórendszer egyszerűsítésének kérdése. 1924 óta alig múlt el esztendő, hogy valamilyen új adó-nemet nem alkottunk volna meg, úgy hogy ma már több egyenesadónk van, minél a Kállay-féle adóreform előtt

volt. 1924 óta alkottuk meg a rokkantellátási adót, a közúti gépjárművek adóját, az inségadót, a betegápolási pótdadót, a községi és vármegyei pótdadót, amely új adók, a különféle szükségadókai együtt (ház-, jövedelem-, szükségadó, alkalmazottak külön adója) az egyenesadók fáját túlságosan is meglombosították és az egyenesadó-rendszert nehezen áttekinthetővé tették.

Az adóterhek példátlan emelkedésével kapcsolatban az adókülcso is bámulatos magasságokat értek el s az adóterhelés az országon belül is aránytalanul vált. Míg a községi pótdadók felső határát 1924-ben 50%-ban állapították meg, addig ma már van az országban olyan község is, ahol a községi pótdadó kules 300%-ot is meghalad. Míg az általános kereseti adó kulesat 5%-ban állapították meg, addig ma már a legtöbb megyei városban a kules felette van az 5%-nak.

A Kállay-féle adórendszer azonban módosításra szorul azért is, mert ma már számolni kell a gazdasági élet szervezeti változásaival is, de számolni kell még erősebben, mint bármikor azzal a szociális kívánsággal, aminek Fabinyi Tihamér pénzügyminiszter úr április hó 8-án elmondott expozéjában kifejezést adott, amikor kijelentette, azt, hogy az egyenesadónál legfőbb törekvése lesz, hogy kitévésüket egyszerűbbé, arányosabbá és igazságosabbá tegyük s hogy a terheket fokozatosan a gyengébb vállakról átvigyük a teherbíróbb vállakra.

Az adóreform szükségessége az országvezetők előtt is mint felismert és megvalósítandó célkitűzés szerepel 1932 óta. A Gömbös-kormány reformtervének sorában, a híres 95 pont között a 25-ik pontban olvassuk azt, hogy a magyar kormány a gazdasági élet és különösen a termelés szempontjait fokozottabban figyelembevéve, amellyel igazságos és arányos közterheviselést biztosító és lehetőleg egyszerű adó és illetékrendszerrel akar megvalósítani.

Ennek ellenére évről-évre a pénzügyminiszteri expozék az adóreformról úgy beszélnek, mint aminek megvalósítására az idő alkalmatlan. Már 1933. évi november 29-én, Imrédy Béla volt pénzügyminiszter kijelentette azt, hogy a mai viszonyok mellett stabil adóreformot felépíteni nem lehet, mert a nemzeti jövedelem feloszlása egészen fluktuáló állapotban van. Ha ma hoznánk egy rendezést, akkor egy év múlva újabb adóreformon törhetnénk fejünket s nincs rosszabb, mint az alapvető jogszabályok folytonos változtatása.

1934-ben Imrédy pénzügyminiszter azt mondta, hogy amint a viszonyok megengedik, egy arányosabb adóztatás elvét megvalósító adóreformot készít elő. 1935-ben május 6-án Fabinyi Tihamér-pénzügyminiszter úr költségvetési beszédében világosan kijelentette azt, hogy az adóreform tulajdonképeni értelme: a tehercsökkentés nem fog valóra válni.

A m. kir. kormány részéről 1935-ben közzétett u. n. kétkönyv 94. oldalán ezt olvashatjuk: a pénzügyminisztérium megkezdte a szerves adóreform előmunkálatait és munkában vannak az adó- és illetékügyi kódexek is.

Ez tehát annyit jelent, hogy a pénzügyi kormányzat jelenleg az u. n. hivatalos összeállítások kiadásán dolgozik s így egyelőre a szerves adóreformról nem beszélhetünk, mert ennek előmunkálatai nemrég kezdtek meg. Már pedig az adóközösség nem elégszik meg merő technikai jellegű újításokkal, továbbá azzal, hogy a szétszórt szabályokat összeítve kiadják, hanem azt várja, hogy terheik csökkentésének és hogy a közterhek elosztását hatályosabbá tegyék.

Azt kell azonban mondanunk, hogy nemcsak az adóreform munkálatai váratnak magukra, hanem a hivatalos összeállítások kiadására is évek óta hiába várakozunk, annak ellenére, hogy ezek kiadását már 1935-ben megígérték, úgy hogy 1936. évi január 1-én életbe fognak lépni, holott ma 1937. májusát írjuk és nek ellenére sem jutottunk odaig, hogy ezek a hivatalos

összeállítások az érdekképviseletek elé kerüljenek. Sajnos, hogy az adózás s a közterheviselés területén számos olyan fejtőt találunk, amelyekben az a felírás olvasható: Itt nyugszik vagy nyugosznak a szép, de bevállatlan pénzügyi igérettek.

Hogy az adóreform munkálatai úgy a hivatalos összeállítások elkészülése, mint a szerves adóreform terén igen lassú ütemben haladnak, ennek okai messzire vezetnek. A sok közül egy okot kiemelünk és ez az, hogy a pénzügyminisztériumban külön kodifikációs osztály ma sincsen. Már pedig vitán felül áll az, hogy egyidejűleg konkrét ügyeket intézni és emellett elvi elgondolásokra, átfogó reformokat kidolgozni a legkitűnőbb tisztviselő sem képes s ez a magyarázata annak, hogy bármilyen kiváló gárdája is van a magyar pénzügyminisztériumnak, nemcsak a szerves adóreform munkái késnek, hanem a hivatalos összeállítások munkái is.

Következő cikkemben részletesen reá fogok kmutatni arra, hogy az adóreform keretében milyen eljárási és anyagi természetű könnyítések lehetnek megvalósítani.

Tömegszerencsétlenség egy romániai iskolai kiránduláson

17 gyermek a vízbe fullt. — A szülők meg akarták lineselni a tanítókat, akik felügyelet nélkül hagyták a gyermekeket.

Bukarest, jun. 5. A Dolj megyei Klenitz nagyközség elemi és községi iskoláinak növendékei kb. 600-an tanáraik és tanítók vezetésével kirándultak Verbitze községbe, 37 növendék a község mellett folyóhoz ment, esőnakba szállt és esőnakázni kezdtek a folyón, a esőnak felborult s a gyermekek a vízbe fulltak, 17 gyermek holttestét sikerült eddig kifogni a folyóból. A többi 25 gyermek sorsáról semmit sem tudnak. A szülők kétségbesetten keresik gyermekeiket. Megállapították, hogy a tanulókat a tanárok és tanítók felügyelet nélkül hagyták és így keletkezett a tömegszerencsétlenség.

A Verbitze község mellett történt szerencsétlenségről a következő részleteket jelentik:

Klenitz nagyközség iskoláinak növendékei közös kirándulást tettek Verbitze községbe, amelynek határánál egy hatalmas tó is van. Az egyik iskola egyszerre kibérelt egy esőnakot és 25 tanuló a esőnakba szállt. Közben az egyik tanuló kalapja a vízbe esett s ekkor a lelkes a kalapot ki akarta hal szni, a esőnak azonban felborult s a benneülők a mély vízbe estek. A község lakossága meg akarta lineselni a tanítókat, akik a feldühödött tömeg elől kénytelenek voltak elmenekülni.

Menaka hindu balett a Csokonai színházban

Varázslatosan szép keleti meséket láttunk tegnap este a Csokonai-színházban. Az immár világhíressé lett Menaka hindu balett vendégjátékában gyönyörködhetünk kedvünkre. Mert az, amit ezek a távolkeleti varázslat felült, az minden várakozást felült. Egy esepnyit izelítőt abból, amit eddig a mesés Indiából csak hallomásból tudtunk. Különleges ízű művészetet olyan decens fellalásban, amire vendégjátékosoktól eddig alig láthattunk példát.

Mindenekelőtt a zenéről kell megemlékezni, erről az áomszerűen finom, egyik-másik ütemében azonban a mennydörgést túlszárnyalóan darabos különleges zenéről. Nem nehéz megállapítani, hogy van valami rokonság a mi ősi zenénk és a hindu muzsika között. Egy kísért eszünkbe jutott Kodály, Bartók gyűjtése és jól esett tapasztalni, hogy vannak, maradtak még nyomok az ősi ázsiai jellegből minálunk is. És itt láttuk, hogy az, amit a nyakatekert dezsosz sokszor kényszeredetten ad, mennyire természetes ezekkel az ősi szerszámokkal és ősi hangszereléssel.

Nincs itt se kotta, se karmester, mégis annyira talál minden, hogy külön élmény figyelni a táncos lábakon összeesendülő ezüst zörgők és a tamburára, cimbalomra, gitarra emlékeztető hangszerek harmoniájára. Amit pedig a dobokkal csinálnak, egyenesen utólrhetetlen. Itt is láttunk magyar jelle-

get, egyik szerszámuk — nem tudom másnak nevezni — hangban legalább is nagyon hasonlít az ősi tekerős hangszerünkhöz.

Amit táncban adtak, azt nehéz lenne leírni. Látni kellett. Annyi báj, olyan mesészerűen szép és olyan végtelen finomságokban jelentkező taktus, amit csak sok ezeresztendő kultúra termelhetett ki és ősi hagyomány emberfeletti tisztlete őrzött meg. Egyik szebb, mint a másik. Egy-egy kis mese, történet, mitológiai eset megtanúsítása mindegyik darab. Pantomim, vagy több annál, nem lehet eldönteni. Egy bizonyos: nagyon szép. Megnyugtató, felemelő, művészi és európai számára utólrhetetlen.

Amit pedig a káprázatosan szép ruhákban hoztak, külön élményt jelentett. India selymének minden változata szóhoz jutott. Aranytól a haragos zöldig olyan különleges skáikában, amit megint csak keleti művészek tudnak teremteni.

A zsúfolt színház lelkesen ünnepelte a szerény, már-már alázatosan megalázkozó vendégművészeket, zenészeket és táncosnóket táncosokkal egyetemben.

Szép volt, maradandó emlékü és kivételes élvezetnyújtó.

(sz. r. i.)

Legelőszóbban kifogástalanul
fest és tisztít
WEISZ, Arany János ucca 20
Egy óltöny tisztítása vasalása 3 pengő

Ez a sorsom

Játszani, mint gyermek
az ut porán
tündönni, mint felnőtt,
a más borán:
ez a sorsom!

Sajnálni mást, aki
templomot kerül,
és vétközni mégis
menthetetlenül:
ez a sorsom!

A sorba mindig csak
hátral állani,
báméskodó népnek
církuszt játszani:
ez a sorsom!

Vigasztalni magam,
ha sértő szó talál
és szótlanul tűnni,
ha rám fröccsen — a nyál:
ez a sorsom.

(kull)

— Vasárnapi istentiszteleti rend a ref. templomokban. Nagytomban délelőtt 10 órakor dr Soós Béla, délután 5 órakor dr Lencz G. Sandor. Kistemplomban délelőtt 9 órakor Uray Sándor, 11 órakor Szentes László, délután 5 órakor Szabados László, Kossuth ucai templomban délelőtt 10 órakor Molnár Ferenc, délután 5 órakor Tamás Ferenc. Árpádtéri templomban délelőtt 10 órakor Erdei Mihály, délután 3 órakor Nagy Sándor. Ispotyáni templomban délelőtt 10 órakor Baja Mihály, délután 5 órakor Kulesár Dezső. Homokkerti templomban délelőtt 10 órakor Bécsi István, délután 5 órakor Erdei Mihály. Kerekestéplei templomban délelőtt 10 órakor Márki Kálmán, délután 5 órakor Borbély Gyula. Wolaffkatelepen délután 3 órakor Szilágyi László th. Nyilastelepi templomban délelőtt 10 órakor Görömbey Zoltán, délután 3 órakor Négyessy Bertalan th. Csapókertben délelőtt 10 órakor Váry László, délután 3 órakor Kardos Sándor. Nyulason délelőtt 10 órakor dr Lencz G. Sándor. Téglaskertben délelőtt 10 órakor Birinyi János. Bánkon délelőtt 9 órakor Kántor József, Belsőhaton délelőtt 8 órakor Siposs Imre. Dombostanyán délután 2 órakor Halász András. Állóhegyen d. u. 2 órakor Bárdi Ferenc. Pipóhegyen délelőtt 11 órakor v. Szabó Endre. Hármashegyén délelőtt 9 órakor v. Szabó Endre. Nagycseréi lelkészakban délután 5 órakor Bárdi Ferenc. Ondód-Kádárdülön délelőtt 10 órakor Rápolyi Árpád. Díoszegi uton délelőtt 11 órakor Kántor József. Páncsikán délután fél 3 órakor Biró Béla. Pallagon délelőtt 10 órakor Kulesár Ferenc. Sámsoni uton délután 3 órakor Váry László.

— Vasárnap Debreczenben bér-mál Zadravetz püspök. Vasárnapi szentmisere a Szent Anna ucai templomban és kápolnában. Reggel 6, 7, 8, 9 órakor esendes szentmisék. Nyolc órakor a kat. főgimnázium udvarán bér-málás. A bér-málás szentségét az ifjaknak kiszolgáltatja uddoezi dr Zadravetz István ny. tábori püspök. Utána nagymise a gimnázium udvarán. A további szentmisék kezdete 11, háromnegyed 12 és fél egy órakor. A kertészekben: Csapókertben Kummergruber Emil piarista tanár. Homokkertben dr Rassovszky Kálmán piarista tanár. Nyilastelepen Kiss László s. lelkész.

Téglavetében Lengyel László s. lelkész. Augusztá szanatóriumban dr Wittmann Adám piarista tanár. Hajdusámszonban Novák Gyula s. lelkész. Józsan dr Szabó János s. lelkész.

— Istentiszteletek a gör. szert. róm. kat. templomban. Reggel 7 órakor reggeli istentisztelet, délelőtt 8 órakor diákmissze, 9 órakor katonamisse, 10 órakor nagy szentmisse, a szentbeszédet Papp Gyula szentszéki tanácsos mondja. Délután fél 4 órakor rózsafüzérajtatosság, 4 órakor vecsernye, utána szentségimádás.

— Az evangélikus templomban délelőtt 9 órakor tanévzáró ifjúsági istentisztelet liturgiával. Prédikál Labossa Lajos. Délelőtt 10 órakor trianoni gyászistentisztelet, Prédikál Pass László. Este 5 órakor istentisztelet. Prédikál Pass László. Este 6 óra 30 perckor Hajduszoboszlón a polg. iskolában szórványistentisztelet. Prédikál Bajtös Sándor.

— Istentisztelet az unitárius templomban. Debrecen, Hatvan u. 24. szám alatt levő unitárius templomban f. évi június hó 6-án, vasárnap délelőtt 10 órai kezdettel rendes vasárnapi istentiszteletet tartanak. Ez alkalommal, mint a trianoni békediktátum évfordulóját követő vasárnapon az összes magyarországi templomokban megemlékeznek az elszakított területen élő testvéreinkről. Istentisztelet után begyűlt perselypénzt az erdélyi magyar felekezeti iskolák támogatására küldik meg. Beszolgáló lelkész: dr Csiky Gábor budapesti unitárius lelkész, kormányfőtanácsos.

— Istentiszteletek a baptista imaházban. A Szappanos ucai imaházban vasárnap délelőtt fél 10-től fél 11-ig prédikáció, délután 6-8-ig istentisztelet urvaországosztással. Szerdán este fél 8-9-ig nőegyleti ünnepély gazdag programmal. Péntek este fél 8-tól fél 9-ig imaóra.

x Szeplő, májfolt ellen „Rózsa” arckenőcsöt. Josa és Jóna drogériájából, Kossuth uca 6. szám.

x A négyévfolyamú női felső kereskedelmi iskola 1937 június hó 6 napján vasárnap délután négyórai kezdettel, a DEAC pályán tornabemutatót tart. — Műsor: 1. Felvonulás. Himnusz. 2. Az I. A és II. B évf. tanulónak zenés szabgyakorlata. — 3. A II. A és III. évf. mozgás tornája. — 4. 50 méteres síkfutás. — 5. A II. B évf. ritmikus gyakorlata. — 6. Az I. A és I. B évf. labda stafétája. — 7. A II. A évf. labdagyakorlatai. — 8. Vívás. — 9. A IV. évf. buzogány gyakorlatai. — 10. A II. B évfolyam magyar tánca. — 11. A II. A évf. játéka (küllőverseny). — 12. A III. évf. tánca (valcer). — 13. Előkép. Hiszekegy. — 14. Elvonulás. — Belépőjegy ára 50 fillér (páholy és első sor), 30 fillér (a többi sorban) és 20 fillér (állóhelyen). — A tornabemutatóra az iskola igazgatósága szeretettel hívja meg az iskola barátait és volt tanítványait. (o)

x Máriássy Magda táncintézetében június 18-án diaktanfolyam kezdődik. Szent Anna 7.

— Meghívó. A Szociális Misszió társulat folyó hó 8-án, kedden délután 4 órakor tartja évzáró rendes havi (választmányi) ülését a r. katolikus gimnázium tanácsstermében. (i)

— Nyugalmazott MÁV főtiszviselők összgyűlete holnap tizen-nyolc órai kezdettel lesz megtartva. (i)

— Frontharcosok figyelmébe! Miután több meghívó visszajött a megtartandó közgyűlésre — valószínűleg be nem jelentett lakásváltozás miatt — kérjük a bajtársakat, kik meghívót nem kaptak, az 1936. évi utolsó negyed tagdíj-fizetési nyugtáját igazolásul hozták magukkal. Elnökség. (i)

3 elegáns öltöny
Könnyű választani.

GRÜNFELD

Adolf és Társa

Finom férfiruhák szaküzlete.

— A Dóczy-intézet gyakorló-iskolájában a beiratások folyó hó 10-én és 11-én d. e. 9-12 óráig lesznek. (Uj épület.) Mindegyik osztályba veszünk fel — korlátolt számban — eddig más iskolába járt növendékeket is. Igazgatóság.

x Aranyéremmel többszörösen kitüntetett Szász László fogtechnikus laboratóriumát Nyomatató uca 11. szám alá helyezte át.

— A Dóczy Leánynevelő Intézet polgári leányiskolájában a beírás a jövő iskolai évre június 11-12-én d. e. 8-1 óráig történik. Beírási díj az I. osztályban 32.20 P., a II-IV. osztályban 31.60 P. Beíráskor 5 P. fizetendő. A fennmaradó összeg szept. 1-2. napjain. Igazgatóság.

— A férj nevének hamisításáért hat havi börtönrre ítélték feleségét. Bartek Andrásné nyíregyházi lakos az egyik ottani cégtől vásárolt egy rádiót, de fizetés helyett váltót adott át. Később kiderült, hogy arra férje nevét ráhamisította, aki nem is tudott a vásárlásról. Ezért magánokirathamisítás büntette címen hat havi börtönrre ítélték az asszonyt. Ezt a debreceni tábla most helybenhagyta.

x Vattay Margit tánciskolájában, június hó 16-án kezdő diák táncanfolyam kezdődik. Kossuth uca 11.

— A kerékpártolvajok alkonya. Egy debreceni gépész szencziós találmánya a kerékpártolvajlások megállítására. Az elmúlt napokban a Szabadalmi Bírósághoz egy debreceni ember, Kecskés Józsefnek — s jelenleg a nyíregyházi Kálvineum gépészének — a találmányát nyújtották be. A találmányt hivatalosan úgy hívják, hogy „készülék a kerékpártolvajlások megállítására.” A találmány sokkal nagyobb jelentőségű, mint sokan hiszik, mert Kecskésnek egy elmés kis szerkezettel sikerült megoldani a sok panaszra és keserűségre okot adó kerékpártolvajlásokat. A készülék egy finom kis fémkazetta, amelybe elektromos áram van vezetve. A kazetta egyetlen nyomással beállítható, úgyhogy a kerékpárt elzárja, már most, ha valaki az így elzárt kerékpárhoz hozzányúl, a készülék csengetni kezd, amit mindaddig nem lehet elnémítani, míg a tulajdonosnál lévő kulccsal el nem állítják. A készülék szak-körökben is nagy feltűnést keltett és minden remény meg van rá, hogy Kecskés találmánya a közeljövőben már forgalomba kerül és az nélkülözhetetlen szükségleti cikk lesz minden kerékpáros részére.

Windsor
nehely könnyű,
nem ququodik. 39.80

Sahara
ququhetetlen
porus szövettel. 36.80

Kangó
szellős
dívat-
vászomból. 22.80

ANYAKÖNYVI HIREK

Születések: Szabó Gyula fm. leánya, Mária, Nagyléta; Csikos Lajos npsz. fia, László, Burgundia u. 11. Balogh Mihály npsz. leánya, Margit, Bellelő 52.

Házasságok: Erdei Pál m. hiv. Zápolya u. 4.—Lentai Jolán, Homok u. 118. Czibere Gergely mézárós, Egyetem—Sándor Anna u. ott. Molnár Béla gépész, V. fűrdő—Czibere Erzsébet Vendég u. 76. Szatmári Lajos magánzó Teleki u. 29.—Molnár Júlia, József kir. hereg u. 56. Kiss Sándor szobafestő, Rakovszky u. 47.—Hiripi Júlia, Malvin u. 48. Török József lakatos, Szikszai u. 12.—Bajdó Erzsébet, Kineseshegy u. 13. Szabó Mihály cipész, Kut u. 24.—Hajdu Zsuzsa u. ott, Rostás Ferenc npsz. Tegez u. 13.—Balog Lidia u. ott. Veréb Lajos m. tisztv. Lónyai u. 32.—Király Vilma Szent Anna u. 42. Harsányi Tivadar légügyi főellenőr, Szeged—Moeskay Júlia Rákosi Jenő u. 4. Nagy Imre szabóregéd, Szabolcs u. 16.—Tóth Gizella, Alvinezi-tér 2.

Halálozások: Szabó István r. kath. 81 éves, Fancsika 56. Eesedi Ferenc ref. 85 éves Janosi u. 54. Antal István r. kath. 31 éves Egyek.

— A Déri-múzeum ma 9—1 óráig nyitva. Belépődíj nincs. A múzeumi Közművelődési Könyvtár egész nap zárva.

— **Ösgyűlés a Kistemplomban.** A Piac uccai egyházzsok szokásos évi beszámolója ma, vasárnap a délelőtti 9 és 11 óras istentisztelet kertében, a bezáró ének előtt tartatik meg. Az ösgyűlési beszámolót Uray Sándor, az egyházzsok vezetőlelkésze terjeszti a gyülekezet elé.

— **Háromnapos autóbussz kirándulást rendez a KIE** június 27—28—29-én. Az utvonali főbb állomásai: Tokaj, Szerencs, Miskolc, Lillafüred, Görömbölytapolea, Aggtelek, Eger, Hortobágy. Összes költség 28.— pengő. Jelentkezni lehet június hó 12-éig a (Piac u. 36. szám 1. em.) KIE titkári hivatalában mindennap 11—1 óráig. Mindenemű felvilágosítás itt kapható. (+)

x **Megnyílt a nagyerdei strand a fotoműterem.** Friss fotócékek, gyors, szép kidolgozás.

x **Auszerlitz László** bőrgyógyász szakorvos külföldi tanulmányutjáról visszaérkezett és rendelését Szent Anna u. 9. alatt ismét megkezdte.

— **Almában haláragazolta a vonat a pásztorleánykát.** Faragó Erzsébet hét éves kisleányt a nagyvársányi határban halálra gázolta a Záhogy felől Vásárosnamény felé haladó tehervonat. A kisleány lábát őrzött a mezőn, közben a vasúti sínekre ült pihenni. A nagy melegben elfogta az áom és elaludt. A mozdonyvezető nem vette észre, hogy a sínen fekszik valaki és a szerenestlen kisgyermeket a vonat darabokra tépte.

— **Felhívás a szülőkhöz.** Torló-dások elkerülése végett az anyakönyvi hivatal felhívja a szülők figyelmét arra, hogy az iskolaköteles gyermekek részére a születési anyakönyvi kivonatokat már most rendeljék meg.

x **Tartós hullámokat nálamesztőllasson.** Haja mo-lyos esztüredezett nem lesz. Hajfestés minden árnyalatban. Kozmetika. Olaj kezelések. KOMAROMINE. Bikabérbáz. (Telefon: 19-56).

A Hajduszoboszlói Levente Egyesület „Kemény Simon” történelmi drámájának szereplői, A hősök na pján nagy sikerrel adták elő. — Rendezte Keresztury Sándor ref. tanító.

Hétfőn feltételesen munkába áll a sztrájkoló textilmunkásság

Beszámoltunk róla, hogy a debreceni Zerkovitz textilgyárban pénteken a munkások sztrájkba léptek, miután a gyár vezetősége nem teljesítette munkabéremelésre irányuló kérélmüket.

A munkások arra hivatkozva kérték béremelést, hogy a 48 órára maximált munkaheten nem tudnak annyit keresni, mint azelőtt 54 óras munkahét mellett és nem bírják biztosítani megélhetésüket.

A sztrájkba lépett 170 szakmunkás a szombaton megindult tárgyalások során elhatározta, hogy hétfőn munkába áll és módot nyújt a gyár vezetőségének, hogy esütörtökig a 10—15 pengős hetibérekre 20 százalékos, a 11—20 pengős munkabérekre 15 százalékos és a 20 pengőn felüli bérekre 10 százalékos munkabéremelést adhas-son.

Ittas állapotban elesett s a torkára szaladt pipaszar a nyakán jött ki

Különös, tragikus szerenestlenségéről tettek jelentést a debreceni kir. ügyészségnek.

Török István 71 éves hajbűszörményi gazda tegnap délután székereken kiment Bodán lévő szőlőjébe, hogy a permetezési munkálatokat ellenőrizze. A pincéből bort vitt fel s eliszogott, úgy hogy mire délután hat órákor székereken hazafelé indult, meglehetősen ittas állapotban volt.

Utközben a székér razása következtében rosszul érezte magát s leszállt az ülésről. Azonban hasraesett s a szájában lévő pipa az eséstől teljes erővel tor-

kára ütődött. A pipaszára a torkán keresztül, teljesen felnyársalta nyakát s a torkán jött ki a vége. A szerenestlen ember, hörögve, eszméletlenül terült el a földön. Arramenök feltették a sérült Török István saját szekerére s a legközelebb lévő orvoshoz vitték. Az orvosi rendelőben azonban az idős gazda súlyos sérülése következtében meghalt.

A kir. ügyészség, miután nyilvánvalóan szerenestlenség esete forog fenn, a temetési engedélyt megadta.

— **Kiadó Macon** 72 hold prima fekete föld. Ertekezni: Kölesey u. 8.

— **Az Egyetem és Főiskolát Végzett Magyar Nők Egyesületének** debreceni csoportja folyó hó 8. napján, kedden délután félhatárú kezdettel az orvosi kamara helyiségében foglalt-délutánt rendez. Ennek keretében Páthy Klára a szobanővények ápolásáról, dr. Diezigné Ambrus Matild dr. pedig Jávai élményeiről számol be. Érdeklődőket szivesen lát az egyesület.

x **Általános feltűnést kelt** kerti bútor és gyermekkoesi kiállításával a Debreceni Vas- és Rézbútorgyár új eladási helyisége: Ferenc József út 56. (megyeháza mellett).

x **Diák-tanfolyam nyílik a Korona** dísztermében, július hó 3. napján. — Gyerekeknek 4—6 óráig, felnőtteknek 7—9 óráig. Olesó tandíj. Scahtf tánc-tanár.

— **Felhívás.** A MEFHOSz felhívja mindkét nembeli tanulóijúságból mindazokat, akik németországi esere-akcióján részt akarnak venni s azokat a diákokat (csak fiúkat) akik ausztriai nyaradásán akarnak résztvenni, jún. hó 12-ig jelentkezzenek a MEFHOSz irodájában, Szent Anna ucca 10. (o)

x **Nyári foglalkoztató délelőtti** gyermekeknek a szabadban. Német társalgás. Torna. Bathyány ucca 16. Német Gyermekotthonban.

x **Vidékre és helyben 4 és 6 sze-** mélyes modern kocsival személyfuvarozást vállalok. Temetési és privát fuvarok óránként 3 pengő. Telefon: éjjel-nappal: 34—37. Nadas.

x **Gyomorsavtűlengés, gyomor-** fekély ellen csak „Hajduint” használjon, hatása biztos, íze kellemes. — Ajánlják orvosok, betegek. Készíti: Sztankov gyógyszerész, Debrecen.

— **Néhai Gömbös Gyula emlékének** hódoltak a debreceni frontarcosok.

Az Országos Frontarcos Szövetség debreceni főcsoport intéző bizottsága, vitéz jákfai Gömbös Gyula szellemének emlékét a frontarcos otthonban megörökítendő, egyhangú lelkesedéssel elhatározta, hogy volt bajtársuknak, 1932 október hó ötödikén a Nemzeti Egység Pártjában mondott beszédéből a következő szöveget külön ki-nyomatva a frontarcos otthon mind-három termében kifüggeszti: „Azokat a választalakat, amelyeket tudat alatt, vagy tudatosan építettek az egyes társadalmi osztályok között — le kell rombolni, mert egy nyolemilliós nemzet nem engedheti meg magának azt a luxust, hogy kiskirályok legyenek az egyik oldalon, másik oldalon pedig a társadalmi osztályokat gyűlölködő szemmel néző munkások. Nagy feladatok előtt áll a nemzet s ilyenkor minden magyar testvér egyetértésére van szükség.”

Családi értesítések:

Vámostanyai DICSÓ IRENKE

és
JAKUCS SÁNDOR
jegyesek.

Sárossy Margit

(Debrecen) és
Kapp János
(Szeged) hirdapíró, jegyesek.
(Minden külön értesítés helyett.)

„Nem való vagy te főbírónak, hanem kondásnak”

Erdekes becsületsértési pert tárgyalt a debreceni büntetőjárásbírószágon dr. Gyöngyössy József járásbíró.

A sértett Bagamér község főbírója Szász Dániel, aki feljelentette Zöld Ferencné és lányát Zöld Lidiát, mert az uccán a háza előtt löbbsék jelenlétében azt mondták neki, hogy „nem való vagy te főbírónak, hanem kondásnak.”

A tárgyaláson Zöld Ferencné elmondta, hogy ő nem sértette meg a főbíró. Zöld Lidia bevallotta tettét. Mint kiderült Zöld Lidia gyermekgyilkosságért már ült 6 hónapot. Amikor a bíró ismertette erkölcsi bizonyítványát, Zöld Lidia megjegyezte:

— Ez nem tartozik ide, ezért én ültem, ehhez senkinek semmi köze.

Szemtelen viselkedésért a bíró rend-reutasította.

Egyébként Zöld Lidia beismerte, hogy a becsületsértő kifejezéseket mondta a főbírónak. Tette ezt azért, mert a főbíró egyetlen díszóját ado fejében elvitte.

— Nem tudják ezt a minisztériumban, milyen ember a főbíró, ingyen kellene neki dolgozni, azért haragszik ránk.

Dr. Ludmány Sándor községi orvost hallgatta ki ezután a bíróság, aki fül-tanuja volt az esetnek. Ő is, valamint egy másik tanu, Pongor Sándorné terhelő vallomást tettek a vádlótra.

A bíróság ezek után kihirdette az ítéletet, amely szerint Zöld Ferencné, minthogy a vád nem igazolódott be ellene felmentette, míg lányát Zöld Lidiát 20 pengő pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet jogerős.

x **Cserépkályhák kltünő és olesó** Hardtmuth és más rendszerű kályhát rendkívül nagy választékban, minden szín és nagyságban. Vállalok átrakást helyben és vidéken, legújányosabb árban, Krisch kályhámester, nagy állomástól benyitól Ispótyál tér 1. sz.

x **Deutsch üzletekben** hegyaljai málnaszörp, hus- és gyümölcskonzervek, sardiniák, szalámi legjobb minőségben kaphatók.

— **Elveszett fontos iratok** Kerekes Zsuzsanna névre. Megtaláló jutalom ellenében adja be a rendőrségre.

x **Rettenetes kánikula következik!** Mint a külföldi lapokból is olvassuk, rettenetes hőség fogja ellepni egész Európát. Közben a nagy Magyar-Alföldet is. Tehát ha ebben a nagy hőségben is jól és olcsón akar étkezni, ne kinozza magát a foró konyhában, hanem jöjjön a „Revizión” étkezdébe. Sas ucca 2. szám alá, ahol választékos étlap szerint igen olcsó áron ebédelhet és vacsorázhat.

Bőröndöt

retikült, pengőtárcát, irattáskát, cigarettát, szivartárcát a készítő-nél vegyen.

FEUERMANN

bőröndömester, Piac ucca 26. sz. (Gambrius passage.)

Idős Végvári Józsefné szül. Pósalaki Erzsébet, életének 60-ik évében elhunyt. Temetése ma vasárnap délután félhat órakor lesz a Köztemető II. A. ravatalozójából. — Lakás: Zrínyi u. 11. szám. — Temetését: Bartha temetkezési vállalata végzi, püspöki palota.

Id. Nagy József klinikai alkalmazotti 68 éves korában elhunyt. Temetése vasárnap négy órakor lesz a Köztemetőben. — Gebauer cég rendezi.

Sipos András, ny. MAV kapuőr 81 éves korában elhunyt. Temetése hétfőn három órakor lesz a Köztemetőben. — Lakás: Csillag uca 109. sz. — Gebauer cég rendezi.

Köszönetnyilvánítás. Mely gyászunkban nyilvánított ösztinte részvételért hálás köszönetet mondunk. — Debrecen, 1937 június hó 4.

Fehértői család.

— **Véres késelés a Vendég utcán.** Sülyös sérüléssel ment Fodor Imréné 49 éves, Vendég uca 22. szám alatti lakos a mentőállomásra. Előadta, hogy egyik barátjának férje, K. I. bement az esti órákban lakására s követelte, hogy adja elő feleségét. Majd erősen mellbevágta. Csak később vette észre, hogy a melle vérzik, tehát K. I. kezében kés volt s azzal sújtott teljére. K. I-t előállították a rendőrségre, ahol tagadta, hogy megkéselte volna az asszonyt. A rendőrség megindította a nyomozást a véres késelés ügyében.

— **A debreceni református tanítótestület rajztanfolyamot rendezett a kollégiumban.** A rajztanfolyam — amely iránt mindvégig rendkívül nagy érdeklődés nyilvánult meg, hét hétig tartott. A közel kéthónapos tanfolyamot G. Szabó Kálmán, református tanítóképzőintézetű rajztanár, tanulmányi felügyelő vezette. Szép és művészi előadásait a tanfolyam hallgatói igen nagy figyelemmel hallgatták és tanításainak köszönhető, hogy a rajztanfolyam hatalmas sikerrel végződött. Ezen a héten zárult be a hétéhetes rajztanfolyam. A záróvizsga alkalmával Nagy Lajos tanítótestületi elnök meleg szavakkal fejezte ki köszönetét a tanfolyam kitűnő előadójának, G. Szabó Kálmánnak.

ROGÉPEK HURAY Ipaikamara javítása T. 17-93

— **Időjárásjelentés.** Hazánkban a hőmérséklet 26—29 fokig, Budapesten 30 fokig emelkedett. — Jólás: Mérésélt légáramlás, a meleg fokozódása, déli és délutáni órákban kissé több felhő.

X A debreceni országzászló mindenki, adakozzék rá minden debreceni!

A Köntöskert lakók panaszkodnak, hogy a Tőhötöm uca és Maros uca sarkán lévő közkút nincs jól elkészítve, mert nagyon nehezen adja a vizet és olyan kis sugárban csak, hogy egy rendesebb edénynek a telehuzása percekig tart. Igen üdvös lenne a kútnak átszerelése. Megérdemlik a kertészi lakosok, akik fizetik a vízdíjat és kapnak rossz szivattyuskutat érte. Több helyről is érkezett panasz arról, hogy a kertészi, telepi közkutak vize homokos. A kutak vizének újból való megvizsgálása a közegészségügy szempontjából is indokolt.

Ma este 8 órai kezdettel lesz a DEAC Nemzetközi meghívásos disztornája a központi egyetem diszudvarán

Felhívjuk Debrecen város sportkedvelő társadalmának figyelmét erre a hatalmas méretűnek ígérkező disztorna bemutatásra, melynek nívóját még emelni fogja két német olimpikonnak: Zellekens és Hlmetzki frankfurti tornászok vendégszerplése. A műsoron szerepelnek Debrecen város világvígszonylatban is kiváló tornászjének és tornászainak, Nagy Margit és Tóth Lajos országos bajnokok és Magyarországi Győző olimpikon tornagyakorlatai. Ezenkívül Bot

György országos főiskolai, Szabó Miklós ifjúsági, Hajdu Gyula KISOK bajnokok, Bornemissza János és a kis Galaczy Katalin, a magyar tornasport reménységei, valamint a Deac reprezentáns női csapatának ritmikus és tányegyakorlatai és a Deac férfi csapatának többi tagjai fogják szórakoztatni jórnyagkorlataikkal a közönséget.

Jegyek elővételben az egyetem főkupusánál. (o)

Jó közepes termés várható Debrecen határában

A városi közigazgatási bizottság ülésén Vecsey Zoltán gazdasági felügyelő ismertette a májusi mezőgazdasági helyzetet. A csapadék az átlagnál lényegesen kevesebb volt. A jégeső nem okozott kárt. A vetésekre kedvező volt a május. A vízállásos területeket a gazdák helyenként képtelenek voltak megmunkálni. A búza sűrű, magas, üde és zöldszínű. A kalászosokból általában jó közepes termés várható. Komolyabb rovarkár nincs. A legelőt jők. A barackban na-

gyobb károk voltak, az alma, körte, szilva, dióban jó közepes termést remélhetünk.

A jelentéshez dr Brunner Lajos szölt és azt kérte, a jelentés jövőben emlékezzen meg a terményárakról és a munkabérek állásáról.

Vecsey Zoltán kijelentette, hogy a bérek állásáról jelentést tesz, az árak ügyis közismertek. Megjegyezte még, hogy Debrecenben ezidőszertint mezőgazdasági munkásokban hiány van.

Csendélet az udvarban

Szabó József és feleségét közösen elleni kihágás miatt feljelentette Gerendi Szalma Györgyné, Jókai uca 33. szám alatti jómódú háztulajdonosné, mert ez év tavaszán egy udvari veszekedés alkalmával azt mondotta neki Szabó József és felesége, hogy *leültek, mint egy kutyát és végigszánkázunk a hátadon.*

Dr. Gyöngyössy József járásbíró most vonta felelősségre emiatt Szabó Józsefet és feleségét, akik mindketten tagadták a vádbeli kifjezéseket. Elmondották a tárgyaláson, hogy a háziasszony elmondotta őket mindenféle

tekergőnek. A háziasszonynak különben szenvedélye a veszekedés. *Azért haragszik ránk, mert nem mérgeztük meg a Varasdlézt öt disznóját, fejezte be valószínűsít a vádlott.*

Két tanu Nagy Kálmánné és özv. Tannenbaum Mártonné tanuk, csak annyit hallottak a veszekedésből, hogy a vádlott fogatlan bangának nevezte a háziasszonyt.

A bíróság, minthogy nem igazolódott be a vád, mindkét vádlottat felmentette, amit a sértett nem szívesen fogadott. Az ítélet jegerős.

Mi történt az egyéki főjegyző hivatalában

elmentették a Kiszgazdapárt egyéki titkárát a főjegyző által emelt vád alól.

A Kiszgazdapárt egyéki titkára, Tóth Béla került tegnap a vádlottak padjára a törvényeszek Trássy tanácsa előtt.

Vitéz Geguss István községi vezető jegyző panasza indult meg az eljárás, aki feljelentette Tóth Bélát amiatt, mert ez év tavaszán Andirkó József szabóval bement délután a hivatali helyiségébe és kérte, hogy állítson ki a jegyző Andirkó részére egy szegénységi bizonyítványt. Amidőn pedig vitéz Geguss arra való hivatkozással, hogy Tóth Béla ezügyben nem érdekelt és őt távozásra szólította fel, háromszori felhívásra sem hagyta el a helyiséget s onnan csak akkor távozott, amidőn a csendőrséget hívta fel intézkedés céljából. E esekelménye miatt vádolta meg a kir. ügyészség Tóth Bélát hatósági közeg elleni erőszak büntetével. Tóth Béla beismerte, hogy tényleg nem akart eltávozni a községváról, védekezésül azonban arra hivatkozott, hogy a főjegyzőt ő hivatali működésében nem akadályozta, mert a főjegyző a kérdésem alkalommal egy legelőtársulati vezetőség ülésén vett részt, ami nem hivatali fel-

adata, ő csak azért ment fel, mert vitéz Geguss nem akarta írásba adni, hogy Andirkót kérelmével már előzetesen elutasította.

Nagy János és a többi tanuk vallomásából kitűnt, hogy a régi legelőtársulati vezetőségét az egyéki közbirtokosság megbuktatta. Kibukott maga vitéz Geguss István is és helyette éppen Tóth Bélát választották meg a legelőtársulati jegyzővé.

A bíróság dr Fényes Endre védelme után megállapította, hogy Tóth Béla megjelenésével **semmiféle erőszakot nem alkalmazott**, vitéz Geguss nem hivatali működésében zavarta s ezért a vád alól felmentette. Az ügyészség megnyugodott az ítéletben.

Diákszálló Debrecenben

Ilyen is van már? Sajnos még nincs! De lenni kellene és pedig minél hamarabb. Minden debreceni középiskolához fordulnak évenként többször is vidéki testvéreink azzal, hogy szeretnég meg nézni városunkat és a Hortobágyot, ha 50—60 diákot el tudnának helyezni Debrecenben egy-két éjszakára. Turista csoportok is jönének. Szegyenkezo kénytelenek vagyunk tagadó válaszadni. Sem turista, sem diák nem fizethet négy-öt pengőt egy éjjeli szállásért. Ezen a téren csak nem lehet monopoliumprendszer! Iskolai tantermet kiírítani és szalmazsákot meg szalmát szerezni a tanítás ideje alatt csak igazán nagyszabású, országos rendezés alkalmával sikerült.

Pedig, hogy egy ilyen diákszálló létesítése nem lehetetlen, arra a fővárost nem említve, csak Eger városára hivatkozom, ahol évek óta mindig készen várja az iskolákat és a turistákat a városi intézmény, fejezként 60—80 fillérért. Arról nem is szölok, hogy a legtöbb hegyvidéki város közelében turistamenedékház is van. Milyen kitűnő pl. a miskolci Avas-zálló!

Ugy a debreceni iskolák, mint a Magyar Turistaegylet debreceni osztálya többször keresték a lehetőségét egy diák- vagy turista-zálló létesítésének, de mindeddig eredménytelenül. Sok vidéki iskola nem is akarja elhinni, hogy ilyen intézmény nincs.

Sokszor szeretünk Németország-ra hivatkozni. Lássuk hát, mi van ott ebben a tekintetben. A Turisták lapjának legutóbbi számában olvassuk, hogy Németországban **megnégyszerezik az ifjúsági turistafogadók számát.** Ott évről évre nő azoknak a fiataloknak a száma, kik az iskolai szünidőt azzal töltik el, hogy — túlnyomólag gyalogszerrel — bejárják a birodalomnak egy-egy részét. A kispenzü diákok természetesen nem szállhatnak a drága vendégfogadókban s így jött létre a német ifjúsági turistafogadónak az a hálózata, melynek arányaira nincsen másutt példa. Ma kétezer ilyen ifjúsági turistaszállója van Németországnak egymillió ágygyal. De bármily nagy is ez a szám magábanvéve, ma már nem elegendő és most azt a célt tűzték ki, hogy az ifjúsági turistafogadók számát megnégyesítsék. — Egymillió ágyra van szükség, hogy minden német ifjú és leány évente néhány napot vándorúton tölthessen. Már az idén 149 új ifjúsági turistatthont építenek.

Próbáljuk mi ennek csak egy csekély töredékét megvalósítani!

Horvay Róbert.

HIRDETMEY. A város házikézelésében levő gazdaságból 1 drb. veres tarka ökör f. hó 8-án d. e. fél 10 órakor a Baromvásártéren nyilvános árverésen eladásra kerül. Az ökör a szikgáti gazdaságban bármikor megtekinthető. **Intézködés.**

Debrecen sz. kir. város adóhivatalától. **HIRDETMEY**

Közhírré teszi a városi adóhivatal, hogy 1937 június 7 és 10-án délelött 9 órakor és folytatva Rákosi Jenő u. 3. szám és folytatva Rákosi Jenő u. 4. szám alatt megtartandó árverésen üveg, porcellán áruk, csillárok, edények, berendezési tárgyak, kéniai, laboratóriumi felszerelések, gyógyszerüvegek, alumínium dobozok, egyéb gyógyárú felszerelési tárgyak stb lesznek elárverezve.

A Pozsony uca környékének lakói küldöttse et küldenek a polgármesterhez

A város műszaki ügyosztályának irányítása mellett most már elkészültek a Pozsony uca planirozásával és a Lilla-térről feltöltötték homokkal a szép hosszú ucaát egészen a Szotyori telepig, ahonnan már új út vezet a Téglatetőig. Az év elejétől kezdve tartottak a földmunkák úgy a Pozsony ucan, mint a Téglatetőig terjedő út elkészítésénél. Az emberek százait foglalkoztatták és valóban hasznosan használták fel az inségakció pénzt.

Egy nyílegyenes hosszú útvonal készült így el, melyen eddig járni nem lehetett, mivel esőzés idején feneketlen sárban maradtak a járművek és még a mentők sem tudtak autójukkal áthalolni a fűhetetlenül elhanyagolt útvonalon. A nagy munka, mely ebben az évben megindult, az útvonalon csak annyiban hozta meg a változást, hogy most már száraz időben is járhatóan az útvonal, mert a feltöltött homokúton terhes szekérrel, autóval sülhadtani nem lehet. A kerekék melyen sülyednek a falajba. Ezzel elváltak a Köntöskert és Hatvan ucai kert egyrészt a forgalomtól. Megtörtént, hogy a Pozsony ucai lakosok és környéki ucaak lakói tivarost sem kapnak, mert a rossz út miatt nem vállalkoznak. Sürgős tehát, hogy a kövezés alá elkészítet útát minél hamarabb burkolják, mert így alkalmatlan a forgalom lebonyolítására és az üres szekerekkel arra járók pedig elrontják a homoki burkolást és kezdődhet újra a földmunka — közközlésen.

A Pozsony uca és környékének lakói panaszaikat írásba foglalják most és aláírva elküldik egy küldöttseget utján a polgármesterhez, hogy felhívják a figyelmét az elhanyagolt városrésze és kérék, hogy ne halasztódjon el erről az évről a beígért útburkolás. A Pozsony uca rendezése, kövezése annál inkább sürgős, mert az uca elején két katonai kórház is van és a szép új kórházat máris olyan porfelhő veszi körül, hogy látni sem lehet ha a Pozsony ucaára hordott homokrétegekről felhők sodor a szél a Mester uca felé.

HA AZ APÓS NEVET A VEJE IRJA A BIZTOSÍTÁSI KÖTVENY ALÁ

Okirathamisítási tárgyalás bizonyításkiegészítési elnapolással

A debreceni törvényszék Trásy tanácsa előtt magánokirathamisítással vádolva állt Major Izrael debreceni kereskedő.

Major Izraelnek a múlt évben kivíttek egy apósa nevére szóló 6000 pengős biztosítási kötvényt. Mivel apósa Fried Miksa nem volt otthon s a vádolt előadása szerint őt a kötvény aláírásával szóbelileg megbízta, aláírta Fried Miksa nevet.

Azonban, mikor a díjat kérték, a vádolt apósa nem ismerte el a követelés jogosságát. A biztosító intézet pert indított s mivel Fried Miksa itt is tagadta, hogy felhatalmazást adott volna vejének a kötvényt aláírni, a polgári bíróság át tette az iratokat az ügyészségre, ahol magánokirathamisítás miatt indult eljárás Major Izrael ellen. Az apósa a kihallgatás során kijelentette, hogy nem óhajtott vallomást tenni, mivel a vádoltal rokonságban van. Mivel a kötvényen Major Izrael anyósának neve is szerepel, a törvényszék az anyós kihallgatását s bizonyítás kiegészítést rendelt el, a tárgyalást pedig elnapolta.

METEOR MOZI

Vasárnap: HALÁLHÁJD. (Egy élet útja). Magyarul beszél. — Megelőzi: Fox magyar világhírű előadások: 3 5 7 és 9 órákor.

Dr Papp Géza, az új kabai lelkész lelkes bucsuztatása Amerikában

Mint ismeretes, a kabai református egyházközség dr. Papp Géza amerikai (Akron) re. lelkészt választotta meg lelképásztorául. Papp Géza már elfoglalta a kabai lelkészi állást. A most érkezett amerikai lapokból olvassuk, hogy milyen ünnepélyes keretek között búcsúzták el dr. Papp Gézától amerikai hívei.

Alább idézzük az amerikai „Szabadság” most érkezett számából a vonatkozó cikket.

Teljesen megtelt a Független Egyház 425 W. Thurston St.-i temploma hívekkel, amikor Nt. Dr. Papp Géza búcsuprédikációját tartotta. Drámai erővel hatott a megrázó erejű gyönyörű beszéd. Az egész istentisztelet hangulata olyan volt, mint egy óriási temetés, de a szomorú hangulat mögött Isten igéjének vigasztaló szavai bontakoztak ki, szívet, lelket gyönyörködtető szép formájában. Azután a kijáratnál síró férfiak, nők, iljak, gyerekek bucsúzták lelkészüktől ilyen szavakkal: Az esteli vizontlátásra! Ugyanis este volt a búcsuvasora a Független Egyház nagytermében. A kilüszött időben már nem lehetett helyet kapni a több mint 400 személy befogadására alkalmas hallgatóban. A rendezést Pálly Imre főgondnok és neje és Vásozói István és neje irányították nagy hozzá értéssel. Pompos eszke vacsorát készített a Nőegylet, majd remek süteményeket szolgáltak fel. Sok volt a vendég, ezért többször kellett teríteni. Közben megszólalt a zenekar is. Majd a búcsuztató beszédre rá következett, amikbe Nt. Papp Gézát, mint egyik legnagyobb képzettségű amerikai magyar lelkészt, tudóst, kiváló ígéhirdetőt, hűségese pástort, a nép öneláldozó segítőjét, az igazságszerető harcolni kész, bátor, tiszta gentleman, jó barátot jellemezték, aki még amerikai angolnyelvű tanári székében is megmarad izig-érig magyarnak. A sok beszéd közül is kiemelkedett szépségében Ivory József, Kövessy Major Ilonka, Kusztus János, Veress István, a youngstowni volt főgondnok beszéde.

Schmidt P. Jánosné, a barbertoni kiváló üzletasszony, fáradságtalanul és ki-mondhatatlanul ügyes irányításával jól bonyolították le az óriási összejövetel minden dolgát.

Majd Nt. Dr. Papp Géza emelkedett szólásra. Temetési csöndben hallgatták meg minden szavát. Mindenki felé fordult, úgy figyelt rá, a néma esendben keserű sírás, zokogás hangjai törtek elő, Nt. Dr. Papp Géza hirtelen befejezi szívbemarkoló beszédét. Mint a felbolygatott méhkas, olyan lett a nagy terem. Mindenki Nt. Dr. Papp Gézához akar jutni, aki azonban kérte a közönséget, hogy mindenki maradjon a helyén, mert még pár óráig a teremben marad s lesz idő a személyes búcsuvételre. Azután a Beacon Journal fényképezte vette le a lap számára a lelkész családot. Utána Nt. Urban József mekecsporti lelkész tanácsbíró és Nt. Dr. Bölykös Béla detroiti lelkészek érkeztek meg Ft. Sebestyén Endre főesperes képviselőtől és mondtak tartalmas beszédeket, közben a személyes búcsuzkodás folyt. Nt. Dr. Papp Géza és családja és a jó ismerősök, barátok és hívek között. A búcsuzók között mindvégig jelen volt Dr. Papp Géza jó barátja Dr. Donley egyetemi tanár és felesége, aki szintén tanár. Azoknak a részére, akiknek igen fáj Nt. Dr. Papp Gézának Akronból való távozása megjegyezzük, hogy amint megbízható forrásból tudjuk, Dr. Papp Géza a következő szeptemberben mar ügyis elhagyta volna Akront, mert egyik amerikai egyetemen kapott tanári alkalmazást. Még csak azt jegyezzük meg, hogy a kabai egyház lelkészi állása egyike az ország legjobb javadalmazású lelkészi állásainak. Előde Nt. Barabás Samu esperes, nemzetgyűlési képviselő, másik előde Nt. Dávidházi János püspökkelvettes volt. A Szabadság ezután küldi szerencsekívánatait Nt. Dr. Papp Gézának és új gyülekezetének.

(K. M.)

Könyvnapi tanulságok

Néhány esztendővel ezelőtt nagyszerű kezdeményezés indult, amikor is három napon jelölték meg arra a célra, hogy ezen a napon mindenki igyekezzék tehetsége szerint áldozatot hozni a magyar könyvért...

A gondolat szép. Az első esztendőben a kivétel is szép volt, majd esztendőről esztendőre mindig kevesebb, kevesebb érdeklődést váltott ki a könyvnap.

Miért, kérdezhén bárki, de minek kérdezzük, úgy is tudjuk: egyszerűen azért, mert ezek a könyvnapok hovatovább mindig többet jelentenek üzletileg, mint amennyit kulturális szempontból. Mert ki tudja ma megfizetni a tíz, tizenkét, hat pengős könyveket? Ki tud áldozni ilyen összeget egy-egy könyvre. Ki az, aki nem éri meg, ha ezen a három napon keresztül csupán három könyvet vásárol?

Bizony, nagyon kevés ember tudja megfizetni ezt az árat és így a könyvnap alig jelent többet, mint egy másik nap. Így, ilyen árákkal nem lehet küzdeni, harcolni a magyar könyvért, a magyar könyv népszerűsítéséért. Ha a középosztály nem tudja, már pedig nem tudja megfizetni az ilyen árakat, akkor hogyan várjuk a néptől a könyvadásra-lást, a munkásosztály részéről...

Mi még nagyon távol vagyunk a nyugati, főleg pedig az északi államok könyvszeretétől. Minálunk községekben, falvakban száz ház közül egyetlen egy házban sem találunk könyvtárat és egyedül a nagyon gyatra, szellemileg alig értékes nevezhető kalendáriumok képviselik a könyvet.

Míg van az egész országban három olyan kalendárium, amelyik minden tekintetben érték. De: kérdezzük, hol

vannak azok a könyvek, melyek az igazi nemzeti kincsét jelentik, melyek ezer esztendő múltunk kulturáltságáról tesznek bizonyosságot még akkor is, mikor nemes szórakozást nyújtanak...

Csak egyetlen egy példát hadt említsünk.

Egyetlen írónk se tudta olyan művészetet és annyira elhivatottan érzékelni, hogy népi származású, hogy népi nyelvünk az igazi kincsünk, mint Arany János. És most a könyvnap alkalmával könyvnapon könyvként tizenkét pengős áron kerül forgalomba a gyűjteményes Arany kiadás.

Holott soha annyira szükségünk nem volt arra, hogy népünk, nemzetünk nyelve feljussúljon, megerősödjön, mint ma. Ma, mikor a romlás és pusztulás kétségbeesítően kikezdi már a falvak népének nyelvét is, nagyon jó lenne visszaszámenni a forráshoz, Arany János által megmentett és átmentett tiszta nyelvhez...

És ne higgyék, kérem, hogy ezt a nyelvet nem szeretné pl. a nép is. Ne gondoljanak egy percig se olyant, hogy Arany János Toldija nem kellené fel olyan nagy mértékben az érdeklődést, mint a filléres ponyvák kísérteties kísértetei az irodalom ellen.

Tessék elhinni illetékesek és illetéktelenek, hogy a nép nagyon, de nagyon megszeretné az Arany nyelvet, ha ismerné. Nagyon szeretné és mélyszélesen megbecsülné pl. ezeket az írásokat, ha egyszer a kezébe kerülne. De tizenkét pengős áron nincs tá remény se, hogy ez valaha sikerül. Holott milyen szép és üzletileg milyen kifizető dolga volna az, ha évenként egy, egy Arany kötet jelenne meg pl. egy pengős áron, ami-

ből aztán szezezzével kerülneek forgalomba az egyes kötetek. Hasonlóléppen egy pengős könyv napi áron kerülneek forgalomba lakói válogatott munkái, Mikszáth könyvei, Gárdonyi nagyszerű regényei. Nem egyszerre, nem egy könyv napi áron kerülneek, de beosztottan, esztendőről esztendőre.

Egészen bizonyos, hogy lassanként sikerülne megszeretelní a magyar tömegekkel a könyvet, a jó könyvet a magyar könyvet.

Egészen bizonyos, hogy aztán csak érték jelenhetne meg a magyar tüzhelyeken. Egészen bizonyos, hogy el-érnénk azt az időt, mikor a könyv is közszükségleti cikké lépne elő és a százezres példányokban megjelenő könyv nem volna esoda...

Ma, mikor olyan drága a könyv és olyan olcsó a salak, melyet könyv-alakjában sóznak a jóhiszemű, tanulatlan, kevésbé műveltegek nyakába, ne esodálkozzék senki, ha nem megy a könyv napi eladás. Ne esodálkozzanak, hogy csak a főúras néhány könyvszáto-rában fogja a könyv, néhány kiválasztott író könyve, de a tömegek, a vidék, nyolc millió magyar semmi érdeklődést nem mutat a magyar könyv iránt...

Pedig nagy kár, kiszámíthatatlan kár, embertelen kár mindenképpen, mert minden elvesztett esztendőrontja az életünket...

A könyvnap legyen a magyar könyv napja, úgy hogy a tömegek, népi és munkás rétegek is jó könyveket, és könyveket, magyar könyveket szerezhessenek és várják az elkövetkező könyvnapokat, mint álombeli esodát, mely újabb és újabb gyönyörűséget teremt olcsó pénzen számukra is.

Adig, míg tulságosan üzleti íze, tul-zottan kiváltságos osztály ünnepe lesz a három napos magyar könyvnap, adig semmi remény nincs arra, hogy sikere is lesz ezeknek a kezdeményezéseknek.

Kár, mert szép, nagy, nemzeti szempontból megbecsülhetetlen ügyet lehet-ne csinálni a könyvnapból, ha kezdetben némi áldozatot követelne is ez a megmozdulás.

Gál orthopäd és divatcipész

üzletét áthelyezte Szt. Anna u. 1 szám alá

Uj speciális gyógycipő különlegességek

16.595/1937 C. sz.

HIRDETMENY.

A m. kir. földművelésügyi miniszter úr 53.533/1937 VIII. 1. számú körrendelete alapján — ahhoz leendő alkalmazkodás végett — közlöm az érdekeltekkel, hogy az 1898 II. tc. 33. paragrafusában foglaltak szerint, a munkaközben megbetegedett, idegen községbeli munkás gyógykezeléséről és ellátásáról 8 napig a munkaadó köteles gondoskodni. A költségeknek a betegség első 8 napjára eső részét a munkaadó sajátjából köteles fedezni s ezen a címen a munkás megszolgált munkabérből semmi sem vonható le.

Tájékoztatásul közlöm, hogy idegen községbeli munkásnak azt a munkást kell tekinteni, akinek állandó lakhelye nem az a község, amelynek területén a munkaadó birtoka van, tehát már a baláros szomszéd községbeli munkás is idegen községbeli munkásnak számít. Gyógykezelés alatt orvosi kezelést kell érteni és a 8 napi idő számításhoz kezdete nem a munkás megbetegedésének napja, hanem az a nap, amelyen a beteg gyógykezelése és ellátása tényleg megkezdődött. Ellátás alatt pedig nem a szerződés szerinti járandóságok kiszolgáltatását, hanem az orvos részéről rendelt élelmezést kell érteni.

Debrecen, 1937 június hó 2.

Debrecen sz. kir. város első-fokú közigazgatási hatósága.

KÉPES VASÁRNAPJA

Érdekességek a világ leggazdagabb emberének életéből

Amíg Rockefeller eljutott a világhírnévig.

A napokban elhunyt John D. Rockefeller száz évig szeretett volna élni. Eletrajzírói megállapították, hogy ez volt az első terve, ami nem sikerült. Mert neki minden sikerült az életben, amire csak kezdett.

Hogy mértékletesen duplakönyvelőből a világ leggazdagabb embere lehetett, ez nem a véletlen műve. Kétségtelen, hogy kedvező lehetőségek elősegítették a vagyon szerzést, de a vagyonszerzés oly gazdasági mereteihez, oly természetű keresztyélviteléhez olyan zseninek kell lenni, mint amilyen volt a most elhunyt 98 éves amerikai milliárdos.

Rockefeller maga volt a dinasztia alapítója. A világhírű amerikai milliárdosok: a Morganok, Vanderbiltek, Astorok, Gouldok családjában ma már a második generáció is öregkorát éli. Rockefellernek megadották, hogy szinte két generációt átéljen. Míg más nagy vagyongazdák tulajdonosai az idők távlatából tekintenek vissza dinasztia alapító ősikre, addig Rockefeller maga tekinthette át az évtizedeknek ezt a hosszú sorozatát.

A most elhunyt milliárdos apját dr. William A. Rockefellernek hívták, aki orvos volt. Később nagy hírnévű fia 1839-ben született Richfordban, mely akkor még kis farm volt, de közel feküdt Clevelandhoz, melynek később oly nagy szerepe jutott a petróleum finomításban.

John D. Rockefeller 16 éves korától maga tartotta el magát. Számos nélkülözésekben eltelt hónap után 1855-ben sikerült álláshoz jutnia. Cleveland egyik üzletében levelező és könyvelő lett. Mivel csak három iskolája volt, igen kis fizetést kapott, négy hónapra összesen 50 dollárt. De értett a pénzzel való bánáshoz. Nemesak megélt ebből az összegből, hanem még félre is tett belőle. Főnöke csakhamar megállapította, hogy nemesak kitűnően könyvel, hanem rendkívül szorgalmas is. Ennek köszönhetően, hogy fizetését 1856-ban havi 25 dollarra emelték. Így két év múlva szerény tőke állhatott rendelkezésére.

Ez volt az első tőke, melyet önálló üzleti vállalkozásba fektetett. Összeült egy bevándorolt angoljal akivel 1858-ban bizományi üzletet nyitott a Clevelandi kikötőben. Az első évben 450 ezer dollár forgalmat bonyolítottak le. A közbejött polgárháború üzleti lehetőségeit nyomban felismerte Rockefeller és társával együtt felesapott hadsergyszállítónak.

Rockefeller lassan, de biztosan gazdagodott meg. Felismerte azokat a határtalan gazdasági lehetőségeket, melyek Északamerikában kínálkoztak. Érdeklődése folyton a petróleum felé fordult és ekkor kezdődött meg tulajdonképpen, vagyis mai értelemben vett Rockefeller-vagyon megalapítása.

A petróleum ipar ekkor még gyerekkorát élte Amerikában. Ráakadt egy angol emberre, Samuel Andrewsnak. Felismerte benne az ipari zsenit, kilépett a bizományi üzletből és egész vagyonát a pet-

róleum üzletbe fektette be. A két ember kitűnően kiegészítette egymást.

Sokat lehetne írni arról, hogyan szerezték meg ketten, majd később Rockefeller egyedül a vezető szerepet az amerikai petróleumiparban. Rockefeller könyörtelen volt, ha üzleti érdekei úgy kívánták. Ragyogóan értett ahhoz, hogyan kell megszervezni a petróleum kitermelését, szállítását és értékesítését. Az olajat a forrásnál vásárolta, a hordóit maga csináltatta, majd el-sőnek ismerte fel a szállítás problémájának döntő jelentőségét. Annakidején lovaskocsin szállították a petróleumot a legközelebbi vasútállomáshoz. Egy Samuel Van Sycel nevű ember alkalmazta először a csővezetékkel, melyek összekötötték az olajforrásokat a legközelebbi állomással vagy kikötővel. Rockefeller, mint egy heja ésa pótt le erre a találmányra, csakhamar kieszájtította a maga szantárjával ezzel rendkívül módon olcsóbbá tette a petróleum árát. Ez megjelölő eszköz volt a kezében, hogy mi nél egyszerűbben és könyörtelenebbül lekonzurálja a vele szemben álló petróleum vállalatokat.

Könyörtelen szamitással, gyakran korrupcióval előbb tönkre tette a konkurensokat, majd megszerezte vállalataikat. Levannak évve-

te maga alá a vasúttársaságokat, hogy lenyomja a petróleum és olaj szállítási árifáját. 1870-ben összes vállalatát egyesítette a Standard Oil Companyban. Ez a hatalmas társaság azután fokozatosan megszerezte számára a vezető szerepet az egész világon a petróleum üzletben. Ez volt a világ első és leghatalmasabb trösztje. Mialatt átandó támadásnak volt kitéve és Amerikában jeleszó volt a tröszt elleni harc.

Amikor 1901-ben T. Rooseveltt lett az Egyesült Államok emböke, megindult benne az a hatalmas per, mely a vitagiorónciem legnagyobb penzirsagára vezetett. A pert Standard Oil Company or India ellen indították, amelyet azzal vadoltak meg, hogy az egyik vasút társaságot jogtalan taritavisszateritést kaptak. A bíróság a vállalatot 29.240.000 dollár megtíztesere ítélte. A történetem lapjára tartozik, hogy ezt a bírságot sohasem kellett megfizetni....

A vagyonát pontosan felbecsülni ugyszólván lehetetlenség. Már reggelen visszavonult az üzleti élet vezetésétől, melyet fiára bízott. Ő maga inkább tudományos alapítványainak szétosztásával foglalkozott. Több mint egy milliárd dollárba teszik azt az összeget, amit Rockefeller tudományos célokra adományozott. A világ számos pontján felállított Rockefeller intézetek hirdetik az amerikai milliárdos bokezését.

Utolsó éveit teljes visszavonultságra töltötte. Orvosai a legesedálatosabb módon igyekeztek egészen élet fenntartani. Mesterseges nap-

fény, a taplálkozás szigorú előírásai, mind azt a célt szolgálták, hogy meghosszabbítsák a világ leg gazdagabb emberének életét. Evekkel ezelőtt három orvosra részere 100-100 ezer dolláros díjat tűzött ki, ha sikerül elérnie századik születésnapját. Utolsó napjait floridai kastélyában töltötte. Oly rohamosan lepte meg a szívgyengeség, hogy családját nem tudták értesíteni. Utolsó pillanatában még fia sem tartózkodott mellette.

Végrendeletében meghagyta azt, hogy véglegesen Clevelandban temessék el, ahol ifjúságának küzdelmes évet töltötte.

Akácvirágzás

Akáclobos kis utcánkban
Egy kisike ház volt,
Ha jött az est — kigyúlt arccal
Szindobogva párt — ott.
Az akácia illatával
Tele lett a lelkünk,
Csak özönben — álmodozva
Ábrándokat — szottánk.

Lebujlott az akácvirág,
Hszaladt az élet,
Szendőgás, págy, ábránd, nianiot —
Mindet egy ér véget.
Szóghajmatok der lepi be,
S lassan út a vérünk —
Szép volt — jó volt — vissza sirtuk
S a multakból élünk.

Ismét nyitott a kis utcán
Az akác virága,
A kapuban egy kis fruska
Szerelemesét várja.
Az ablakhoz lopakodik
Két óz hajú öreg —
S pápaszemük üvegére
Bá gördül két könnyesepp.

SIDÓ GEZA.

Senki tia

Nem dongtettem kaput, jalakal,
nem kilincseltem, nem koldultam.
Nézelődés es hallgatás volt
keseru es irdatlan utam.

De úgy tüzel az áldott tavasz,
s kitarhatom tan barlás lelkem,
sugártalan bus senki fiát,
áldott tavasz, csakolj meg eugen!

Szomorú jütkent az útszelen
álmodozva nőta állók!
S valahol messze, Tündérvárbán
várnak én rám botdog királyok.

Tudom odög sok mérföld meg
de én anyai iskolát jártam...
Mostoha kéz ringatott eugen,
beállók hüt a sorba bátran!

Szegény legény nütöl is jélic?
Velem tarsolyoni, cifra késen...
Füütölül ezer meghatáson
act a párat el kell, hogy érjen!

Cseng a tavasz, napom kisütött,
aranyos paszittová váltok:
Szent magyar föld bus dataival
egyszer — kárpátok jöltt szállok!

BIHARI ALADAR.

Az elhunyt Rockefeller legutolsó fényképe két dédunokájával.

A modern orvostudomány nagy felfedezése - az insulin

Az orvostudomány harca a cukorbeteg ellen. Hogyan fedezték fel az insulint?

Írta: NÁNÁSSY LÁSZLÓ

Régóta ismeretes, hogy egyes betegségekben megnövekedik a vizelet napi mennyisége. Ezt az állapotot folyásnak, görögösen *diabetesnek* nevezték. *Thomas Willis* (élt 1622—1675) angol orvos állapította meg először, hogy bizonyos esetekben fokozott mértékben tartalmaz a vizelet cukrot. Ezt a kóros állapotot nevezik *cukorbetegségnek*, tudományos néven *diabetes mellitusnak*.

A cukorbeteg betegek állandóan éhesek és szomjasak, folyton esznek és sok vizet isznak s mégis soványodnak, elgyengülnek. Az sem tartozik a ritkaságok közé, hogy ezeken a betegekben gyakran keletkeznek nehezen vagy egyáltalában nem gyógyuló sebek. Látásuk észrevehetően romlik, sokszor csillapíthatatlanul viszket a bőrük. Ha a cukorbeteg beteg megsérül, rendszerint sem gyógyul be a seb s tályogok lepik el a testet. A betegség feltartóztatlanul súlyosbodik, a beteg legyöngyül, lélekzete jellegzetesen császárkörte szagúvá válik, végül elveszíti eszméletét, beáll a rettegett *Koma*: a légvételek szabálytalanok, majd lassan kihagyódnak s végül is megáll a szív, bekövetkezik a *halál*.

AZ ORVOSTUDOMÁNY HARCA A CUKORBAJ ELLEN

Claude Bernard a *College de France* világhírű tanára 35 éven át kutatta a cukorbetegséget. Megállapította, hogy a vizeletbe a vérből kerül a cukor, melynek 0.1%-ban állandó alkatarése. Ha a vér cukortartalma rendez, — úgy a vizelet cukormentes, ha pedig a vérben megsaporodik a cukormennyiség, úgy rögtön cukor mutatható ki a vizeletben is. A cukor egyik legfontosabb rejtője az emberi szervezetnek, mely a bélből a májba kerül, ez pedig felraktározza az, u. n. *állati keményítő* (glykogén) alakjában. Cukorbeteg beteg mája elveszíti a felraktározó képességét. Kimutatták, hogy a cukorbeteg létezésében szerepe van az idegrendszernek is, mert az agy bizonyos meghatározott részének sérüléseire *cukorizelés* jön létre.

Claude Bernard 1878-ban meghalt. Még abban az évben *Cowley*, *Lancereux* és *Lapierre* kórházi tapasztalataik alapján arra a következtetésre jutottak, hogy a cukorbeteg létezésében a hasnyálmirigynek fontos szerepe lehet.

1889-ben *Jerinb* és *Minkowski* kísérleti állatoknál eltávolították a hasnyálmirigyet és az így megoperált állatok súlyos cukorbetegséget kaptak.

Az élettan kimutatta, hogy a hasnyálmirigy — amit fehérmájnak neveznek — termeli egyik legfontosabb emésztő nedvünket. Ennek ellenére, ha e mirigy kivezetőcsövét lekötötték, az állatok nem történt baja: ha pedig műtétileg kiirtották a mirigyet, — úgy az állat súlyos cukorbetegséggel elpusztult. A H pedig az eltávolított mirigyből egy kis darabkát bevartak a megoperált állat bőre alá — a cukorbetegség nem következett be.

Ezen kísérletek, valamint az ezeket kiegészítő szövettani vizsgálatok azt igazolták be, hogy a hasnyálmirigyben levő sejtek nagy része termeli a mirigy emésztőnedvet: ugyancsak e mirigy más sejtjei, az u. n. *Langerhans-féle* szigetsejtek a cukoranyagcsere szabályozzák. Ezután kétségtelennek látszott, hogy a cukorbeteg ember nem tudja elégetni a táplálékában levő cukrot, mert a hasnyálmirigyében levő szigetsejtek nem működnek kielégítően: így jött létre a rettegett cukorbetegség. A szigetsejtek működését kétféleképpen képezték el.

Az egyik feltevés az volt, hogy maguk a sejtek hoznak létre a vérben ke-

ringő cukron valamilyen változást, ami lehetővé teszi a cukor felhasználását, vagy pedig csak termelnek egy anyagot, amely a szervezet többi sejtjeit képessé teszi a cukor felraktározására és elégetésére: ez pedig annyit jelent, hogy a szigetsejtek vagy közvetlenül vagy közvetve hatnak a cukorra. Ugy gondolták, hogy ha az utóbbi lehetőség áll fenn, akkor látni sikerülhet a hasnyálmirigy ez ismeretlen anyagát kivonni a mirigyből, amit aztán beadhatnak cukorbeteg betegeknek, mire a kóros tüneteknek vissza kell fejlődniük. Ha pedig az a feltevés bizonyul valószínűnek, hogy maguk a sejtek hoznak létre vattgázi a vérben keringő cukron, úgy továbbra is kilátástalannak bizonyul a cukorbetegség gyógyítása.

1878-tól 1922-ig, azaz 44 évig ke-
resték világszerte a kutató orvos-
tudósok a hasnyálmirigy feltéte-
lezett hatóanyagát.

A kutatók nagy része a szigetsejtek közvetlen hatása mellett foglalt állást. Időközben sok buvárnak szinte kezében volt a hatóanyag. Így pl. *Glegnek* (1905) és *Zuelzernek* (1907). Az elő-
állított mirigykivonatok hatása azonban nem sok eredménnyel kecsegtetett. Csak amikor *Lar Bang* lundini élet-
vegytan-professzor lehetővé tette 1912-ben, hogy a vér cukortartalmát kis mennyiségű vérben pontosan meg-
lehesen határozni, akkor kezdték ál-
latkísérletekben meghatározni a hasnyálmirigy kivonatainak hatását.

BANTING KORSZAKALKATÓ KÍSÉRLETE

1921. évben *Banting* torontói sebész azzal a kéréssel fordult *MacLeod*hoz, a torontói egyetem élettan-tanárához, hogy a hasnyálmirigyéből készült kivonatokkal akar kísérletezni az ezen mirigyek kiirtása esetén cukorbetegségre vált állatokon. *MacLeod* prof. kilátástalannak vélte e kísérleteket, és ennek ellenére *Banting* rendelkezésére bocsátotta a kért kísérleti állatokat s segítségülült egy *C. H. Best* nevű munkatársát is mellőszította be. *Banting*nek az volt az előgondolása, hogy a hasnyálmirigy szigetsejtjei, a tudományosan *Langerhans szigetecskéik* nevezett sejtek egy bizonyos anyagot termelnek és az az anyag jut el a szervezet többi sejtjeihez s ez képesíti a szervezetre a cukor feldolgozására. Az addig végzett kísérletek meddőségét azzal okolta meg, hogy a hasnyálmirigy emésztőnedve ezt a feltételezett anyagot is megemésztette. Hogy ezt a lehetőséget kizárják *Banting* és *Best* a kísérleti kutyákon elköltötték a hasnyálmirigy kivezetőcsövét. Ilyenkor az emésztőnedvet termelő sejtek elpusztulnak, a *Langerhans-féle* szigetsejtek azonban sértetlenek maradnak.

Néhány hét múlva kivették a sor-
vadt hasnyálmirigyet és kivo-
natot készítettek belőle.

Minthogy a kivonat a szigetsejtekből készült s a sziget latin neve — *insula* — ezt a kivonatot anyagot *insulinnak* nevezték el. Ezekkel a kivonatokkal sikerült halálrahozni a cukorbeteg kutyákat tetszésszerűen ideig életben tartani.

*Banting*nek volt egy orvos barátja, — *J. Gilchrist* — aki fiatalon kapott súlyos cukorbetegséget. Ő volt az első beteg, akinek *Banting* befecskendezte az új gyógyszert — az *insulint*, miután önmagán és *Best*en kipróbálta és meggyőződött róla, hogy az ártalmatlan.

1922 február 11 emlékezetes nap a modern orvostudomány történelmében.

Ezen a napon befecskendezte be először

Banting az új gyógyszert cukorbeteg orvos-barátjának: azonban az első injekció hatástalan volt. *Banting* nem bírta a nagy izgalmat s hazarohant. Munkatársa *Best* azonban újabb injekciót adott cukorbeteg orvosnak. *Gilchrist*nek: ennek az újabb befecskendezésnek már szinte csodálatos volt a hatása. *Gilchrist* egyszerre frissnek, egészségesnek találta magát. Hosszú hónapok óta először, jóízűen megvacsorázott és sétálni ment: öt évi kínos betegségének még a nyomát sem érezte. Ez azonban csak egy napig tartott, mert másnap újra súlyos betegnek érezte magát, épen úgy, mint az injekció előtt.

Újabb befecskendezést kért, azonban *Banting*nek nem volt már több *insulinja*. Más eljárást kellett keresni, amellyel nagyobb mennyiségben állítható elő e csodaszert — az *insulint*.

Banting arra gondolt, hogy a vágóhidakon gyakran vágják terhes állatokat, udvatelevő, hogy a magzat hasnyálmirigye ne termeljen még emésztőnedvet. Borjúmagzatok hasnyálmirigyéből tényleg sikerült is *Banting*nek insulint előállítani. Később kiderült, hogy ha hideg sósavas alkohollal dörzsölnek el kitéjtett állatokból származó hasnyálmirigyet, az emésztőnedvek tönkremennek a savanyú alkohol hatására, — az *insulin* pedig oldódik abban. Elpárologtatva az alkoholt és semlegesítve a sósavat, hatásos *insulin*-oldatot kaptak.

Az egész torontói egyetem a korszakalkató nagy felfedezés lázában égett.

MacLeod, aki az első kísérletek idején Európában volt szabadságon, most minden más tudományos dolgot félretéve *Collips*, a híres vegyész közreműködésével az *insulin* előállításával és meghatározásával foglalkozott. A torontói hadirokkantak kórházában összegyűjejték a háborút járt cukorbeteg kutyákat: ezeken próbálták ki az egyre hatásosabbban és tisztábban előállított *insulint*. A kísérletek közben megdöbbenne tapasztalták, hogy

az *insulin*, ha sokat adnak belőle — halálos méreg is lehet: de azt is megállapították, hogy a szőlőcukor a mérgező hatás kitűnő s biztos ellenszere.

Az *insulin* felfedezése után gyakran előfordult, hogy a kezelt beteg eszméletlenül esett össze. Az *insulinnal* kezelt betegek ezért felső ruhájuk alatt egy táblát hordtak, melyen az volt írva, hogy ha elájulnának, azonnal nekik *cukrot*.

Banting és *Best* dűsgazdagok lehetek volna, ha szabadalmaztatnák volna az új gyógyszert: ők azonban ajándékba adták a szentvédő emberiségnek.

Méltán érte őket minden kutató tudós álma, a legnagyobb tudományos kitüntetés a *Nobel-díj*, valamint a kanadai parlament nagy összegű évjáradéka. Kanadában ma is nemzeti hősként tisztelik őket.

AZ INSULIN ELŐÁLLÍTÁSA

Az orvosi kutatás fáradságtalan: sohasem elégszik meg az elért eredményekkel. Igyekeztek megállapítani a felfedezett *insulin* pontos adagolási lehetőségeit, viszonyait. Ebbe a kérdésbe még a Népszövetség is bekapcsolódott. Közegészségi osztálya megállapította az *insulin* most használatos egységét. A forgalomba kerülő készítményeket a világon mindenütt — nálunk is — bizottságok ellenőrzik: éppen ezért már már nyugodtan, minden veszély nélkül adagolható. Igyekeztek az *insulin* előállítását olcsóbbá tenni, hogy minden szegény cukorbeteg hozzájuthasson. Ez sikerült is:

ma már százszor annyi *insulint* állítanak elő egy *hasnyálmirigyből*,

mint még a felfedezés idején — 1922-ben.

1926-ban *Abel* kristályosan állította elő az *insulint*, ami már óriási életvegytani eredmény. Azonban a kristályosítás nem járt a várt eredménnyel.

A kristályok megvizsgálata, melyet Amerikában főleg *Abel* és *Evans*, Németországban *Freudenberg*, *Dirscherl* és *Eyer* végeztek — megmutatta, hogy miből áll az *insulin*, de nem magyarázta meg, hogyan és miért hat ez a gyógyszer.

Egy érdekes körülményre is fel kell hívunk a figyelmet. 1922-ben *Banting* új gyógyszere — az *insulin* — egy fiatal cukorbeteg bostoni orvosnak is megmentette az életét. Ennek az orvosnak *George R. Minot* a neve, a *Harvard* egyetem tanára. Ez a *Minot* és *W. Murphy* fedezték fel a gyógyíthatatlannak tartott *vérszegénység* májjal való gyógyítását, amiért

1934-ben elnyerték a *Nobel-díjat*.

Ha *Banting* a felfedezett *insulinnal* nem mentette volna meg a *Minot* életét, — ma talán az orvostudomány szegényebb lenne egy másik korszakalkotó felfedezéssel.

Íme a közelmúlt egy darab orvostörténelme: az orvostudomány diadalmasan halad előre s állandóan kiszámíthatatlan új távlatok nyílnak meg előtte.

Akik szoktak járni a *Tisza* István tudományegyetemi klinikaparkban, majdnem mindig láthatják, hogy kutyákat visznek oda eladásra kínálni az egyes intézeteknek. Vannak olyan tudatlan emberek, akik kegyetlenségnek tartják, hogy a kutyákkal és más állatokkal kísérleteznek a orvosok.

Pedig ezek az állatkísérletek sok betegséget tikkát fejtek meg s talán egyszer a *Tisza* István tudományegyetem valamelyik orvostudósa is nagy dicsőséget fog arasztani a magyar nemzetre — a *Nobel-díj* elnyerésével.

A folyók színei

Strauss művének, a bájos *Dunakeringőnek* a jubileuma ez egyszer megint felújította a sokat vitatott kérdést: vajjon csakugyan kék-e a Duna? Az elfogulatlan felelet persze nem lehet más, minthogy a Duna épp oly kevéssé kék, akárcsak a többi folyam. Bécsnél vasszürkén hűmpölyög tova, Budapestén többnyire szőke, csupán fent, Felső- és Alsó-Ausztriában csillog szép nyári napokon kékeszöld színekben. Valószínű, hogy csak a *Strauss* keringő óta vált szokássá a kék *Dunáról* beszélni. A *Niebelungok* énekében, ahol tán először szerepel, egyáltalán nem említik a színt. A bős *Hagennek* jósló hatyútündérek fehér fátylakra vanna burkolva. Több német költő esetenként zöldnek látta ezt a folyót, bár a zöld jelző Németországban a *Rajna*t illeti meg.

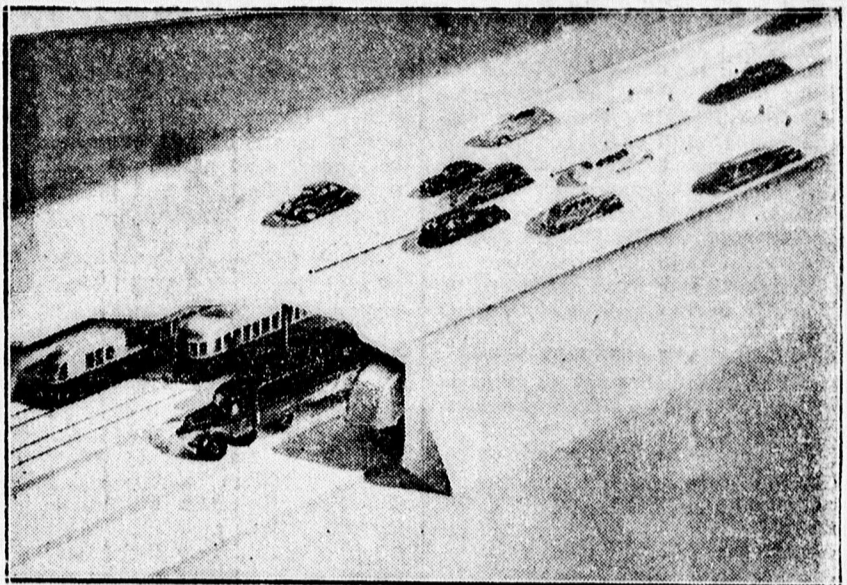
Az ókor költői, *Vergilius*, *Horatius* a *Tiberist* hol fakónak, hol sárgának mondják, *Dante* a hegyipatakokat nevezi kéknek. Ne felejtjük el, hogy a modern természetszemlélet, amely hangulatokat és színeket dolgozott fel irodalmilag, tulajdonképpen *Jean Jacques Rousseau*-val kezdődik s hogy ő előtte kevés embernek jutott eszébe a folyókat nem kizárólag hasznossági szempontokból nézni, azaz nem arra gondolni, hogy mennyi hal lehet bennük, hanem arra, hogy milyen a színük.

PRAKTIKUS

— Hogy issza a teáját? Rummal vagy rum nélkül?
— Rummal, tea nélkül.

Kaliforniában divatba jött a hullámlovaglás. Motoroshajóhoz kötött fatalpakon lovagolnak a hölgyek.

Az amerikai Michigan tó felett ilyen modern óriás-hídat terveznek.

A debreceni származású ötletkirály érdekes világutazása

A debreceni származású világjáró és ötletkirálynak, Dunavölgyi Istvánnak érdekes és értékes terveiről már több alkalommal beszámoltunk. Ezek a monumentális tervek szinte páratlan nagyszabásúak, aminthogy maga Dunavölgyi István egyénisége is egészen rendkívüli. Nemesak a világtörténelem legnagyobb világvándorainak alakját idézi fel, de ezeknek a terveknek megvalósítását egy érdekes művészetegység páratlanul eredeti elgondolásai támogatják. Dunavölgyi István különös mai embertípus. Sokoldalú zsenialitása eddig a legkülönbözőbb formákban nyilvánult meg. Nemesak a pályadíjak nyeresében felállított rekordja, nagyszabású tervezeti mutatái ezt. De minden cikkében ott felfedezkedni valami ebből a termékeny zsenialitásból. Külön nyelvet terem abból az ötszáznyelven szóbeli, amelyiket a világ valamennyi nemzete közösen használ. Tervezetet nyújt be a munkanélküliek államának megteremtéséről, arról, hogy valamennyi vallás egy templomban imádják az Istent a japán sintoisták és buddhisták mintájára. Nagy útjára megindítja „Világ-tudósítóját” és külön a magyarságnak minden államban szétszórt rétegeivel foglalkozó „Kisebbségi Tudósító”-ját. Nemzeti szempontból is páratlan jelentőségű munkába kezd: külföldi magyar lapok mellékletében „magyar nyelvű iskolát” indít, melyben magyar nyelven tanítja a tantárgyakat. „Állás-nélküli Jónás”-a öt nyelven futó történeti vetekszik a Tarzan történetek népszerűségével. Külön élmény hallgatni Dunavölgyi Istvánt, amint színes és újszerű témáiról beszél.

— Nagyszabású regényen dolgozom „Karriervadászok” címen s benne azok portréját adom, akik az ifjúság és munkanélküliek hátán csinálnak karriert. A „Lángoló síheder”-ben Hannibál alakját mintázom meg s Hannóét, az örök pacifistát, szembeállítva a mai idők háborús készülődésével. Az „Életgáz”-ban egy vegyész tragikus sorsát rajzolom meg, aki nem a balált, hanem az egészséges életet akarja gázával elérni. A „Hadiszer-gyáros” ennek a mohó, profitéhes alaknak, a háború szörnyetegének regénye. „Lombikban forr a világ sorsa” azt mutatja be, hogy dől el egy kis vegykonyhán a világ élete. „A megpofozott” egy főnökről szól, aki egy szerencsétlen percben megpofozza alárendeltjét, aki erre öngyilkos lesz. A halottal szemben sohasem lehet jóvátenni semmit... s ennek a pofonnak a súlyát egész életén át hordja, aki adta, míg ráébred arra, hogy minden ember megpofozott, az élet megütötte. A „Keleti álom” fantasztikus színekben tobzódó magyar ábránd az ós túráni álomról. „A konzilium” a világ és

emberiség betegágyánál folytatott utolsó tanácskozásokat adja megdöbbentő erővel. „Ifj. Nőé bárkája” egy mai özönvízről s arról számol be, hogy az új Nőé kiket protezsálna be bárkájába. „A sikkasztó fia” az apáról szól, aki bukott fiával kerül szembe, ki viszont megtudta, hogy apja sikkasztott. A két „bukott” szembeállítása lélekrajzi alapon egyike a legérdekesebb munkáimnak. „Eladó gyermekkecs” az egyke regénye. „A család összejött szindarab egy esküvő története, melyre Amerikától Erdélyen át a Bánátig öt világrész szétszórt magyarjai jönnek össze, mint egy család tagjai. „A gyermek szeme” arról szól, hogy mennyivel egészségesebben lát meg jelenségeket a gyermek romlatlan ösztöne, mint a felnőtt.

— De vannak olyan témáim, melyek egészen más körben mozognak. „Az alvilág harcában” a temető népe az élők ellen indul harcba s követeli jogait, mert az ő munkájukon át jutott el az emberiség eredményeihez. Az „Ember kiállítás”, 147 típusát dolgozom fel ebben a műben az emberiségnél. Az „Élet Rt — Halál Rt” egy bankról szól, melynek pénzt kérnek egy nagy terv megvalósításához, mely összegyűjtené a világ művészeit, gondolkodóit, értékes emberanyagát, hogy gondtalan életet biztosítsa nekik, valami páratlant alkossanak. Ugyanettől a pénztársaságtól fegyvergyártásra is kéri a pénzt s inkább ide adják. Nem az élet kell, hanem a halál. Az „Egy-más nélkül” férfiak kilakoltatják a nőket egy lakatlan szigetre s megkezdődik a próbaélet — egymás nélkül. Az „Össz-tan”-ban és „Emberi fejlődés-tan”-ban két új tudományt állítottam fel. „Az inségmunkás” ennek a mai típusnak a regénye. „A fiatalok mindent rendbehoznak” azt veti fel, hogy mi lenne, ha egyszer a fiatalokra bíznanak mindent. A „Minden hamis” arra mutat rá, ami a modern élet felszíne alatt van. Az „Antal visszatér” a kivándorló magyar regénye négy generáción keresztül s a visszatért unoka kritikai szemlélődése a régi földön. A „Lélek-vándorlás” a másik életéről szól, amit a halott növény-, ásványalakban él, míg újra ember lehet. A „Dalol a világ” egy operett, melyben az orvos egyetlen injekcióval kiöli a félelmet, pesszimizmust az emberekből. „A képviselő dilemája” egy politikai vergődése, aki komoly tervekkel jött... „A nagy központ” az emberi élet beszélőgépe. „A Gyermekek forradalom” egy tiszta lázadás története, mely az igazság irányába tereli az emberiséget. Az „Áthangzás a Marsra” hangjáték, melyen a földi élet lényege szűrődik át egy másik égitestre. „Estétől — reggelig” egy ember története, aki álmában él. Legyen szabad még rámutatnom,

hogy az első voltam, aki még 1931-ben sürgettem keresztshadjárat indítását a szovjet ellen — de egy vértelen háború formájában. A „Faji keverés tana” c. tanulmányom Hitlerrel ellentétben abban látja az emberiség jövőjét biztosítva, ha a fajok keverednek s rokonai lesznek egymásnak. Volt egy tanulmányom, mely indítványozta az egyéni értékvizsgálatot minden emberről 23 éves korában. Amnesztiát kértem az 1915—1935. év elbukottai részére, mert ezeknek nagyrészében a kor, a helyzet volt hibás. Csináltam egy minta-állam törvénytervezetet s ezt Amerikában most próbálják ki. Csináltam Erdélyben egy egyesületet, mely hivatva volt pótolni a magyar propaganda minisztériumot. Értekeztem a kollektív filmgyártásról, foglalkoztam s eredményre jutottam a szabadban vetítés problémájával... „Bábvilág” című szindarabomnak a mai közéletből vett alakjai, Mussolint, Hitler, Eden, stb. a főszereplői. A végzet dróttjain ránganak s mint bábbfigurák vannak beállítva a színpadon a szereplők s közben azt hiszik, hogy a világ sorsát intézik. Vagy az „Idegszernatórium” című véres és maró szatíra, mely egy elmegógyintézetben játszódik le, ahol a bűnösök szereznek bizonyítványt beszámíthatatlanságukról. Az intézet dagad, nő, fejlődik s szinte már többen vannak belül, mint kívül. A filmscenáriumok közül pedig az „Emberiség esődjé”, amelyiknek döbbenetes témája a kipusztuló emberiség és a világ vége. Az „Angyalkezek” című filmtémában az van elmondva, hogyan állítják meg az emberiség katasztrófáját a gyermekek s tanítják meg a szeretet parancsára az emberiséget. Jó témák a „Gályák hősei”, mely a gályarabok életéről szól s a „Tatárjárás” melyek monumentális történelmi filmek. Érdekes kísérlet az, melyben egy bűnös, körözött gyilkos végignézi egy filmet s izgatottan drukkol az igazság érdekében, hogy felfedezzék a tettest. Két filmcselekmény fut egyszerre s azt mutatom ki, hogy az ember lelke mélyén mindig jó, igazságvágyó. „Mindnyájunk jövője.” Az ember sorsa van ebben a „jósáregényben” elmondva, eltechnikásodott világ, pusztító háborúk ölik ki az emberiséget, míg eljön a második Nagy Sándor, aki összehajszítja a fajokat. De ekkor már késő. Nagyszerű az a kép, amikor az utolsó ember megáll a borzalmasan hatalmas világon — egyedül. A regény kiinduló pontja a genfi konferencia... az asztalnál ott ülnek korunk hatalmasai s eldöntik az emberiség sorsát. Borzalmas próféciák ez a regény. Alakjai: a ma és jövőendő politikusai, népvezérei és a színlődő örök ember — folytatta a beszélgetést Dunavölgyi István.

— Milyen munkásságától vár legnagyobb eredményt? — kérdezzük büszkeszöül Dunavölgyi Istvánt.

— Van egy essay-ciklusom, melynek

Neville Chamberlain, az új angol miniszterelnök.

részei: „Uralkodók és népvezérek”, „Pénzkirályok”, „A szellem fejedelméi. — Ettől várom a legjobb könyvsikert, ezt várom befutni. Mellesleg megemlítem, hogy a rio de janeiro művész-olimpiáson négy első, két második díjat nyertem s több nagy nemzetközi pályadíj megnyerése is álltam mögött. Mégis legtöbbre reformjavaslataimat tartom, melyek sorából egyik legkiemelkedőbb a purizmus, mely azt indítványozza, hogy igyekezzünk a társadalomban az egyének gyermekkorát kinyújtani 18 éves koráig s csak ekkor fogjuk gondokra, munkára úgy, mint azt ma a 6 éves gyermekkel tesszük. Hiszen az emberi élet legszebb része a gyermekség s ebből mai életünk olyan rövid időt engedélyez. Van két tanulmányom, melyek a fagyasztó és olvasztó gáztól szólnak s melyek nemesak, mint harci-gázok nagyjelentőségűek, de az időjárás befolyásolására is különösen felhasználhatók. Másik tanulmányom utópisztikus írásmű a transplantanizmus jövőjéről s arról szól, hogy sebészetünk fejlődési útja odavezet, hogy rövid idő múlva előidézett tetszhalál állapotban bármely szervet, így agyat és tüdőt is át lehet ültetni egyik testből a másikba. Előszóval foglalkozom e kérdésekkel — fejezte be a beszélgetést Dunavölgyi — mivel meggyőződés, hogy az emberiség jövője nem konferenciákon, hanem laboratóriumok lombikjaiban s íróasztalok mellett fog előlenni.

Bodrogpárti halászai

Tamás bá: (az előség baloldalánál ül. Nemes arcúle Sobri Jósikára, esetleg Vadölőre emlékeztet. Torzonborz szakálla napbarnított arcot keresztel be. Panyókára vetett kabátjából gyűrött inge, ebből nem éppen márványkeble kandikál ki, horgászik. Horgászbotjának vége a Bodrogha lóg. Ez már a színen kívül van, kis befőttes üvegből kockacukrot szed ki és maga mellé rakosgatja. Forró napsütés, kopár partvidék.)

Pupák (belép. Kontár festő, ecsettel, palettával, festőfelszereléssel és jámbor, ifjú pófával): — Alázatos tisztelt Tamás bá!

Tamás bá: — Új le és ne ministrálj, te szent Rafael.

Pupák: — Mit tetszik csinálni, Tamás bá?

Tamás bá: — Tetszik a fenének. De hát nincs menekvésem.

Pupák: Hát kitől kell menekülni?

Tamás bá: Majd ha megházasodol megtudod.

Pupák: — Ne várjunk addig Tamás bá. Maga talán meg sem éri, én pedig nem szeretem a keresztretjéneket.

Tamás bá: — Nem keresztretjénezy az, te Pupák, hanem házisárkány.

Pupák: — Miféle sárkány?

Tamás bá: — Mindjárt megtudod. Csak ide hallgass. Úgy volt az, hogy egyszer borosan tértem haza úgy éjfél körül. Égett a lámpa a szobában. — No, Tamás, — mondom — ma megdagad a fejed.

Pupák: — No, még ilyen, hogy a lámpától a feje dagad meg.

Tamás bá: — Nem a lámpától. Az a helyén maradt. De nem ám a nősténytigris.

Pupák: — Nősténytigris meg sárkány is. Szép kis állatsereglete lehet Tamás bácsinak.

Tamás bá: Ne horgolj engem te pamaca. Még te is belekeveredhez ilyen állatseregletbe. Mondom, ahogy be- lépek, felugrik az asztal mellől és kezd a bödülést. — Na, te csirkefogó, te szüllött, éjjeli csavargó, most kell hazajönni? En itt várok arra a rongyos pár pengőre, te meg elherdálod a cimboráiddal. — De drága szíven. — fu- volázom feléje és közeledem az egyetlen srápnelmentes fedezékhez, egy kis asztalkához. Eppen ideje volt. Már rept az első lövedék. Hirtelen lekap- tam a fejemet. A kis asztal tetején tört darabokra egy porcellán tányér.

Pupák: — És hol volt azalatt Tamás bá?

Tamás bá: — Eltaláltak. Az alatt voltam.

Pupák: — Szép kis bujóciska. Kakucs Tamás bá, kakucs!

Tamás bá: — Az volt a baj, hogy kikukucsáltam. Jöttek utána a kézi- gránátok. Egy kávéscsésze. Egy-kettő- három. Hatig olvastam. Hatan va- gyunk. A készlet kimerült. Kibujtam az asztal alól.

Pupák: — Na hát, csoda okos ember Tamás bá, hogy még számolni is ráért.

Tamás bá: — Hát őcsém, megtanul- tam én azt a háborúban. Huszonegy, huszonkettő, huszonhárom, — énekel- tük ott, mielőtt eldobtuk a kézigránát- ot.

Pupák: De akkor éjjel biztosan nem énekeltek Tamás bá.

Tamás bá: Nem ám. Szóltanul kö- zedtem az ellenséghez. De a pajzsot magam előtt tartottam, mint egy Akhi- les vagy egy Hektor.

Pupák: — Je, a Hektor, a Weisszék farkaskutyája. Hát az nem csak botot tud vinni a pófájában?

Tamás bá: Te mázólo, te. Én Hek- torról beszélek, a görög hősről. Az vitte magával mindig a pajzsát. Hát még nem láttad azt a híres festményt: Hek- tor és pajzsa?

Pupák: Rendben. Már emlékszem. Az iskolában a folyosón láttam. A nemzetlen hátszárán volt egy bőrkamásli és a kezében egy pajzs. Szinte látni,

milyen mesés lehet ilyen aggyusztir- runghban Tamás bácsi. Viszi magával a Rákóczi kocsmába. Így ül ott a Reznicek, meg a hájfejű Szabó, meg a kis Teper bácsi között. Egy hős, egy paizs, egy hős, egy paizs. Hát ezt meg muszáj festeni. Csuda jó. — Egy hős, egy...

Tamás bá: Ne számolj tovább! Ne számolj, mert megőrülök. Értsd meg, hogy a kis asztalt tartottam magam elé és úgy közeledtem a vén golyószóró- hoz, az anyukomhoz. — Ne féljen, Tudja jól, hogy nincs több kávéscsés- ze, — enyelgettem velem. Jól van, édes szívem, tremoláztam vissza. Nyugodj meg. Csak a rokkant és temetkezési egyetben voltam ülésen. — A Rákó- cibán! — rivált rám sötéten. — Hát Istenem, nem is a Chebra Chadisában. Légy nyugodt, nem költöttem el a nyugdíjat. Megmaradt majdnem mind, — vigasztaltam és büszkén kivágtam az asztalra a békédíjat. Rögton neki esett, hogy megszámlolja. — Hagyd, édesem, hagyd. Ráér az holnap is, — mondtam. Holnap ugyanis más világ kezdődik, holnap én már más ember leszek. — No majd meglátom, — mondta kissé lecsitulva. Mert olyan a természete, hogy ha 2, 3 porcellán- tányért össze tör, fokról-fokra szeli- dül. Direkt porcellánbetegsége van. Nekem is visszatért a háterságom és míg a cserepeket szedgettem fel, azt mondom neki: — No anyjuk, lefőzted Tell Vilmost. Valóságos őstehetség vagy. Még a fejsze dobáló indiánnal is versenyre kelhetsz. Feküdj már le, — szolt rám. — De bizony őstehetség vagy te. Kár azt nem mutatni má- soknak is. — Ne számárokodjék már. — De bizony, őstehetség vagy te, — enyelegetünk egymással. — Ajánlom, kösd félárhórcra, a szoknyádat, huzd fel azt a rozsdáscsizmát, ami a nagy- papától maradt, vedd fel a pruszliko- dat, fejedet tized tele kakastollal, in- dulj el a hős Csipennijóhoz és szij- játok el a békepípat.

Pupák: Csoda jó. Ezt meg kell fes- teni. Stancinénit, mint díszindián, szá- jában a békepípával.

Tamás bá: Ugy biz ám, ő maga is jót nevetett rajta. Beállt a fegyverszü- net. Másnap pedig megindultam a vaskereskedésbe. Megvettem azt a fel- szerelést. Azóta boldogság az én esa- ládi életem. Ó otthon, én itthon. Szent a béke. Én szivom az igazi béke- pípat az én kis halaim között. Azt a pillanatot, mikor a hal bekapja a hor- got és rángatja a zsinórt, azt nem adom én semmiért a világon. (Rágyujt.)

Pupák: — Ne mozogjon Tamás bá. Csak a pipát szijja ezzel a felséges nyugalommal. Hadd fesse meg ezt a nagy pillanatot.

Tamás bá: — Te ne mozogj, tel- Meg se moccanj! Itt az igazi nagy pil- lanat. Végrel Oda nézz!

Pupák: Ni, viszi a hal a horgot. Ni, nem is rángatja. Milyen szép simán viszi. Ez valami béke hal. Ez meg sem áll a Népszövetségig.

Tamás bá: Pszt, esend! (Ünnepélye- sen kihuzza a horgot. A végén egy el- ázott ócska cipő lóg.) Hogy a gazdád lába maradt volna benned!

Pupák: Tyhó, he csuda jó! (Hasát fogja a nevetéstől.)

Tamás bá: Pusztulj innét, te fir- náiszkeverék!

Pupák: (Futásnak ered és csak messziről hangzik a hangja.) — ka- kucs, Tamás bácsi, kakucs!

Tamás bá (utána háítja a a cipőt): Az őrdög vigyen el! Nincs már nyug- tom itt sem. (Ultra készül.) Gyerünk haza.

Barcsai Fehér Géza.

KÜLÖNBÖZŐ DOLOG

Ügyvéd: Hát, kérem, ha az őszinte véleményemet akarja hallani...

Kliens: Nem, nem! A jogi fogásait akarom tudni.

Thormay Cecil emlékezete

elmondta a Mansz. debreceni vasutas-csoportjának Májusi közgyűlésén Bot Andor főtitkár.

Midőn a Mansz. debreceni vasutas csoportja az évi idénytárho közvülé- sét Thormay Cecil emlékének szentel néhány percet azzal a tudattal és azon érzésektől áthatva teszi, hogy a Thor- may Cecil által felkarolt eszméknek egy a csoport is melegágya, termő humusza volt; s midőn a Mansz. nagy debreceni összessége a közelmúltban megáll emlékezete előtt, nekünk, a kicsi kis résznek is le kell tennünk az ő lábához a szeretet és a hála hervad- hatatlan virágaiból font koszorúkat.

Midőn e megtisztelő feladatra itt megállok Önök előtt, pillanatra sem gondoltam arra, hogy Thormay Cecil méltatója legyen s mint egy kicsi pasz tortúz a nagy világító és melegítő fényforrás nagyságát Önök előtt ismer- tetsem és méltassam; nagyobb a hivatottabb értékek már megtették ez- irányú kötelességüket s az egész nem- zet előtt hitet és vallomást tettek mel- lette és róla!

S most eszembe jut egy másik nagy értékünknek s büszkeségünknek Bo- lyai Farkasnak mondása, hogy bár mindenki nem lehet toronyóra, kicsi zsebóra ugyan annak az időnek múltó percét és tovatűnését jelzi, mint öreg testvére, én is elgondolkodom Thor- may Cecil emlékezete előtt s kérdé- semre, kije s mije volt ő nemzetnek s minden nemzet gyermekének, mint kicsi zsebóra halkán és szerényen perceg bennem a gondolat, hogy ta- lán a harangszóhoz lehet és kell őt hasonlítanom. Harangszóhoz, mely műveiben és tetteiben megszólt, mely reggel a munkára indítást, dél- ben az energiák tüzeit és este... a fá-

radt kimerülés éjszakájában a hitet, a magabizalls és a virradás jöttének reményét hirdette. Harangszóhoz, mely a hétköznapiokba is beleszólt az ünnep örömét és a hívő lelkek remé- nyét, s mely ünnepnapokon is Isten felé szárnyalóan figyelmeztetett embe- ri kötelességeinkre. Harangszó volt mindnyájunk számára, mely esende- sen muzsikált és veszedelmet jelzett, ha döbbenetesen kondult. A magyar irodalom és közélet felrázó harang- kongása zendült és zúgott felénk min- den szavából és írásából, de egyből sem olyan elemi erővel, mint nagy alkotásából a Magyar Asszonyok Nem- zeti Szövetségének megalkotásából.

Hallottuk, mikor itt Debrecenben mondta lelkes tüzzel: Ötvösök voltak az őseim s talán az ő elhivatásuk át- öröklött szelleme él bennem, midőn a Mansz. aranykelyhét kikalapáltam; — s valóban kehely ez a nagy, virágzó alkotás, melynek nektárja az Önök könnyei, mely a bánat keserű óráiban és a nemes munkálkodás nyomán az öröm pillanataiban lelkükből feltá- kad; — adja Isten, hogy e kehely tö- retlenül és csorba nélkül szálljon a magyar asszonyok kezéből az utódok- ra s forrása legyen a magyar nők ki- apadhatatlan áldozatosságának.

Míg a harangszava, Thormay Cecil meleg szívének dobogása visszhangra kel Önökben, míg Ő velünk lesz, s Önök övele, míg a kapocs meg nem lazul, addig a Mansz s benne a mi kis csoportunk élni fog s méltó lesz nagy alkotójához, kinek emléke legyen ál- dott és feledhetetlen!

SPORTOL-E?

A népszerűségnek is meg van az árnyoldala. Bármilyen csekély népsze- rűséggel rendelkezzen valaki, ezért a nimbuszért adózni kell a köznek. — Saját csekély, igénytelen személyem által ezt van szerencsém tapasztalni.

Levelet kapok, amelyben bizonyos dolgok megvilágítását kérik tőlem, igen sok esetben ismeretlenek. Ez még hagyján, a levelekre nem mindig kö- telező a válaszadás. De eljönnek leg- többben lakásomra tanácskérés s más egyéb ügyek elintézését kérve tőlem. Hát ezek elől kibujni nem lehet, vi- selni kell a népszerűségre is alkalmazható: Noblesse oblige-t.

Nem régen egy előttem ismeretlen fiatalember keresett fel így. Bemutat- kozás után elmondta, hogy huszonhét éves, nőtlen ipari szakmába képzett. Katonai kötelezettségének eleget tett és büntetlen előlélt. Mindezeket meg felelő okmányokkal alátámasztotta. Nóta vége pedig az, hogy mivel évek óta munka nélkül van, szeretne vala- mi gyárba, vállalatba bejutni, mert már szégyeli a munkanélküliségét. — Megnevezte azokat a helyeket, ahová szeretne bejutni és kért, hogy írjak neki egy jó kérvényt.

Azt kérdeztem tőle: Tud írni? Hogyne kérem, türethető jó írásom van.

Akkor — mondtam neki — üljön le, én majd diktálom és írja meg maga a kérvényt, de mielőtt hozzáfognánk, bizonyos kérdésekkel szeretnék tisz- tába jönni. 1. Van protekciója? Saj- nos — válaszolta — nincsen. Hát ez már baj. 2. Sportol-e? Hogy tetszik érteni? — kérdezte viszont az illető. Ugy, hogy benne van-e valamelyik futballcsapatban, játszott-e már lav- tennis pályán eredményesen, hát a tornaegyesületnek tagja-e, ha igen, melyik részében tüntette ki tehetségét: magasugrásban, súlydobásban, vagy pehelysúly kezelésben, skifutásban, evezősversenyben szerzett-e bajnok- ságot?

Az én emberem csak nézett rám, hogy miket beszélek neki és a fejét

rázta, mondván, soha semmiféle spor- tot nem űzött, mert sohasem szerette az olyan mozgási tevékenységet, ami- nek produktív eredménye nincsen, é csak dolgozni tud. A tanító mestere is mindig azt verte fejéhez, miként a munkának van értéke, csak a becsüle- tes munkán van Istennek áldása. Min- den ezen épül fel a világon és nem a játékon. A sport az — játék.

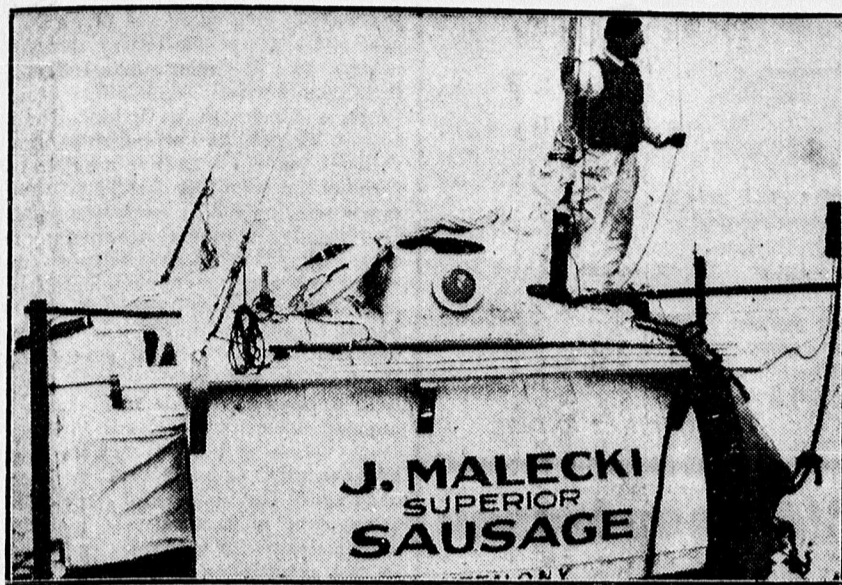
Innen is hazajöttem. Azonban van még egy harmadik eshetőség. Játsszik-e valami hangszeren? hegedű, klarinét, szakszofon, vagy akár dob is; vagy ha semmiféle hangszer kezeléséhez nem ért benne van-e valamelyik dalár- dába, ha igen, milyen fakban: tenor vagy basszus?

Ezekre a kérdésekre megint tagadó választ kaptam. Semmiféle hangszer- hez nem ért és nincsen benne egyik dalárdába sem. Ő csak a tanult mes- terségéhez ért.

Miután elhárított magáról minden kedvező szituációt, belőlem kitört a goromba őszinteség és azt mondtam neki. A maga helyzete barátom, telje- sen reménytelen, megírhatja a kér- vényt, de nem lesz eredménye, mert látja, magyaráztam neki, azok a vál- lalatok, amelyekből maga munkát akar kérni, sport és zenepártoló intézmé- nyek. Dícsőségüket találják abban, hogy az ő alkalmazottaik így vagy úgy kitűnjenek a társadalmi életben. Teszik ezt kulturális szempontból, lehet azon- ban reklámnak is jól beválják. Na már most, ezek a vállalatok természetesen olyan munkásokat alkalmaznak, akik itt vagy ott beválnak. Hogy szakmá- jukban talán nem elsörendű képzett- séggel bírnak, nem jön számításba. Gyárl tömegtermelésnél az egyéni ki- válóságnak amúgy sincsen nagy szere- pe. — Érti ezt?

A fiatalember nem írta meg a kér- vényt és lehanyagoltan távozott el tőlem.

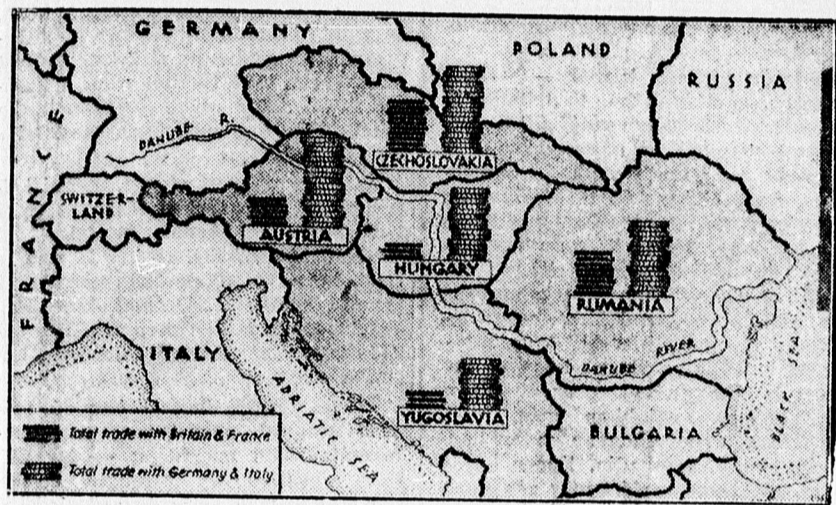
Kövér Gyula.

Modern Diogenes. Egy amerikai hadviselő ember egy nagy hordóból hajót csinált magának, mellyel keresztül akar kelni az Atlanti óceánon.

Igy néz ki a hordóból készült hajó belőlről.

Az amerikai lapok közlik ezt a grafikont, mellyel azt mutatják ki, hogy mennyivel nagyobb a dunai államok külkereskedelmi forgalma, Németországgal és Olaszországgal, vagyis szerintük a lira—márka fronttal, mint a frank—fontsterling fronttal. — Az egyes államok területébe rajzolt feketeszélű ércpénzek jelzik az utóbbit, az árnyékolt szélűek az előbbit.

A spanyol baszk földről, ahol most nagy harcok dülnek, legutóbb 400 gyermeket Londonba szállítottak. Képiünk a menekült gyermekek egy jótékonyági intézet kertjében szorgalmasan tanulják az angol nyelvet.

KALAND

Írta: KÖRNER GEZANÉ.

Régen egy kedves századostól hallottam ezt a kis történetet. Igazáért szavatosságot nem vállalok, sőt előrebocsátom, hogy a férfi-nemet általában azon aljas rágalommal illetem, hogy nagy részük állandóan tart kézenlétben ehhez hasonló epizódokat, hogy adandó alkalommal — a gyöngédebb nem hiszékenységre apellálva — általa önmaga becsét még jobban fölértékelje. Mi több, hajlandó vagyok felleléteni, hogy idővel — miután a kis történetek néhányszor terítékre kerültek, anélkül, hogy az illetők Kraft-Ebingi tünetek szenvedő alanyai volnának — maguk is hiszik azoknak a megtörténtét.

Miután töredelmesen beismerem, hogy önhibámon kívül hajlok a romantizmus felé, mint a mellékelt ábra mutatja, hogy még mindig élénken él emlékemben a rég hallott történet, most felújítva, imé, továbbadom:

Asztagba rakott búzakévék sárga tömegei színesítik a nyár amúgy is tarka pompáját. A nap aranyával hivalkodó mélykék égbolt, mint baldachim borul a méregzöld selymes zsepégy fölé és öleléséből kábító illatok születnek.

A lombos tanyák között kanyargó poros országúton százhuszas tempóval száguld egy csinos markáns arcú százados. Napbarnított arcán, villogó szemében a nyár s a fiatalság heve tükröződik. Hajlékony párdúc terméken feszülő egyenruha gombjai ver-

senyt csillognak a tűző napsugárral. Most megláttja a tempót, lefékez. Hátraint a sofförnek, megcsereleik a helyet és lassított tempóval mennek tovább. A százados cigarettát gyujt, hátraveti magát az ülésen, pihen.

Egyszerre figyelmesen előrehajol. Egy címeres négyes fogat megy erős trappban előttük. Benne kicsi piros napernyőt szorongat kétségbeesett igyekezettel egy fehér kesztyűs kicsi kéz.

A százados nyilván meg akarja tudni, mit rejt a kicsi piros napernyő, pár szót szól a sofförnek, aki megértően, ügyesen hajt melléje a hintónak. — Azonban a titkot felfedező lázas készülődésnél maradt, mintha a sors is segítségére sietett volna kívánsága kielégítéséhez, a fehérkesztyűs kéz a levegőbe emelkedik és félre nem érthető gesztussal megállást int.

Pár perc az egész, a hintó vissza van expediálva. A napernyő fiatal tulajdonosnője kipirult arccal átül az autóbá s csengő-bongó behízelgő hangon csiesergi németül: Százados úr, azt hiszem e címeres hintó elég garancia önnek arra, hogy kérésemet nem magyarozza félre. Nekem halaszthatatlan sürgős utam van s kevés reményem volt már, hogy a kocsi beérje a gyorsvonatot. Kérem, segítsen rajtam és jutasson célomhoz autóján.

Miközben a férfi műbecslő szemel pillanatok leforgása alatt kellően felértékelte a kis női csodát s miután a párját kereső him pillantása befogad-

ta, mint a szomjas föld a harmatot, mélyen bűgő érces hangon biztosította: asszonyom, boldogan állok rendelkezésére!

A meggyiszínű szivalakú száj és a kissé ferde vágású mandula szemek alig észre vehető pajkos mosollyal nyugtázták tulajdonosnőjük háláját.

Mi lehet halaszthatatlan sürgős ügy ennek a gyönyörű teremtsnek — szárnyalnak motornál is gyorsabban a férfi gondolatai és lehet-e általában a nőnek fontosabb a férfi hódolatánál? Mi történhetik, ha nem éri be a gyorsvonatot és mondjuk, fél nappal később ér a célhoz? Az élet ügyis olyan rövid, még jókor beéred szépen — villant oldalt szemesarkából utitársnője felé.

Eh, ezer ördög! A jó Isten bocsássa meg bűnömöt és pezsgő véretem — gondolja — egy életem egy halálom én most nem az ész, hanem a szív szavára hallgatok és már adja is a titkos parancsot:

Az intelligens, sokat próbált sofför mindent megértett. Jó mélyen beérték az erdőbe, akkor ügyesen lenyul, elzárja a gázcsapot. Az autó szuszog, prűszköl, majd megáll. A sofför leugrik, gondterhes arccal körüljárja a kocsit. Sapkáját hátravetve vakarja izzadt üstökét: Százados úrnak alásan jelentem, baj van ám, hosszabb időt igényel, míg a kocsit kijavítom.

A nő elsápadva, döbbsenten veszi tudomásul a hírt, de a biztató, vigasztaló szavak hatása alatt megadja magát sorsának, belenyugszik a változhatatlanságba.

A könnyű plédet az árnyas hűvös fák alá viszik s ott lepihenve sokáig csevegnek, mint két gondtalan gyer-

mek. Később a neccesserből előkerülnek ízes falatok, sőt egy üveg néhas ital is. Mire mint pákosztos macskák megtörlik szájukat, akorra majdnem elfeledkeznek valódi céljukról, autóról, kocsiról, utazásról, sőt az egész világról, csak azt érzik, hogy nyau van, hogy fiatalok, hogy az élet szép. Valami kitérő jókedv lesz urrá fölötük. A nő versenyfutást kezdeményez. A százados figyelmezteti, hogy a fogócska játéknak bizonyos következményei vannak. Kacagva kandi szemmel kíváncsiskodva kérdi a nő, hogy mik a következményei? Majd megtudja — titkolozik a partnere — csak kezdjük el.

Most mint játszi pillangók futnak libegnek a fák között. Már már a férfi karjai között van a kis szákmány, de ügyesen ismét kisiklik, fut... fut végzete elől... vagy felé.

Most egy fatörzsnél beéri, átfogja a férfi és mielőtt védekezésre kerülhetne a sor, perzselőn, részegen, szinte magán kívül csókolja száján.

A nő túri alétlan, hunyt szemekkel csak amikor vége van a fásasztó csókának, mint egy kis vadmacska támadó bántalmazójára, hogy ez nem gentle manhoz való eljárás, hogy ez például, hogy ez felháborító!

Most a százados adja a sértett felet hogy ez a fogócskánál általános szokás és a partnere valószínűleg sértetlen lenne nem élni a játékszabályokra vonatkozó jogokkal.

Lassan megnyugszik a kicsike, kibékülnek. Időközben a nap biborsugarai lehanyatlanak.

A százados a közeledő est elől egy másfélkilométeres sétával elérhető erdőszelvénybe viszi az asszonyt. A sofför

nek kiadja az utasítást, hogy a kijavított autóval értük menjen.

Vadszölővel futtatott bolthajtásos tornácra lépnek be egy ódon levendula illatú szobácskába. Fáradtan roskad le egy kipárnázott székbe, úti fehér nyerselyem ruhájának a nyakát fölgombolva kékeres hattyú nyaka és keblének gyöngéd hajlata kívül-belül és mozdulatlanságában úgy fest mint egy régmúltban elrabolt, elvarázsolt királykisasszony.

Az idő múlik. A jólnevelt autó nem javul. A gyertya veszedelmesen fagy, egyszerre nagyot pislanva kialszik.

Füledt meleg van. Most már csak a hold zödes sugára és néha a közeledő vihar villámfénye világít be a vasrúcsos ablakon. A nőn végigfut egy borzongás, gyermekes hangon csilingeli: félek!

Ercs bariton felel rá: ne féljen, itt vagyok! S hogy szavainak nagyobb nyomtatékot adjon, közelebb jön. Acélos karjával átöleli s többé el se bocsátja.....

Késő déli vörös napsütés váltotta föl a sápadt zödes holdfényt, az egész talán álom volt csupán?!

De nem, autó szirénája búgott hosszasan, jelentősen. Kábultságukból alig hogy magukhoz tértek a nyár utasai, már röptette is őket az autó a kisvárosi állomás felé.

Búcsúnál a férfi esdeklően kérte szép útitársnője nevét, de ez tagadóan rázta fejcskékjét: Elégedj meg azzal, édes, hogy forrón szeretlek. Fantáziádra bízom, ki vagyok, hercegnő, komorna, cocott, vagy kalandornő! Szép volt, felejthetetlen lesz, hiszem, hogy mindig mint kedves emlék élek majd szívedben. Ezzel csókra nyújtotta pici ápolat kezét. Piros napernyőjével még egyszer búcsút intett az induló vonat ablakából, aztán eltűnt, mint egy... álomkép.

Csak mikor a vonat füstje arcába csapódott az ámuló férfinak, ébredt tudatára, annak, hogy balga, dőre volt, amikor nem ugrott föl a vonatba, hogy hozzá kapcsolódjon, hogy soha többé el ne bocsássa.

Már késő. Ugy érezte ez az elmulasztott perc örökké jóvátehetetlenül kísérteni fogja egy életen át.

Sokáig nézte még az eltávozó vonat füstjét, amíg egészen láthatatlanná nem vált, aztán lassú léptekkel ment vissza autójához.

0-0-0

A kedves százados, aki nekem ezt a kis kalandot elmesélte, itt öntelten, magabiztosan, diadalmasan elmosolyodott s egy félre nem érthető röpke sóhaj kockázatott meg. És ebben a happyend-szerű mosolyt kísérő sóhajban, felismerni véltem a mindenidők férfianak uniformizáló gyöngéjét.

KÖLCSÖNÖSSÉG

— Őszintén megmondom, fiatalember: az, hogy odaadom-e a leányom kezét, tisztára a maga nyagi helyzetétől függ.

— Érdekes! Az anyagi helyzetem viszont attól függ, hogy ideadja-e nekem a leánya kezét.

SZÜLETÉNAPI AJÁNDÉK

— A nagynénimtől egy trombitát kaptam a születésnapomra.

— És nem zavarod vele a papádat a munkában?

— Nem hát. Csak akkor fujom, mikor alszik.

AZ IGASZÁGHOZ HIVEN

— Honnan vette ezt az esernyőt?

— A nővérem ajándéka.

— De hiszen azt mondta, hogy nincs is nővére.

— Igaz, de hát ez van az esernyő fogantyújába belevésve.

Honvágy

*A világnak minden zuga idegen számomra,
Vissza vágyom én Erdélybe, Erdős Kárpátokba,
Oda, hol a bölcsöm ringott, anyám teje táplált,
Ha véremmel öntözöm is, oda vonz a honvágy.*

*Hazán, hazám, édes hazám! szörnyű nagy a sebed,
Remélem, hogy e nagy vágást soha nem feleled.
Ne is csüggedj, szívemben is forrong az érzelem,
Azt hiszem, hogy minden magyar, hogyha kell, ott terem.*

*Pirkad még a rózsás hajnal, de rül az igazság,
Visszakerül az elszakadt szomorú maggyarság.
Királyoknak a királya, hirdet tteletet,
Begyógyítja majd egykoron a vérző sebeket.*

LŐRINCZ ENDRE.

Doumergue Emil Vámospercse

Irta: Dr. Révész Imre.

Nemrég az Urhoz költözött nagy francia barátunk magyarországi tanulmányútjáról szóló, épp az idén negyedszázados könyvének (La Hongrie Calviniste, Toulouse 1912), sok szebbnél-szebben megírt fejezete közt talán a legbájosabb az, amelyben vámospercse látogatását írja le. Az ősszel már 28 esztendeje lesz ennek a látogatásnak és Doumergue magyarországi útjának. De az útinapló színei ma sem fakultak el s már azért is érdemes magyarul megszólaltatni. Fokozza a leírás érdekességét és hitelességét, hogy Doumergue akkori látogatásának ma is több tanúja közöttünk él. A két koronatanút, az akkori áldottemlékű vámospercse lelkipásztor, Nagy Dániel ma is pompás erőben élő övegyedt — akinek parókiai otthonában szállott meg a nagy vendég —, valamint kedves leányát dr. Szász Imre esperes hitvesét volt alkalmam megkérdezni emlékeik felől s a két jószágos nagytiszteletű asszony minden lényeges pontjában megerősítette és teljesen hitelesnek mondotta a Doumergue előadását, amelyhez a magunk emlékeiből — igaz hálára kötelezve — még több apró, de igen bájos részlettel is járultak.

Most, mikor a magyar református falu — az elmult negyedszázad szörnyű pusztai vándorlása útján leromolván és csaknem elvérezvén — mindnyájunk aggódo és féltő gondjának tárgya, nem lesz érdektelen a Doumergue könyve s a két szem- és füllant emlékezőse alapján megtudunk: hogy tükröződött a francia református hitestvér lelkében huszonnyolc évvel ezelőtt a magyar falu.

Az első meglepetés az állomásnál érte, ahol az akkori vámospercse állomásműnök, Turcsányi Lajos takaros francia beszéddel köszöntötte. Kísérőtől, Csiky Lajos debreceni teológiai tanártól és Kónya Gábor mezőtúri lelkipásztortól (a KIE-ügy egyik legelső lelkész munkása volt Magyarországon, franciául kitűnően tudott), már a parókiaira menet folyás kérdézősködött. Legelőször a falu nagy tisztasága kapta meg figyelmét. Feltűnt neki, hogy a magyarok fehérre meszelik a házukat, a zsidók meg sárgára. Néhány vonással, de fényképszerű élességgel megrajzolta az uccát, a házakat; feltűntek neki a magas kerítések, az oszlopos ambitusok. Az öreg parókian való megszállás után (abban a szobában fogadják, amelyben Görgei tartózkodott a debreceni csata alatt), első óhajta, hogy egynehány földműves családhoz ellátogassanak. Elindulnak hát: kíséretül szegődik az egész lelkipásztori család.

Mindenütt meglepi a rend, a tisztaság, csak az ablakokat kicsinyeli nagygyon. (A népegészségügynek ez a nagy harcosa, aki Franciaországban elsőnek vetette föl az iskolaszanatóriumok gondolatát, rögtön észrevette itt a bajt, amely ma még nagyobb, mint akkor, a viszonylagos jómód idején). A »tisztasobákban« — ahol mindenütt megta-

lálja a Bibliát, a Zsoltárt és Kossuth Lajos arcképét, — örömmel azt sem tudják, hová tegyék híres vendégüket a vámospercse hajduivadékok, akik közül — ősi munkaidő lévén, — többnyire csak az asszony név van otthon. Borral, kenyérral kínálgatják — más nem lévén hirtelen kéznél — virágot tűznek a gomblyukába, tiszteltetik az otthonvalóit. Ó pedig rendkívüli érdeklődéssel szemléli és nagyszerűen írja le a neki szokatlan berendezést, amelyből a tarka tányérokkal körülrakott falú pitvar, meg a búhoskemence nyeri meg legjobban tetszését; gyönyörködik egyes családoknál a szép drága ünneplő ruhadarabokban: remek bundákban, szűrőkben, kendőkben, varrottasokban; jóízűen följegyz, hogy mindenütt le kellett ülnie, hacsak egy percre is, hogy el vigye az álmát: a ház lakóinak. Legjobban mégis attól van elragadtatva, ahogyan az egyházközség kurátora fogadja, Koncz Lajos uram, akit nagy eszéért még a vámospercse zsidók is nagyrabecsültek. A kurátor éppen akkor érkezik haza ökörszekerén a mezőről, amikor az ő házában van a nevezetes látogató. Csak amúgy gatyásan, kékkötényesen megáll a tiszta szobájában Doumergue előtt s rögtönözve vág ki egy ötperces beszédet, amelyben még a hugenották szenvedése is benne van. »A legnagyobb könnyedséggel beszél, peckesen állva, akár egy valódi szónok — csudálkozik Doumergue.

Az uccán gyönyörködik a remek ökörszekerében s a béresgyerekek pisztolylovéshes hasonló ostordurrogatásában. Az iskolásleányokkal, akiket kedvesen megfigyelt, együtt énekl a zoltárokat: boldogan örvendezik a kálvinista lelkek e nem mindennapi közösségének, csak azt sajnálja, hogy nagyon vontatottan megy az éneklés. Kérte, hogy egy leányka mutassa meg neki a térképen Franciaországot és beszéljen róla.

A templomban is voltak: Kónya Gábor felment a szószékbe és imádkozott Franciaországról. Itt is énekeltek zoltárokat, lassan, orgonakísérettel. Azután visszatértek a parókiaira. A körseta közben — írják a nagytiszteletű asszonyok — a 65 éves öregúr mindig a legnagyobb udvariassággal maga előtt bocsátotta a kis lelkészleányokat s felejthetetlenül kedves volt hozzájuk és mindenkihez. Váltig sajnálta, hogy nem ért és nem beszél magyarul. A parókian még érdeklődve tanulmányozta a régi anyakönyveket — amelyekben különösen megragadta figyelmét a szigorú egyházfegyelmezés egy esete 1703-ból, ezt könyvében is megörökítette —, úrasztali kelyheket, terítőket.

Aztán elkövetkezett a vacsora, melyre a páratlanul gondos háziasszony szívszorogva készült: vajjon fog-e az idegen vendégnek ízleni? Hát ízlett is minden, csak a vacsora előtt, a Csiky Lajos kérésére étvágygerjesztőnek felkínált paprikás szalonnát nem mel-

tányolta, mondván, hogy náluk csak a patkányok, meg az egerek élnek ilyen-nel. (Bezzeg nyelték egy esztendővel később az én montauban-i francia theologus-társaim — köztük Maury Péter, a kiváló párisi lelkipásztor és Clavier Henrik, az európai nevű montpellier-i tanár, — amikor magyar társammal, boldogult Korbai Pállal együtt megkínáltuk őket a jó »hazai«-ból). Doumergue számára azonban a vacsora fénypontjai a pohárköszöntők voltak. »A magyar ember született szónok. Könnyedén és tüzzel beszél, de beszél is mindegyikük. Nem egy vendég két-három poharat is elköszönt. Megérkezik egy vendég lelkipásztor. Leül a tálak mellé, de mindjárt bekapcsolódik a tósztozásba is. A lámpát meggyújtják, a borosüvegek és a pohárköszöntők egymást érik. A jelenet kezd egyre festőibbé válni. Így írja le könyvében a vacsorát — melyen a nagytiszteletű asszonyok emlékezőse szerint a háziakon kívül jelen voltak az egyházközség tanítói, kántora, a község jegyzője s a Debrecenből kijött Doumergue-ékon kívül mint vendégek még Sebeők István nyírcsádi és Ajtay Jenő nyírmártonfalvi lelkipásztorok (ma is élnek, az előbbi nyugalomban, az utóbbi Büdszentmihályon), — a társaság előtt pedig megjegyezte: »Most már igazán nem csodálkozom a kurátor úron, hogy olyan jó szónok, ha a lelkipásztorok meg ilyen mesterei a szónoklásnak...«

Azonban a kocsi előállt, menni kellett vissza Debrecenbe. Erre az egész társaság fölemelkedett és búcsúzóul rázendített a CXXII. zoltár 2. versére (Légyen a te kőfalaidban csendesség és jó békeség...), ami különösen meghatotta a zoltárokon felnőtt s lelkét napoként azokkal üdítő öreg hugenottát.

Tiszta, rendes, dolgos, jómódú, szónoktalentumú, zoltárzengő nép a református falu magyarja: — így állította népünket egy szeretettel, de élesen látó francia szem negyedszázaddal ezelőtt a külföld elé. Fájdalom, nem valószínű, hogy egy ma szemlélő — ugyanoly szeretettel, de ugyanoly pontosan ugyanilyen kedvező tapasztalatokat szerezhetne (nem éppen Vámospercse értet, hanem általában a magyar református falura, népre!) De, ha ma még egyszer megfordulhatna közöttük Doumergue, sokszor hangszállal írná le ugyanazt a megállapítást, amely negyedszázaddal ezelőtt megjelent könyve végén olvasható:

»Fontos, hogy a kálvinista kegyesség Magyarországon újból egyre inkább evangéliummá váljék, de épp e végből az is fontos, hogy ez a kegyesség maradjon tovább is magyar. A pillanat talán válságos. Ó bárcsak támasztana Isten neki tetsző eszközök által, e nép számára valódi apostolokat, akik igaz magyarok legyenek!«

A majmok beszélnek egymással

Evekkel ezelőtt egy Garner nevű természettudós hosszú időt töltött el az őserdők rengetőgében és minden idejét a majmok életének tanulmányozására fordította. Garner ugyanis bizonyítékokat akart szerezni arra, hogy a MAJMONK, — mint az sok tanulmányában állította — beszélnek egymással. — Szerinte a majmok nemcsak hangokat adnak, amelyek bizonyos érzések kifejezésére szolgálnak, hanem vannak hangjaik, amelyek ugyanazon alkalmak, vagy érzések előfordulásakor mindig következetesen megismételnék. A majmok tehát bizonyos fogalmak megjelölésére hangkifejezéseik, szavai vannak.

Garner abból indult ki, hogy az embereknek és a majmoknak a hangot — mondjuk — előállító

szerve nagyon hasonló egymáshoz. Mindkettőnél a hang a gégeben egy hangszalagoknak a megfelelő égáramlása által történt megfeszítése útján jön létre. A gibbon majmoknak például oly erős hangszálai vannak, hogy nincs az a tenorista, ak vele versenyezne. Ha az őserdőben valahol gibbonok állnak fel fanyájukat, lármájuk kiométerekre elhallatszik.

Garnernek megállapításait a tudományos világ nagy kértéssel fogadta. Szívesedélyes viták hangzottak el, amik azonban a kérdést semmivel sem vitték előbbre. Egy ideig azután ezen a téren nem történt semmi.

Néhány évvel később egy Boutan nevű tudós foglalkozott ismét a majmok beszédével. Úgyesen elrejtett fonográfokon sikerült a majmok szavai közül néhányat felvenni, de kiderült, hogy ezeket a szavakat emberi hangon visszaadni szinte lehetetlen. A gibbon például, ha eszik megelégedettségének kifejezésére »hok, haug, kaug« hangokat használja. A barátságos indulatot »kau-hig-hüg« hangok árulják el és ilyenkor a majmok szája mintegy mosolyra húzódik. A »kok kok-kau« ellenséges indulatot mutat. Ha társa figyelmét fel akarja hívni valamire, akkor többször »szvoig-szvoig« hangokat hallatja.

Akad azután még egy tudós — mondott B. Dawes egyik tanulmányában — aki Garner mellé állt és azt hangoztatta, hogy a majmoknak bizonyos tárgyaknak, érzéseknek megjelölésére bizonyos hangjaik vannak. Ez Yerkes tudós tanár volt, aki ugyancsak nagy odaadással és türelemmel tanulmányozta a majmok életét. Legújabbán pedig Yerkes tanár egyik tudós társával, Learned asszonnyal együtt, megismerkedett a csimpázok szótárát.

Érdekes például a kísérlet, amelyet Learned asszony megállapított: milyen hangokat használnak a csimpázok az éhezéskor.

A tudós tanárnőnek két csimpáza volt: Chim és Panzee. A majmok csak a következő módon juthattak kedvenc eseméjükhez, a banánhoz. Learned asszony a banánt egy ládikóra helyezte melyhez több lépcsőn lehetett feljutni. Chim amint meglátta a banánt, egyetelőre fenn volt a magasban. Mikor a gyümölcsöt elérte, megelégedetten marta »uuh«, azután »m m m m« (ez az ő nyelvén gyümölcsöt jelent) és végül »gaak-gaak«. Mikor sikerült neki a másik majomnak, a Panzeenek a banánt is ellopnia, akkor örömeinek ngának ngaak« felkiáltással adott kifejezést. Különböző is megfigyelések szerint a »gaak« a legtöbb hangban előfordul. Ez a magva a majmok beszédjének.

A furcsa szótárban mintegy harminc tanutatózó szó van.

Ennyit tudtak megfigyelni és ezeket a magyarázatait, értelmét ismerik.

A tudósok ugyan kijelentették, hogy megállapításaik csak feltevések, melyek még megerősítésre szorulnak, de aztán határozottan állítják, hogy a majmok hangjaiban több szín, árnyalat, változatosság van, mint bármely más állatán. De éppen úgy, mint az embereké is gyakran, a majmoknál is a hangoknak értelmét az arckifejezések, tagcetések adják meg.

ITT AZ ÜVEGKORSZAK

A kő-, vas-, bronz- és acélkorszak után eljutottunk az üvegekorszakhoz. A Monaco-Berchtesgaden vonalon most kísérleteznek egy üvegből készült vasúti kocsiival, melynek karosszériája eltörhetetlen üvegből készült, úgyhogy az utasok ülőhelyeikről szemlélhetik a tájak szépségeit. — Egy cseh szlovák ember olyan üvegből készült beretvápengét talált fel, mely eltörhetetlen. — Tartóssága vetekszik az acélpengével. Amint a feltaláló hirdeti, az ő üvegpengéje élesítésre nem szorul és úgy egyszerű beretvanyélre, mint beretválógszép — megfelelő alakban — egyaránt alkalmazható.

Tíz száz évnél idősebb ember él az országban

Rendkívül érdekes adatgyűjtést folytatott az elmúlt esztendőben a Központi Statisztikai Hivatal: összeíratta az országban élő aggastyánokat, azokat a férfiakat és nőket, akik 90-ik életévüket betöltötték, illetve meghaladták. Mint a Magyar Statisztikai Szemle közli az aggok statisztikájának az összeállítása nem könnyű feladat, mert minél idősebb valaki, annál bizonytalanabb az adatainak megállapítása. Ehhez természetesen hozzájárul az a körülmény is, hogy 90—100 évvel ezelőtt az anyakönyvvezetés nagyon bizonytalan volt, különösen pedig az izraelitáknál, akik között pedig aránylag legtöbb a hivatalosan »aggnak« minősített ember. Bulgáriában pl 1926 végén a népszámláláskor 1756-an vallották magukat 100 évnél idősebbnek, de mikor egyenként bekérték az adataikat, kiderült, hogy mindössze 158-an tudják bizonyítani magas életkorukat. A Magyar Statisztikai Hivatal multévi adatgyűjtése, tulajdonképpen »Reprezentatív statisztika«, mert nem ölelte fel az adatgyűjtés valamennyi idős emberünket, csak körülbelül a felét, de életviszonyairól teljesen hű képet ad.

A statisztika szerint Magyarországon 1380 agg ember él. Közülük 10-en 100 évnél idősebbek. A legtöbb öreg embert a Dunántúlon találjuk. Ott 1 millió lélekre 176 agg jut. Az Alföldön csak

156. északon pedig 132 az arányszámuk. A városokban általában több az öreg, mint vidéken, a törvényhatósági jogú városokban ugyanis az átlag 188, a vidéken ellenben csak 152. A statisztika azt bizonyítja, hogy a magas életkorú emberek sokszor változtatták lakhelyüket. Amíg a 15 évnél fiatalabbak közül csak a tizedrész nem lakik ott, ahol született, a 90 évesek és a náluk idősebbek több mint egy negyed része nem helybeli, sőt nem is megyebeli születésű: más megyében él, mint ahol született.

A nemzetek szerinti elosztásban a legkedvezőbb helyzetben vannak »aggok« tekintetében a németek. A 90 évnél idősebbek sorában mindössze 2 százalék azoknak a száma, akik — nőt lenek maradtak. Ezek valóban agglegények maradtak. Agg kort általában több nő ért el, mint férfi. A megszámlált öregek közül 55 százalék a nő és 45 százalék a férfiak aránya. Az Aggstatistikában foglalkozás szerint legelől vannak az östermelők: 59 százalék.

Az összeirt aggok, úgy látszik, arra nézve nem tudnak felvilágosítást adni a statisztikusoknak, hogy mi az öregség titka, de az mindenesetre kiderült, hogy a legtöbbjük olyan szülőknek a gyermekei, akik ugyancsak magas kor érték el.

Pusztá érintésre az emberre is átragad a nyulak újabb veszedelmes betegsége: a tularémia

A vadászati szaklapok riasztó híreket közölnek a nyulak »tularémia« nevű betegségéről, amelyet a Bacterium tularense okoz és amely az emberre is ráragadhat és pedig állítólag csak egyszerű érintkezés, még inkább a nyul elfogyasztása útján. Ha az ember kissé kétkedve is fogadja a híreket mindaddig, amíg biztosat erről a kérdéstről nem tudunk, elhullott nyulakat a legnagyobb óvatossággal kezeljünk.

A betegség állítólag Ausztriából indult és már átcapott Nyitra és Pozsony megyék vidékére is (Nagyszombat, Miava, Szenice, Stomfa és Malacka). Bár közöttünk van a Duna, amelyiken a nyulak algha uszkálhatnak át, ha csak a hidakon nem baktatnak át, a terjedés veszedelme megvan az érintkezés útján való ragályozás miatt.

A betegség felismerhető arról, hogy a tularémias nyul nem ugrik fel vacakból, hanem közvetlen-közre várja be az embert és csak lassan cammog el, tántorogva, meg is lehet fogni, ku-

tya pedig ugyancsak könnyen elkapja. Aki tularémias-gyanus nyulat talál, tegye be zsákba, — de ne fogja meg pusztá kézzel — és küldje be a budapesti műegyetem állatorvosi osztályához (Rottenbiller u. 23. szám).

Az emberre ráragadott tularémia magas lázzal kezdődik, a beteg végtárgjaiban nagy fájdalom érez. Haláleset ugyan nem fordult elő, de a betegség hosszantartó és a beteg soká gyógyul. Az eddig kapott hírek ugyan túlzottak, mindamellet szükséges van a legnagyobb óvatosságra, legalább mindaddig, amíg közelebről meg nem ismerjük a bajt, annak jellegét és gyógyítását.

A veszedelemtől eltekintve az a káros hatása a betegségnél már is bekövetkezett, hogy Németországba sem elő, sem lőtt nyulat és üregi nyulat bevinnünk Magyarországból sem szabad. A Wild und Hund közlése szerint a f. évi március 9-én lépett életbe a IV. Vet. 884—3200/37. számú németországi rendelet, amely a behozatalt többek között Magyarországból is megtiltja.

Innen-onnan

BOLHAFOGÁS RÉGEN

Csaknem 200 évvel ezelőtt, 1739-ben egy Hasznos, gáláns és különleges fehérszemély-lexikon jelent meg. Ez a lexikon a bolha címszónál többek között a következőket írja: A bolhák ellen elegáns fehérszemélyek kerek, elefántcsontból készült bolhafogót használnak, melyen számtalan kis lyuk van, mindegyik olyan nagy, hogy egy bolha kényelmesen besétálhat rajta. — A kerek kis alkotmány közepén egy kis tartály van megtöltve vérrrel, vagy ha a fehérszemély gyengébb idegzetű — mézzel. A bolhafogót a szép hölgyek a testükön, az ing és a mider alatt hordják. Az eredmény rendszerint igen szép zsákmány, mert a vér, vagy a méz sok ugró madárkát csalogat be a

fogóba, ahonnan könnyűszerrel lehet azokat az árnyékvilágba küldeni. — A bolhafogó a lexikon szerint annak idején nagyon népszerű és hasznos öselet volt.

»ROBÓGÓ PALOTA«

Indore maharadszája megvette 750 ezer pengőért a híres Jonker gyémánt huszonkilenc karátos darabját, melyet egy éven át csiszolt Kaplan Lázán, a híres new-yorki gyémánteszőlő. — A maharadsza ki a gyémántot VI. György koronázásán viselte s londoni látogatása alatt vette át a pompás vesutí szalonkocsiját, melyet a Gloucester-gyár készített számára 375 ezer pengőért és amely voltaképpen keleti pompával berendezett »robogó palota«.

KIS KERTEMBEN

Vihar rázza tépi tőri a fákat,
Villámok cikáznak az ég peremén,
Még a szél letépte fehér rózsámat,
Tallóztam a multak virágos mezején.

Feketehajú szoborszép asszony
Bájos alakja jön felém,
Finom arcéjét még csodálva szemlélem,
Ejsötét szemei ragyognak éfém.

Az illatos rózsák rózsás ajkán
Édes mosolyától hajnalban fakadtak,
Hajnali csillagok a virágok virágát
Vágyó szeretettel körül esókoltak.

Főnt a szebb világban ragyogj ékesen,
Ajkadon mosolygást az öröm fakasszon
Míg anglyaltársaid rózsákkal öveznek
Glória fényében tündököli öze asszony.

Ha leszáll értem a halál angyala
Szemfedél alatt pihenek nyugodtan
Mégdiesőült lelked felelem magához,
... Mert minden szépet Te rólad

daloltam!

ANONYMUS.

A SZUEZI CSATORNA HÁBORUS JÖVEDELMEI

A suez-i csatorna a legfontosabb vi-
ziútja az egész világnak. Szinte hihe-
tellen, hogy annak idején éppen az an-
golk tartották a csatorna eszméjét
képtelenségnek. Mikor azonban a csa-
torna francia tőke segítségével mégis
megépült, az angolok mindent elkövet-
tek, hogy a Suez-csatorna-társaságban
mentől nagyobb érdekességhez jussan-
nak. A Suez-csatorna-részvények a vi-
lág legjobb értékpapirjaihoz tartoznak.
Az angol és francia uralom alatt álló
csatorna az olasz—abesszin háború
alatt nagyon sokat keresett. Százezrek-
re rug a rajta átszállított olaszkatonák
és munkások száma. A csapatszállító
hajónak ugyanannyit kell fizetni, mint
az utasszállító hajónak, vagyis az át-
kelésnél minden egyes emberért tíz
arany frankot. Az olaszoknak a csa-
torna forgalmában való részvétele
1936-ban megháromszorozódott, ami, a
tömrdek gözöst eltekintve, amelyet
Abesszíniába csapatokat, mindenféle
anyagot és ivóvizet szállítottak, köny-
nyen érthető. A Suez-csatorna-társas-
ság a lezajlott afrikai háborúból húzta
fennállása óta a legnagyobb hasznót.
1935-ben már 58 százalék osztalékot
fizetett. Az 1936-iki üzletévre az osztá-
lék jóval nagyobb lesz. Ebből is látha-
tó, hogy a háborúk bizonyos kapitalis-
táknak mindig óriási hasznót jelent-
nek.

APAI SZAKVELEMENYS
— Mindig nekem kell segítenem a
leckédben! Ha én nem lennék, te vol-
nál a legnagyobb számár a világon.

ASSZONYOK DEBRECZENJE

Sodródó lelkek

Valóban nem ritkák ma már a jobb körökben sem, Asszonyom, helyesen alapítja meg, mert mi is élénk figyelemmel kísérjük ezeket a szerencsétleneknek a vergődését. Mert vergődnek, kimondhatatlanul szenvednek, gyöttrődnek a szerencsétlenek és kétségbeesetten nem tudnak szabadulni attól, amibe egy meggondolatlan pillanat sodorta őket...

Azt írja, Asszonyom, hogy esaládjaiban is van egy ilyen asszony és mióta tudja róla, hogy mit mivel, nem tud ránézni...

Mintha kieserélték volna.

Elforújtja a fejét, ha látja és megszire elkerüli.

Lehet, hogy helyes az, amit tesz, Asszonyom, de az ilyen viselkedéssel nem lehet megmenteni a sodródó lelket.

Nem lehet újra visszaidni emberi méltóságát.

A tisztességbe vetett hitet.

Es azt, hogy szebb a tiszta, romlatlan élet.

Az ön viselkedése, Asszonyom, lehet, hogy pillanatnyilag megdöbbeníti a szerencsétlent, de éppen a megdöbbenés és az azt követő elkéseredés tovább sodorja a bűn útján.

Mert úgy érzi a szerencsétlen, hogy Ime, nincs megállás.

Kivetette magából a társadalom, s nincs visszatérés a tisztesség útjára. Pedig hát nincs olyan elsiklás, nincs olyan fertő, melynek ne volna kivezető útja is.

Krisztus a tisztaság szentsége volt és meg tudott bocsátani.

Csak az ember nem tud megbocsátani embertársának.

Ki tudja, hogy milyen vergődés, milyen megpróbáltatás után sodródott az a másik ember a bűn útjára, ki tudja, hogy mit szenved ma, hát miért nincs az emberekben annyi emberi érzés, hogy próbálnának segíteni rajta.

A gyűlölet, megvetés, lenézés nem segítség.

Az ilyen szerencsétlennek mindig kinyújtott a keze lélekben és mindig azt várja, hogy egyszer egyetlen pillanatra megfogja valaki a kezét és megszabadítja őt a kínok poklától...

Az a vágya, hogy újra ember legyen, hogy megtisztuljon, vezekeljen, emberi életet éljen. És látja, Asszonyom, mi emberek vagyunk azok, akik ezt lúzzel, vassal megakadályozzuk a „tisztesség” nevében...

Holott a tisztességes érzés azt diktálja, hogy segítsünk azokon, akik elsősorban rászorulnak a segítségre. — Ezek pedig éppen a sodródó, vergődő, elsikkadás útjára siklott lelkek, akik velünk együtt mégis emberek...

sz. r. i.

Geleértorta csokoládéval burkolva

Nyolc tojás sárgája, 2 evőkanál hámozott őrölt mandula, 12 dkg. vaj, 18 dg. cukor adja a tésztát. Ezeket egyenletesen elkeverjük, amíg a tésztája hólyagos. Akkor a 8 tojás fehérjét kemény habbá dolgozzuk, hozzáadjuk és vajjal kent tortalapon, kalácsütőben kisütjük. Ha kihültek, az egyik tészta- lapot narancs, avagy barack-geleével vonjuk be és a másikat, mielőtt az elsőre ráborítanók, tojásfehérjével megkenjük alul. Csokoládéburkolatnak 125 gramm csokoládét 4 evőkanál vízben oldunk, 4 kanál cukrot adunk bele, gyenge tűzön addig főzzük, míg fel-forr. Egy kávéskanál vajot teszünk bele és a meleg csokoládéval rögtön bevonjuk a tortát.

A csinos lakás

Ez a szép magyar szó, csinos: a dolgok elrendezésének jó ízlését jelenti. Azt a lelkiséget, amely belengi a tárgyakat, ahogy elrendezzük. Bizonyos harmóniát jelent a csinos.

Sajnos, manapság nemcsak a szó keze kimenni a használatból, hanem az a törekvés is, hogy csinosan rendezzük el otthonunkat. A mi világunk jelszava: praktikusság. A modern emberek a csinosat lenézik, romantikusnak és szemmentánsnak tartják.

Pedig ami csinos, az művészi jelentőség. A lelek lenye, teremtő ereje. Valami játékos kegyesség, udtoni rend, beünnögtatás a tisztaság is.

Az asszonyok a csinoság igazi művészei. Valamikor szinte dúsok voltak az asszonyok, ha erietek hozzá. Ma remek tole, remek az erzetosság látszatát, hogy giccseseknek tartják majd törekvésüket. Tudom, hogy nemcsak a külső világon dorgott az a nagy torradami változás, de a művészetben s a lelekben is azajtot bizonyos torradalom. Új nitezes fejlődött. Új szépség. Új megújulás a vobalnak s tormaknak. Új harmóniakat tanunk s kegyünkkel leltuk a groteszkben, sőt a dusszonansban. Bizonyos dekadens hatásokat gyönyörködtünk. Puresza ötletekben. A jozanságot s a hasznosságot többre értéketek, mint a rideg okosság neket csinosat s a praktikusat is inkább megbecsültük, mint a közvetlen hasznat nem hajto játékos szépséget.

A szellem és az ész uralkodott. Csak néha s rejte, mert jeitkezni a lelek a maga csinos iránú erzekevel s vagyakozásával. A divat a praktikusat jeitöte meg szepnek. Lassan eltunték a közimunkák s eltunték a haszontalan, de vidám eseebecsek.

— Porfogók — kiáltottak halálos ítéletet rájuk a higiénia nevében a modernnek.

Igazuk volt: valóban porfogók az ilyesmik s hasznukat sem látja az ember. Csak éppen arról teleokoztek el az új divat nevei, hogy a lakás nem operációs müto, ahol a parányi por is nagy bajt okozhat. A lakás egészséges emberek otthona, ahol nem csupán a test, hanem a lélek is fel akar frissülni. Arról feledkeztek el a magukat modernnek tartó forradalmárok, hogy a szellem produktuma müto valami, divattal változó, a lélek dolga azonban örök s vágyai megmáshíthatatlan természetűek.

Persze, sokban igazuk volt a moderneknek, sokban, de nem mindenben. Igazuk volt abban, hogy a lakásunk nem müzeum s nem raxtár s nem kiállítási terem. Helyesen látták meg a tegnapi hibái közül, hogy egészségesebben kell az otthonunkat berendezni. Több fényt kell beengednünk s a tisztaságnak több lehetőséget kell adni rendre s rendszerességre is ügyelnek. Semmi kétség, szükséges volt megrendszabályozni a régi lakásokat, de alapjait megingatni s fundamentumában megrendíteni azzal, hogy a csinosat kiharancsolták az otthonból, abban nem lehet igazat adunk a modernségnek. A csinosan berendezett lakás azelőtt sem volt zsúfolt, azelőtt sem volt sötét s „porszagú”. Tisztaság és napfény, üdeség, ragyogott benne.

A csinos — nem kell s nem is szabad tagadni — jötekösség, ezt nem lehet elégszer hangsúlyozni, a lélek mulasztása bizonyos művészi törvények között. A tarkaság a szem öröme, a harmónia az idegek gyönyörűsége. Bün

megrabolnunk magunkat ettől. De nem is lehet elvenni az embertől ezeket az örömeiket. Már a barlanglakó osember is „ekesítette” otthonát. Olyan belső vágy ez, amit kiirtani belőlünk csak a teljes elvadulás tudna.

A csinosat szerető asszony keze mindig talál valami módot, hogy itt s amott, ha mással nem, egy- két szál virággal mosolyt varázsoljon a lakásba. A mosolygó lélek pedig a legszebb a világon.

Mindenkor az asszonyok szívében él a szép szeretete a legteljesebben. Papnői az asszonyok a szépek. Szívesen és szívből ádoznak érte, táradtságot. Kissé több munkát, takarítást. Az asszonyok tudják, hogy ez a dolog leike. Nem lugg a gazdagságtól, csöppet sem. Szegény ember otthonában éppen úgy ragyoghat minden mint a gazdagáé, agyantomött lakásából — mányozhatik.

Az asszonyok legasszonyibb, leg- egyenibb dolga ez. Ezért olyan kedves a szívnek. Ezért érzi magát az ember olyan mezejtően egy csinosan berendezett lakásban s a tekintet első pillanatra meg sem tudja fogja, mi is az, ami rá hat. Nem a dolgokban van, a tárgyak körül leng. Lélek. Többnyire szeud asszonyok mosolyos lelkisége.

HETI ÉTLAP

HETFO. Ebéd: Szárnyas-raguleves, csirkepaprikás galuskával. **Vacsora:** Rakott kel, málna.

KEDD. Ebéd: Zöldbableves, sertéscomb, tejfölös tökfőzeléssel, káposztáskocka. **Vacsora:** Gomba tojással, magyar Eidami, retek.

SZERDA. Ebéd: Zöldborsóleves, alföldi rostélyos újbургonyával, fejesalátával. **Vacsora:** Paradicsomos borjonyelv, ribizke.

CSÜTÖRTÖK. Ebéd: Karalábéleves, borjuszeg zöldbabfőzeléssel. **Vacsora:** Rántott velő öntött salátával, eper.

PÉNTEK. Ebéd: Savanyútojásleves, lekvárosderelye. **Vacsora:** Gombásrizs, tejfölös túró.

SZOMBAT. Ebéd: Gulyásleves, káposztás túróspénnyel. **Vacsora:** Tarhonyás-hús kovászosugarkával.

VASÁRNAP. Ebéd: Pulykaaprólék-leves, tejfölös kartioli, pulykasült vegyes befőttel, dobostorta. **Vacsora:** Hídeg pulykapecsenye franciasalátával, habcsók.

A HÁZINYULHUS TERMELESÉRŐL.

Az elmúlt esztendőben sokat tárgyaltunk a házinyúltenyésztés fellendítéséről és a svájci nyúlhúsexportról, de, sajnos, nem tudtunk egy vagónt sem összehozni, mert nem lehetett elég nyulat felhajtani az országban, így tehát az elmúlt téli szállításhoz elmaradtunk. Kár, mert rengeteg idegen pénz jöhetne ezen a réven az országba és emellett a gerezna, vagyis a prémértékesítés is jelentékenyen megjavulna.

Szeretnők a közönséget nyomatékosan figyelmeztetni, hogy ne mulassza el ezt az alkalmat, hogy a házinyúlhúskivitel meg lehessen kezdeni és most azon mulik a megindítás, hogy nincs nyúl. Az Országos Mezőgazdasági Kiállításon 233 darab házinyúl volt kiállítva és öröm volt a helyes kis virgunc állatokat nézni, amint ketrecekben sűrögtek-forogtak és arra kellett gondolnunk, mennyi haszon háramlana az ország lakosságára, ha a

tenyésztők több gondot fordítanak a tenyésztés kiépítésére. Most éppen tavasz van, a természet megteríti a házinyulak asztalát is sok mindenféle jó eleséggel, amely nem drága és amelyből bőven el lehet tenni a téli időszakra is.

Ezt az időt kellene kihasználni és annyit szaporítani, amennyit éppen csak lehet, hogy ősszel és télen elegendő állat álljon rendelkezésre levágás céljából. Naponta sokan fordulnak hozzánk útbaigazításért és tenyésztéssel-beszerzésért és ha ezek mind megmaradnának a házinyúltenyésztés mellett, akkor ez rövidesen olyan jövedelmi forrást jelentene, amely veteledne a baromfi-, juh- vagy akár a sertésenyésztéssel is, mert élelmiszer mellett egyszerre az ipart támogatja nyervegytermeléssel. Tehát, aki csak teheli, karolja fel a házinyúltenyésztést úgy a saját, mint az ország hasznára.

Mandulatos habbal

Egy nyolcadkiló porcukrot 8 tojás sárgájával elkeverünk habosra. Egy tizenhatkiló forrázott, hámozott, finomra vágott mandulát adunk hozzá és a masszát még egy negyed órán át keverjük. 10 deka finom nullás lisztet és 8 tojás habját kis vanilliával ízesítve hozzákeverjük és a tésztát keményre jól elkeverjük. Rögtön vajjal kikent formába tesszük. Pontosan egy óra hosszat sütjük, de lassú tűz mellett. Ha kihült, felszeljük és közből tejszínhabbal töltjük, esetleg a tetejét is tejszínhabbal díszítjük.

Citromlorta

Kilenc leveses citrom levét egészen kinyomtuk és a jól atszürt citromlevet negyedkiló cukorral elkeverjük. Ezt a szirupot éjszakán át állni hagyjuk. Azután egy citrom héját lereszeljük, azt is hozzáadjuk, egy narancsnak a levét szintén, valamint a narancs héjából is hozzáreszelünk. Negyedkiló mandulát forrázunk és hámozunk, aztán megszeseljük, 10 deka finomra vágott citromszeletet adunk hozzá, a citromos cukorból 2 evőkanálnyit elveszünk, a többire ezt a tölteléket hozzákeverjük. A torta tésztáját negyedkiló finom lisztből gyurjuk, nyolcadkiló vajjal, két tojással és a félrelet két evőkanál citromosucukorral, csipetnyi sóval. A tésztát jól eldobja asztalkendőbe takarjuk és hűvösre tesszük. Egy óra múlva alaposan átdolgozzuk, a tortalapranyújtjuk. A tésztából egy keveset stráfozásra visszahagynak (azzal díszítjük). Kikent tortasütőben félig megsütjük, akkor kivesszük, a mandulás fenti tölteléssel megtöltjük, a tetejét stráfosan díszítjük, jó felső melegítéses sütőben kisütjük.

Töltött torta

Hat egész tojást habosra keverünk, aztán a kalácsverő edénybe töltjük. 35 deka vanilliával kissé ízesített cukrot adunk hozzá, megint jó félóraig egyenletesen keverjük, majd megint további keverés közben apránként 30 deka finom lisztet adunk hozzá. A tésztát ki kent tortaformában egészen kisütjük és ha egészen kihült, felszeljük és csokoládékrémrel töltjük meg. A hozzá való csokoládékrémét így készítjük: 65 gramm reszelt csokoládét, 25 gramm fehér búzalisztet, 25 gramm burgonyalisztet, 2 tojást, 65 gramm porcukrot háromnyolcad liter tejjel hidegen, óvatosan elkeverünk; lassú tűzön, keverés közben sűrű krémé főzzük, addig amíg megfő. Aztán 65 gramm friss vajat habosra keverünk és a kihült krémhez hidegen hozzákeverjük, de úgy hogy ne legyen csomós a vaj. Mindaddig keverni, amíg habos lesz.

GYERMEKEK DEBRECZENJE

Még néhány nap

aztán jön a várvavárt vakáció, a nagy öröme megérdemelt pihenője. Mert az, aki tíz hónapon keresztül becsülettel megállotta a helyét, az megérdemli a pihenést, a szórakozást, az üdülést...

De csak az. Aki tisztességgel helytállott a várban, ahova a sorsa állította.

Az, aki mindig azt tartotta szem előtt, hogy első a kötelesség.

Aki se jobbra, se balra nem nézett addig, míg el nem végezte napi teendőjét.

Es ezeknek most megérdemelten érkezett el a pihenés hosszú két hónapja, mikor a testi és szellemi küzdés, fáradtság után jutalmuk a vakáció.

Milyen szép muzsikája van ennek a szónak.

Milyen szépen zeng ez a szó azokban a lelkekben, akik megérdemlik, hogy vakációjuk legyen...

Es milyen szorongással gondolnak erre a szóra azok, akik érzik, tudják, hogy csodák nem történnek ma már, mert aki évközben nem dolgozott, az kérelhetetlen az utolsók közé kerül...

A bizonyítvány papírosa szinte örök és megmásíthatatlan.

Abban az áll, hogy tíz hónapon keresztül vakációtól, lustálkodástól, munkakerülő voltál, ime, az eredmény...

Nem elnézés, nem tévedés, nem tagadható tény.

Mennyi keserűség és mennyi titkos fájdalom van az ilyen bizonyítvány mögött. Nemcsak benned, aki szerzed, de azokban is, akinek öröm helyett bánatot viszel haza.

Mert várják, reménykedések között várják a szülők, hogy hálás, munkás, dolgos gyermekük ékes bizonyítványt hoz az iskolában eltöltött tíz hónapról.

Es mi lesz, milyen érzést vált ki belőlük a csalódás...

Neked a vakációd keserű lesz minden percében az életednek.

De legalább lecke arra, hogy többé ne légy olyan, mint amilyen voltál.

Lecke arra, hogy te is eljuthatsz a vakáció édes ízének izléséhez.

Rajtad áll, tőled függ...

Ha megteszed a jövőben, mindent jóvá tettél.

Ha maradsz az, aki voltál, soha se állod meg a helyed az életben se.

Mert az élet kérelhetetlen, könyörtelen. Jobb tehát felkészülni a harcra, mely rád is vár. Felkészülni a lélek, a szellem minden fegyverével.

Magyar gyermek verse

Szeretem ezt az életet
Igy szeretem ahogy élek
Fű, fa virág erről beszél,
Madár, kék ég erről regél:
Beh szép ez az élet.

Szeretem az embereket,
Tudom, hogy ők is szeretnek,
En vagyok a szebb jövődö,
En, titeket követendö:
Beh szép ez az élet.

Szeretem én ezt a földet,
Rabja vagyok minden rögnek,
Erdő, mező, berek, llet
Mind mind nekem intetnek:
Beh szép ez az élet.

Szeretem, hogy magyar vagyok
Megbecsülöm ezt a rangot,
Amig élek, azért élek,
Mert csak így szép ez az élet:
Beh szép így az élet.

Szalacsy Rácz Imre.

A hála

Irtó: Szalacsy Rácz Imre.

Szelid Óz csendesen ballagott hazafelé. Gond nélkül lépegetett és arról álmodozott, hogy milyen jó az élet és milyen szép dolog becsületesen élni. Amint így mendegélt, egyszer csak közelről fájdalmas siránkozást hallott.

— Ugyan kinek esett itt valami baja, — állott meg Szelid Óz és figyelmesen nézegetett a fájdalmas hang irányában.

— Segítsetek, segítsetek rajtam, — siránkozott a hang közelről, mire Szelid Óz belepert az útról a sűrűbe.

Alig ment egy, két lépést, hát Uramfia, kit lát ott? Senki mást, mint Óriás Kigyót, aki keserves jajongással siránkozott:

— Segíts rajtam, segíts rajtam, mindjárt megvesz az Isten hidege, már alig van élet bennem!...

— Hogyan, mi történt veled, szegény Óriás Kigyó? Kérdezte mely és őszinte részvétellel Szelid Óz.

— Ne is kérdezd, elkéstem, s mire észrevettem magam, ime, elközelgett a hideg évszak és én nem gondoskodom arról, hogy téli szállásom legyen.

— Ej, bizony ez nagy baj, pajtás, de mondd csak, hogy gondold, hogy segíthetnek rajtad?...

— Tudod, drága barátom, arra kérelek, hogy melengess meg egy keveset, csak éppen annyira, hogy el tudjak vándorolni innen, bizony mondom, hogy életem végéig hálás leszek.

— Kérlek szépen, ez igazán csakélység, szívesen állok rendelkezésedre, — lépett közelebb Szelid Óz és letelepedett Óriás Kigyó mellé.

— Tudtam, tudtam, hogy vannak még, akik szívükre hallgatnak, — rebegte Óriás Kigyó és nagy nehezen mindjárt Szelid Óz meleg teste mellé kunkorgozott.

Maga Szelid Óz is segített Óriás Kigyónak, hogy minél több meleget adhasson át a didergő, reszkető, rászorultnak, egészen elnyújtózott.

Óriás Kigyó szépen körül kanyarintotta Szelid Ózet és olyan jó érezte magát, hogy kevés idő múlva elaludt.

Szelid Óz boldogan nézte a csendesen pihenő megmentett Óriás Kigyót és szívében mélységes megnyugvást érzett, hogy ime, segítséget nyújthatott egy társának, akit nála nélkül azóta elcsigázott volna az Isten hidege.

Amint így melengette az álmában mosolygó Óriás Kigyót, arra ment Jámbor Ökör. Amint meglátta távoli rokonát Jámbor Ökör abban a hihetetlen helyzetben, nyomban rászólt:

— Hát te, rokon, Szelid Óz, mit csinálsz ott azzal a hitvány bitanggal?...

— Ej, ej, de gonosz nyelved van, kedves rokon, — csóválta óvatosan Szelid Óz a fejét, nehogy felébrasse védenéit.

— Tisztára bolond vagy, rokon, — röhögött most már Jámbor Ökör, mert látta, hogy ezt a szerencsétlen, hiszékeny Szelid Ózet alaposan reá vitte a lépre Óriás Kigyó.

— Ilyenek vagytok ti, mindjárt rosszra gondoltok, holott egyetlen szép dolog van a földön, amiért élni érdemes és pedig az semmi más, mint jót cselekedni!...

— No, veled nem lehet okosan beszélni, rokon, — lépegetett el csendes röhögéssel az előbb még jószándékú Jámbor Ökör.

— Hihetetlen, hogy egyik-másik Isten teremtményében milyen sok Szelid Óz.

Amint így dajkálta Óriás Kigyót, a fellegek mögül kinézett a Fényes Nap is.

Niacs mit tagadni, ő is mosolygott,

igen erősen mosolygott Szelid Óz hihetetlen jóindulatán és buta segítségnyújtásán. Ugy, de úgy kezdett mosolyogni, hogy Óriás Kigyó felébredt a kitűnő meleg sugarakra és egész testében hirtelen olyan erőt, s jaj, Uram Istenem, olyan éhséget kezdett érezni, de olyant, hogy hirtelen nem emlékezett megmentője jó tetteire. Kinyitotta a szemét, s amint meglátta Szelid Ózet, ráförmedt:

— Hát te, hitvány, mit zavarasz engem, hogy mertél a közelembbe toakodni, te ostoba állat!...

Szelid Ózed a téboly kezdte környékezni ilyen hallatlanul pimasz kijelentésre, de azért megpróbálta még jó szóval meggyőzni megmentettjét:

— De kérlek szépen, te könyörögtél nekem, hogy mentselek meg, mert megvesz az Isten hidege!...

— Vagy is szentelen vagy, te hitvány pára! — emelte fel villogó szemű fejét Óriás Kigyó, — hát úgy ismerem te engem, hogy én kérhetek tőled valamit!...

— Kérlek, könyörögök, — kezdett siránkozni Szelid Óz, mert látta Óriás Kigyó szemében azt a vészthöz elszántságot, amiről kisebb korában olyan rémálmokat hallott.

— Most aztán igazán elég volt, te sunyi, hazug. Végre elbánhatok veled! Most a hatalmamba kerülél, majd megmutatom én, hogy mit kell csinálni egy ilyen notórius gazzal, mint te vagy!...

— Két kis fiacskám vár otthon, könyörögve kérlek, — jajgatott Szelid Óz... —

— Ugy, hát te a kicsinyeid révén akarod megpuhítani a gazságoddal szemben megkeményedett szívemet. Ilyen hitvány vagy, hogy ártatlan kicsinyeidet hívnád most segítségül. No megállj, s egyetlen szorítással összetörte Szelid Óz csontjait, majd a legnagyobb nyugalommal hozzálátott, hogy felfalja.

Düledező szemmel gyűrte befelé táguló száján a halálában ijedt, könyörögő szemmel néző Szelid Ózet.

Se látott, se hallott, csak a gyönyörűségnek élt ebben a percben és pillanatig sem gondolt arra, hogy milyen hitványul járt el megmentőjével szemben.

Már, már egészen felfalta áldozatát, amikor az előbb arra ment Jámbor Ökör tért vissza az úton.

Jámbor Ökör egyetlen pillantással átlátta, hogy milyen igen, igen nagy gonoszság történt szegény Szelid Óznel. Nyugalma elhagyta Jámbor Ökröt, roppant haragra gerjedt és rákiáltott a szuszogni is alig bíró Óriás Kigyóra:

— Mit tettél, te hálátlan kigyó?!

— Ne avatkozz a mások dolgába — lihegte Óriás Kigyó, de a torkán lévő hatalmas falatot tovább próbálta legyűrni.

— Ezért számolunk, te cudar! — fujt nagyot Jámbor Ökör és szarvait odairányította Óriás Kigyóra, aki csak most kapott volna észbe, de késő volt. Lihegte, szuszogta fejét vesztelten:

— Mit akarsz, te gyilkos, — és most ijedten lenyelte utolsó maradványát is Szelid Óznel, — vigyázz, mert a hatóságokkal gyilkol meg a bajod!...

— Most elpusztulsz, — toporzékolt Jámbor Ökör és leste az alkalmat, hogy kiharítsa a gyilkos Óriás Kigyót.

Óriás Kigyó menekülni próbált, de az elnyelt Szelid Óz súlya miatt mozogni sem tudott.

Öltögette a nyelvét, sziszegett, szitkozódott, de Jámbor Ökör kérelhe-

tetlen környékezte, hogy megbosszulja távoli rokona méltatlanul alulát.

Addig tipegett, topogott Jámbor Ökör, míg egy hirtelen és nem várt ugrással rátiport Óriás Kigyó nyakára, aki erre üvöltött, ordított, hogy meszsze tájon meghallották:

Segítség, gyilkos, segítség!...

Jámbor Ökör még rugott egyet-kettőt Óriás Kigyón, aki üvöltésével felverte az erdőt és mindenfelől keztek seregni a lakosok, hogy lássák, mi történt.

— Segítség, gyilkos! — sikoltott utolsó erővel Óriás Kigyó és Jámbor Ökör éppen menekülni akart, mikor megérkezett az első tanu, Majom Pofa, aki komiszul rikácsolni kezdett:

— Nahát, disznóság, hogy mi megtörténhet ma! Disznóság, fogjátok meg Jámbor Ökröt, fogjátok meg!...

— Mi történt, ugyan mi történt? — ugrott ki Farkas Fogú és Ravasz Róka a sűrűből, mire elhaló hangon, fájdalmasan beszélni kezdett Óriás Kigyó:

— Békésen üldögéltem, heverésztem itt, mikor észrevettem, hogy ez a gyilkos betyár tiporja, veri, gyilkolja szegény Szelid Ózet, akit szemem látára ütött agyon... Én temettem el szegényt s mikor ezt meglátta a gyilkos, nehogy eláruljam őt, nekem támadt, néztek meg, itt tiporta össze a nyakam, majd felhasította szarvával a testem is, néztek, hogy vérzik!... Csupa seb és daganat a testem! — nyöszörgött fájdalmasan.

— Persze, mindig ökelme, a Jámbor Ökör, mindig ökelme, — sunyított Ravasz Róka és már méregetni kezdte, hogy milyen finom peccsenye fog kikerülni ebből az országos zsványból.

— Nyugodtan felkel az ember, mások segítségére siet, s akkor ez a hálal — könnyezett szomorúan Óriás Kigyó.

— El kell fogni, el kell fogni! — ugrott Jámbor Ökör nyakára Farkas Fogú és mindjárt bele csimpaszkodott szegénynek a nyakába, hogy mozdulni se mert.

Altalában úgy viselkedett ennyi gazság és ilyen teméntelen hitványság középpontjában Jámbor Ökör, mint-ha szörnyű álmában látta maga körül sűrűsödni ellenségeit.

Mert eljött az Oroszlán Sörény, Tarka Tigris unokaöccsével, Húzzal. És nyomban körülverték szegény Jámbor Ökröt és Óriás Kigyó megengestelésére nyomban fületet üttek fölötte, s mire alkonyba hajlott a most már véres könnyeket hullató nap, Jámbor Ökör minden porcikáját felfalták.

— Mégis csak van még igazság! — nyögdécselte fájdalmasan Óriás Kigyó és hálásan nézett a távozó törvénytevők után.

Aztán nyugodtan hajította álmra fejét.

Katonásdi

Vidám gyermekcsereg játszik kint a réten

És egy kicsi csapat masirozik szépen
Katonát játszanak, puska is van náluk
Kapitány, ezredes a parancsolójuk.
Kétfele oszlanak, háborút üzennek
És nagy csatazajjal rohamot intenek.

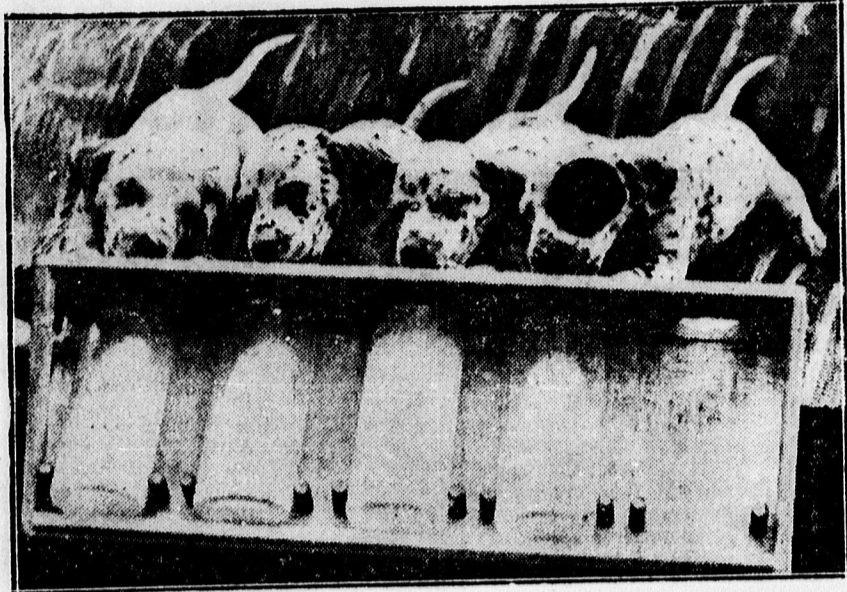
Nem történik nagy baj, mert puska csak fa van

Az ellenség hátán igaz nagyot koppan
Ugyan ki törődik most e semmisséggel,
Tovább folyik a harc lankadatlan

De egyszer a sereg hatalmas bombát

hívvel kap

Eső alakjában és fut, aki futhat.
Nagy Erősbet.

Ez a négy kutyakölyök elvesztette az anyját. A gazdájuk külön-külön tejesüveget szerzett be nekik és nagyon elmésen úgy állította össze, hogy mindegyik külön van választva és így nem vesznek össze a táplálékon.

Amerikában nagy divat a békaverseny. — Legutóbb a képen látható Emmett Dalton békája négy méteres ugrással megnyerte a nagydíjat. Képiünkön a díjnyertes béka és boldogságtól sugárzó gazdája.

Imre bácsi postája

E heti könyvjutalmat Gáspár István, Szabó Tibor és Józsa Sándor kapják, könyvjutalmukat lapunk kiadói hivatalában szerdán délután fél négy órakor átvehetik.

Borbély Imre. Versed több okból nem tudom közölni, mindenképpent pedig azért, mert nagyon pongyola kidolgozású. A gondolat szép, de ez még kevés ahhoz, hogy egy verset közölhessünk. Próbáld átírni művészibb formába önteni.

Simon Miklós. Neked is hasonlót ízenek: Séta a Maros mentén című versed sok helyen úgy zötyög, mint rossz úton a szekér. A versnek gördülni kell, folyni mint a sebes folyóvíznek. Próbáld átírni te is. Más részről meg azt ízenem, hogy a vakációban is küldbetsz verset, az ne aggaszson, hogy nem vagy Debreczenben. — Szívesen veszem én a levelet akkor is, ha postán jön.

Boga Borbála. Olyan hosszú a versed sora, hogy az egész lapoldalt áterné, így nem tudom közölni. Ellenben örömmel veszem tudomásul, hogy te is jelentkezel a mi kis táborunkban, s ami most nem sikerült, az előbb-utóbb fog sikerülni. Szívesen látom máskor is a leveledet, de arra kérek, hogy tintával írd a papírosnak csak egyik oldalára.

Gál Gyula. Rejtvényed jó, de duplamunkát szerzel vele, mert mindjárt odaírod a feladathoz a megfejtést is, holott ezt külön papírosra kellene közölnöd velem. Máskor, ha keresztrejtvényt csinálsz, akkor külön írd a feladvány, külön a megfejtést, mert így nekem kell kiválogatni, ez pedig belátható, nem kellemes munka.

Sokaknak üzenem: Köszönöm a szíves hangú megemlékezést, itt viszonzom mindazoknak, akiknek külön nem tudnék üzenni, mert akkor egy egész lapszámot azzal kellene megtölteni. Már most felhívom a figyelmeteket arra, hogy a vakációban is szívesen várom a leveleteket, híreket, magatokról adott jelentéseket. A vakáció azt jelenti, hogy tincetek nem kell tanulni, de az írás szórakozás is lehet.

BETEGSEG UTÁN

Mama: Nos, fiacskám, örült a tanító bácsi, mikor ma megint ott látott az iskolában.

Gyerekek: Azt mondta, hogy örül; de én bizony nem viszonztam a bókot.

ÖNERZET

A tegy házbán tűz ütött ki. Mindenki kirohan, a 37. számú fegyencet kivéve. A börtönőr bekiált:

— 37-es, miért nem jön ki?
— Nekem már nem parancsol, — hangzott az önérzetes válasz. — Ma reggel szabadlábra helyeztek.

Egy neves kollégiumi tanár, akiből szerénysége miatt nem lett világhírű tudós

Kovács János az első afrikai magyar kutató.

Nagyon sok neves fia van ennek az országnak, akiknek nevét azonban ma rejtett levéltárak, könyvtárak őrzik. Lassan, lassan felszínre kerülnek az érdemek s az, ki a magyar művelődésért tett valamit neve nem vész el nyomtalanul...

Példa erre Kovács János, egykori kollégiumi tanár élete és munkássága, akinek értékes tudós életét most dr. Nagy Jenő tanár, a neves természetrajztudós tárta fel.

A történelem tanulsága szerint az első afrikai magyar utazó Magyar László volt 1848–53-ig, ő azonban nem volt szakképzett természettudós és természetvizsgáló, éppen ezért Kovács Jánosé a páma, a kollégiumi tanáré, aki ezen a téren úttörő nagy munkát végzett. 1855–56-ban járt Afrikában a tudós és szakember felkészültségével, gyűjtött, megfigyelt s ezeket az adatokat és gyűjtéseket közzé is tette.

Afrikai útját a Niluson vitorlás bárkán tette meg le egészen Vadi Halfálg, s ott, ahol, felfelé vitorlázás nem volt, vontatták a bárkát.

Éppen ezért bőségesen volt ideje a tanulmányozásra, megfigyelésre és a Nilus mentén néprajzi, geológiai növény- és állatvilági szempontból figyelte meg, írta le. Már elege felkészült erre a gyűjtő útra, mert teljes felszerelést vitt.

Erről az igen érdekes tanulmányútról 55 levélben számolt be Tisza Lajosnak, akinek Domokos nevű fiát kísérte el. — Ezek a levelek Geszten ma is megvannak.

Ugy került ugyanis Kovács János az afrikai tanulmányútra, hogy a beteg Tisza Domokost kísérte el egyiptomi útjára. Tisza Domokos ugyan nem gyógyult meg, de betegségével hasznára volt a magyar művelődésnek, mert ez az út adott módot és alkalmat Kovács Jánosnak gyűjtői s tudósi minőségben való munkálkodásra. Olvan szenvedéllyel folytatta tanulmányútvált a jeles tudós, hogy közben még arabul is megtanult és hogy nem végzett felesleges munkát az is bizonyítja, hogy útközben velencei, triezsi, alexandriai, kairói, beyruhi természetvizsgálókkal folytatott megbeszéléseket, tárgyalásokat.

Tanulmányútról hazatérte után 1856-ban a Természettudományi Társulat egyik népes ülésén számolt be, s ugyanekkor mutatta be gyűjteményeit is, mely ötszáz darabból álló állat, növény és ásvány gyűjteményt tett ki.

De van ebben a gyűjteményben bőségesen embertani, néprajzi, történelmi darab is. A Nemzeti Múzeumnak ajándékozta gyűjteményét és csupán a bekerülési költséget vette fel.

Erről az értékes útról egyetlen munkája jelent meg a debreceni Kollégium 1857 »Ertesítvényében«. Jelentős afrikai utamról címen. — Természetesen ez a beszámoló elveszett, hiszen ki olvassa el az értesítőkből megjelenő tanulmányokat néhány szakemberen kívül. Ezért nem ismerték eddig, bár korábban egyiptomi Kovács Jánosnak hívták.

Még 1856-ban, tehát afrikai útról való visszaemlékezése után kollégiumi tanár lett, ahol negyven esztendőig szolgálta a magyar kultúra ügyét és nevelte a nemzedéket.

Ő vetette meg az alapját a kollégiumi múzeumnak, mely a budapesti kivéve egyedülálló és alapja lett a mai református főgimnáziumban lévő pomnás gyűjteménynek. — Már kollégiumi tanárkodása előtt, mikor a Tiszánál nevelésközdött, szenvedélye volt a gyűjtés és kétszáz darab állatgyűjteménnyel jött tanárnak a Kollégiumba.

Nagy szerepe van a Bihar hegység barlangjainak felkutatásában, melyet Petényivel végzett és erről tanulmányútról se beszél a tudomány, pedig háromszáz darabból álló gyűjteményt ajándékozott a Nemzeti Múzeumnak.

Kiváló tanár volt, tanítványai szeretettel, sok közülük még ma is él és szívesen emlékszik vissza rá.

A legkiválóbb tanítványai közül került ki Biró Lajos az új-zélandi kutató és Török Péter.

Nagy érdeme van abban, hogy ő alapította a Kollégiumi Kertet, a később híressé vált Fűvész Kertet. Nagy kedvvel végzett gyümölcsnemesítő munkát, népszerűsítő előadásokat tartott, s így megalakította a »Felolvasó együletet,

mely tulajdonképpen a Csokonai Körnek az alapja volt.

Neves barátai között szerepeltek Arany János, Tompa Mihály, Brassay Sándor, Petényi, akivel együtt végezte kutatásait, Hermann Ottó, Pulszky és még egy sereg neves tudós, akik mind, mind a magyar kultúra, a magyar művelődés hősei voltak a legnehezebb korban.

Kilencven esztendőskorában Szalacson halt meg, ahol élete végén végzett igen értékes és szép munkát, különösen a gyümölcsnemesítés terén...

Én még emlékszem nevére, hiszen nemcsak a falumban, de a környéken is híre volt a vitanár úrnak, akinek a nevét csak úgy emlegették, mint valami kivételesen nagy emberét. Szerette a falut, de őt is megbeszéltek.

Leánya dr. Andrassy Ernőné, neves járásorvos felesége ma is él Erdmihályfalván, aki bizonyára igen értékes visszaemlékezéseket tudna elbeszélni édesatyjáról. Sőt, a neves tudós gyűjtő szenvedélyét átátvette veje Andrassy orvos, s s most folytatja az unoka, dr. Andrassy Ernő orvos, aki számos ásatást végzett Szalacson, Ottomány határában Roska Mártonnal, a neves régésszel és nem egy általa végzett őskori lelet a Déri múzeum értékei között van...

Kovács János kollégiumi tanárát nem vették el, mert az utódokban tovább folytatódott és most mikor dr. Nagy Jenő tanár kiásta emléket a már, már feladás homokjából, méltó és igazságos, hogy a többi nagy kollégiumi tudósok közé aranybetűkkel írják fel azt, aki önzetlenül, a tudomány és a magyar kultúra szolgálatában korát megelőzte és sikert, nevet szerzett nemzetének ha mind-árt egy évszázaddal is kutató útja után...

Szalacs Rác Imre.

TORONYÓRA LÁNCCAL...

Southwark londoni kerület tanácsa »Tied a torony, ha hazaviszed« című hirdetést tett közzé, mely szerint a kerület 21 méter magas óráját órájával és harangjátékával együtt ingyen odaadja bárkinek, aki a toronyt a saját költségén lebontja és elfuvarozza. — A mór stílusú torony, melyet Faulker, milliomas dohánygyáros ajándékozott a kerületnek 1907-ben, újabban nagyon megakadályozza a gépkocsiforgalmat. A lebontás költségeit 20.000 pengőre becsülik.

LUDAS MATYI

Link és Haduva

Hija: ALI BEN RASI.

Haduva: (Bejön a kávéház teraszára.)

Pincér: Alászolgája Haduva úr.

Haduva: Jónapot, Link úr még mindig nem volt itt?

Pincér: Nem, de ma már biztosan jön, mert főbe látták a városban, tehát már hazajött.

Haduva: Na jó, akkor megvárom. (leül.)

Pincér: Szolgálhatok valami frissítővel?

Haduva: Jó, hozzon egy pohár jegesvizet meg egy levegőt, mert kutya meleg van.

Pincér: Masegyebet tejszék páramcsolát?

Haduva: Na nembanom, hozzon két pohár vizet, de levegőt csak egy kell.

Pincér: (dühösen el.)

Link: (megérkezik.) Alászolgája kedves Haduva úr.

Haduva: Jónapot... jónapot, kedves Link úr, csak hogy már magát is lehet látni, hol volt, hogy oly sokáig nem találkoztunk, már azt hittem magát is elrabolták a nórablók.

Link: Mi az, hogy engem is? hát még kit raboltak el?

Haduva: Na maga nem is tud róla? egy ilyen kaesa volt (karjával mutatja) az egész város röhögött rajta.

Link: Tojós volt?

Haduva: Mi az hogy tojós volt, ezt nem értem.

Link: Azt kérdezem a kaesa tojós volt, női kaesa volt?

Haduva: Oh maga álmok bamba lozagja, nem kaesát raboltak el, hanem az a hír, hogy egy leányt elraboltak az kaesa volt, érti mostmár?

Link: Igenis, nem, hát lány volt vagy kaesa volt az illető hölgy?

Haduva: Mondom, hogy csak kaesa volt.

Link: Na és elfogták a kaesatolvajokat?

Haduva: Ide figyeljen, maga hütyü, az egyik helyi lap azt a szenzációs hírt találta fel a napokban az első oldalán, hogy a Varga utcán fényes nappal elraboltak és autóban elhurcolták egy fiatal leányt és merényletet követtek el ellene, de a rendőrség megállapította, hogy semmiféle leányt nem raboltak el és egy kaesa az egész.

Link: Cece... micsoda gusztnus, micsoda gusztnus...

Haduva: Mi az, hogy micsoda gusztnus???

Link: Na hallja, még hogy elraboltak egy kaesát az hagyjam, de hogy merényletet követessenek el ellene, ilyet még nem hallottam.

Haduva: Jaj... jaj... Link, az Istenre kérem, hagyja, már ezt a kaesát, mert rögtön magának ugrok.

Link: Na csak na, tán csak nem akar ellenem merényletet elkövetni?

Haduva: Nem te nyomorult, nem, mert nem éred meg azt a tízeüt évet, mit kapnak érted.

Link: Na-na... maga nekem gyamus, maga kis hamis, már tegez is engemet, kár a fáradsáért.

Haduva: Jól van, maga hölgy, inkább azt mondja meg hol volt olyan sokáig.

Link: Visszaadtam egy vizitet.

Haduva: Szóval nyaralással egybekötött rokonlátogatás.

Link: Nem.

Haduva: Hát akkor?

Link: A múltkor nálam voltak egy-párszor a rendőrségtől, aztán később engem is meghívtak magukhoz és voltak olyan szívéllyesek, hogy mindjárt ott is marasztaltak, pedig váltig mentegézttem, hogy nem akarok terhükre lenni, de mert hát olyan nagyon akarták, hát a végén maradtam.

Haduva: Ahá, értem, na és mi volt a marasztalás oka?

Link: A híнарok.

Haduva: —??—??—??

Link: A múltkor itt volt egy rokonunk megszállt területéről és itt hagyott száz híнарt és emiatt valuta eltitkolás címen.

Haduva: Talán dinárt hagyott itt és nem híнар?

Link: Magának lehet dinár, de nekem híнар volt, úgy belegabalyodtam ebbe a

valuta ügybe, mint a fuldokló a híнарba.

Haduva: Hát ez elég nagy pech volt, máskor jobban vigyázzon a rokonokkal és csak dollárt fogadjon el. Mi meg már azt hittük itten, hogy talán kiment Londonba a koronázási ünnepségre.

Link: Jó, csak ugrasson maga is, pedig van nekem így is elég bajom, most sem tudom mit kezdjek azzal a sok vízzel.

Haduva: Mi az tán maguknál is árvíz volt?

Link: Áaa... dehogya, nálunk nincs semmiféle víz.

Haduva: Hát akkor milyen vízzel beszél maga?

Link: Amelyik a maga fejében lötyög, arról.

Függöny.

Bugyi Sándor debreceni fuharos helyett most a felesége ír

Tekintetes újságírók már ott a Bika mellett, nem akki még labon jár, mer a mellett nem is vóna tanácsos tartózkodni, mint ahogy a mult hetekre az uram is megkergette, hanem a vendéfgadót értjük alatta, kávéházzal ögylítve. Na, hát a mellett a József királyi herceg utcán, itt hejbe nálunk Debrecenbe.

En riszenről Bugyi Sándorné vagyok a debreceni Csiesogorul, nem az amerikai Csikagóbul. Isten örizz, hisz ott summason gyúkolasszák egymást az emberek, akikre való névze én onnan csak halva tudnék írni, de tessék elhinni, hogy ílek én, oszt tessék elhinni, hogy most is csak azir trom én eztet az egy pár soraimat a Debrecen újság riszire, mer a vin firjem, az öreg Bugyi Sándor a vackot nyomja, oszt hun a girinein fekszik, hun a bal oldalán, elig a hozzá, hogy úgy ordít itt lelkemteremtette, mint a két karó közé szorull kutya, oszt a jobb oldalára a világir se tudna feküdni, mer azt ütöttik meg. U aszongya, hogy meg ezt is a bika tette, de ahogy én felhúztam az ingit, oszt megúztam, egy löcsfűnek a nyomát tanáltam a búrin. Mintha kik festikkel mázolták vóna oda, de u aszongya, hogy buta vagyok, nem értek én aho. Mindtiig tjeen vót, tessék elhinni.

Most is aszongya, hogy ne forgassam máu annyí ideig a szemem gubóját a pallás felé, mert aszongya, muszáj eztet még ma elküdeni abba a nyomtató házba, ahun a betűket döfölgetik egymás melle, oszt úgy készül az újság. Azir sürgel, mer aszongya, ha u idejibe ki nem lötyent a begyiből, akki meggyült benne, hát elvész a világ. Pedig vész a gutát, hát hogy veszne máu el, de hát ilyen bolondériája van ennek teccik tudni. Most is aszongya ítt az ágyba, hogy írjak levelet még ma az olasz királynak is Rómába, oszt kérdezzem meg tulle, hogy kívül perzsellette meg az a vad díszítót, akít Gödöllőn lútt, mer a perzselishe nem mindenki ért. Nem esattogzott-i ki a vad díszítő büre a perzselis közbe. Irjam meg aztat is, aszongya, hogy ha máskor vad díszítót akar lüni, íttel is vigye magával a színehejre, mer u ért a perzselishe.

Ugyan hallottak már ojat kényelmek, hogy én írjak egy királynak? Hát nénes-e megárgyulva? Osz nem is elig neki egy kiraj, mánmeg ezt diktájja, hogy írjak az angol királynak is, oszt arra kusztóozzam a levélbe, hogy minél hamarébb nyomja el az indiai lázadást. Hó megájunk öreg, mozgoló-

dik a kottó a fizken, elebbvaló nekem arra vigyázzom, ki is lököm, hadd fűröggye ki magát, mer e hamarébb elnyomja, vagy össze is törnyomja a tojasokat, mint az angol kiraj az indiai lázadást.

De hát mi közí is van egy debreceni fuharosnak az indiai lázadásho? Neki csak a lüho vóna közí, de annak se tuggya gongyát viselni, mer sokszor ojan riszeg, hogy a farka felöl kimájja neki a színat. De még oszt úgy epeli a szegín jászagot, hogy a esipejít is maj leveri sokszor a löcsel. Azt aszongya írjak a fejireselédeknek az erkösírül is, mer u ki nem állhattya, ha az aszongyup nem tisztessiges. Na vin pokolraváló, ha nem ismerném az álnokságodat, hát írnek is én, mer a nekem se teccik, hogy nimék özvegyaszony mikipen kiötözik, meg oszt illegiteti-billeteti magát, ha firtit lát, de még ammi a legtöbb, az ilyen vin pesik szerzetre is rávigyorog nem is egy-kettő, hanem több is, mint az én uram, ez a vin tisztessiges, akkít alig egy pár hete öntöttem le forró vízzel Csiréné komámasszony erányába, de fére ugrott oszt csak kiesit írte.

Eccóval ne tessék neki hinni, én máu úgyse hiszek neki rigen. Osz még u monta nekem tennapelött is, hogy káplárszagú vagyok... Igen mer mír azir, hogy a tüzszomszidunkba van kovártíjozva egy piros kípü kis katoná, oszt az igaz, hogy káplár, meg oszt, nem mondom, esinós fíjú, de hát abba nincs semmi, hogy átnyujtotta a keritisen a kabattyát, hogy varrjak rá egy gombot. Mír ne tettem vóna meg szegínek, hisz anya lehetnék. Meg oszt tehetek én arról, hogy örömfibe megcsókolt, mikor visszanyúlottam neki a gunyáját. Na ezt látta meg a vin ember, mingyár is a szememre lökte. Azúta ezen lovagol, ó, hogy az én jó Istenem a töviskes díszítót, arányozza a feje alá párna helyt, mikor a szabad ég alatt alszik. Mskülönben, ha az ivásról le nem is tudom kapatni, de az írásról leszoktatam. Ne is tessék tulle több levelet vární. Nagyon tisztetem az újságírókat, én Bugyiné nk.

CSAK A FEJÉT

Orvos: A legfontosabb az, hogy semminő fejünkét ne végezzem pár hétig.

Beteg: De, doktor úr kérem, mikor abból élek?

Orvos: Hogyan, ön szellemi munkás?

Beteg: Dehogya, Fodrász vagyok.

KOROK, HA TALÁLKOZNAK
— Halló, rádió! Most Walter von der Vogelwiede, a hírneves Minnesänger fogja előadni a legújabb slagereket.

ELŐKELŐSÉG

— Nagyon kedves, hogy báró Lengyelként jelent be, de engem egyszerűen csak Lengyelnek hívnak.

— Ez kérem, nem úraságod, de a ház érdekében történt.

FELSŐBB LEÁNYOK

— Nem szép töled, hogy tovább adtad azt a titkot, amit reádbiztom.

— En nem adtam tovább, csak ki cseréltem egy másikért.

MAGYARÁZA

— Nem iszik maga tulsok whisky napjában?

— Tudja, doktor úr, az úgy van ha reggel fölébredek, átkozott szomjúságot érzek. Akkor megiszom egy pohárral és egészen új embernek érzem magamat.

— Es aztán?

— Es aztán az az új ember érez átkozott szomjúságot.

ELETHIVATÁS

— Te gyerek, már két esztendeje jársz iskolába és még csak tízig tudsz olvasni. Mi lesz belőled ilyenkor?

— Döntőbíró a boxmérkőzéseknél.